

KÖNYVTÁRI

Híradó

1979/2

KÖNYVTÁRI *Híradó*

A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KOZLONYE
XXIII. ÉVF. 1979. ÁPRILIS–JUNIUS

A 75 ÉVES KÖNYVTÁR ELSŐ KIADVÁNYAIBÓL

SZABÓ ERVIN ELSŐ LÉPÉSE: A RÁBÍZOTT KÖZIGAZGATÁSI HIVATALI SZAKKÖNYVTÁRAT
SZOCIOLÓGIAI GYŰJTEMÉNNYÉ SZÉLESÍTETTE KI

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉRTESEITŐJE

Szerkeszti DR. THIRRING GUSZTAV igazgató.

Megjelenik évnegyedenként

I. ÉVFOLYAM

1907. május hó

I. SZÁM

A fővárosi könyvtár.

Írta dr. Szabó Ervin, székesfővárosi könyvtáros.

Az a hatalmas mozgalom, a mely Nyugati Európa és Északi Amerika városait
a nyilvános könyvtárak sűrű hálózatával vonja be, a modern városnak sajátos terméke,

egyúttal újabb tünete annak a társadalomfejlődési iránynak, a mely a kollektív szolgáltatások folytonosan szaporodó tömegével helyettesíti a szükségletek egyéni kielégítésének rendszerét. Könyvtárak azelőtt is léteztek. Gazdag emberek kedvtelése, tudományos intézetek és egyes tudósok irodalmi szükséglete nem egy értékes könyvtárt létesített és fejlesztett nagygyá; de a nagy nyilvánosság, a tudományos képesítéssel nem bírók óriási tömege a legújabb időkig ki volt zárva a fölhalmozott irodalmi értékek élvezetéből, sőt jórészt még ma sem férhet hozzájuk. A régi könyvtárak féltékenyen őrzik kincseiket, ritkaságaikat; s az ember úgy van velük, hogy még csak rossz néven sem veheti zárkozottságukat: valóban a régi könyvek túlnyomó része s az újak közül az idegen nyelvűek jobbra csak a könyvedvelőt és a szaktudóst érdekelhetik. Azok az elemek, a melyek korunkban léptek az olvasók sorába, a régi könyvtáraknak már ezért is alig vehetik hasznukat.

Új könyvtárak kellett tehát a régiek mellett s újak ott, a hol azelőtt semmiféle könyvtár nem volt: a megnövekedett városokban és a városokká tömörült falvakban. Olvasni akarnak olyanok, a kik azelőtt nem igen zavarták a könyvtárak csendjét: az ipari munkás, a ki gazdasági és politikai érvényesüléséért folytatott harcának gerjesztő elemeit és értelmi igazolását keresi a technika és a természettudomány, de főként a társadalomtudomány és a szociálpolitika új eredményeiben. Derűsebb, s mindenestre egészségesebb környezetbe menekül az a munkásnő, ki nyomorult, szűk, zsúfolt, kopár lakását munka után néhány órára a népkönyvtárak és népolvasótermek szépirodalmi olvasmányokkal dúsan felszerelt helyiségeivel cseréli föl. S a szegényebb középosztály nőiben is nagyobb az olvasás szükséglete, mióta a háztartási munka nem kis része házon kívül végzett vagyis közgazdasági munkává változott. Mindezekhez csatlakozik a szellemi munkások óriásilag megnövekedett tömege is fokozott igényeivel, melyeket a régi könyvtárak kielégíteni képtelenek.

Ezek a népesedési és gazdasági módosulások teremtették meg azt az eredményekben is csodálatos mozgalmat, a mely mindennél alkalmasabb az emberi szellem alkotásainak közkinccsére tételére, legalább azoknak körén belül, kiknek anyagi helyzetük vagy munkaviszonyaiknak nyomorúsága abszolút akadályul nem szolgál bármiféle szellemi élvezet számára.

Hasonló viszonyok Budapesten is régen aktuálissá tették a népkönyvtárak kérdését. De miként sok másban, úgy ebben is tapogatózó kísérleteken túl nem jutottunk. Meglévő népkönyvtáraink vagy elégtelen anyagi és szellemi erővel működnek, vagy vallási és politikai irányzatok szolgálatában állnak s így elejétől fogva nélkülözik az általánosság kellekeit; a szervezett munkásság pedig szakegyleti könyvtáraival pótolja némileg a népkönyvtárak hiányát.

A modern közigazgatás fokozatosan oly területeket von szabályozó és gondozó működése körébe, a melyek azelőtt kizárólag a magánélet körébe tartoztak. Alig van ennek folytán a közgazdaságnak, a szociálpolitikának, az egészségügynek olyan kérdése, a melyet könyvtárunkban művelni nem kellene, ha a gyakorlati közigazgatás problémáival nemcsak lépést akarunk tartani, hanem megelőzni is akarjuk azokat. A statisztika első sorban szintén a gyakorlati közigazgatás céljait szolgálja; de anyaga, módszerei összekötik a társadalomtudomány elméleti kérdéseivel és a demológia, a földrajz, az ethnológia és az anthropológia tényeivel és problémáival. Ilyformán a fővárosi könyvtár nem szorítkozhatik a szoros értelemben vett közigazgatás és statisztika művelésére, hanem körébe kell hogy vonja a határos tudományágak egész sorát, a társadalomtudományt és a szociálpolitikát, a közgazdaságtant, a közegészségügyet és a természettudományoknak az emberre vonatkozó részeit: éppen azokat, a melyek a közdolgokkal foglalkozó embert érdeklik és ezért a népkönyvtárak sajátos területei is. A mellett a könyvtárt mindenki látogathatja; mint a nyugati népkönyvtárakban, itt is semmiféle formáság nem gátolja a látogatót olvasótermünk, katalógusaink, könyveink és folyóirataink használatában: s nem is volt eddig okunk, hogy liberalizmusunkat megbánjuk.

*

AZ 1907-ES "ÉRTESÍTŐBEN" ÉS ÖNÁLLÓAN IS MEGJELENT BIBLIOGRÁFIÁVAL INDULT MEG A KÖNYVTÁR SZOCIOLÓGIAI INFORMÁCIÓS TEVÉKENYSÉGE

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR KÖZLEMÉNYEI

PUBLICATIONS

DE LA BIBLIOTHÈQUE MUNICIPALE DE BUDAPEST

1. szám. — No. 1.

SZAKKATALÓGUS

CATALOGUE SYSTÉMATIQUE

I. FÜZET

1ER FASCICULE

A LAKÁSKÉRDÉS

és a városszabályozás kapcsolatos kérdéseiről

L'HABITATION

et les questions corrélatives de la construction des villes

Szerkesztette

DR. SZABÓ ERVIN
szociológiai könyvtáros

Ára 1 korona

Redigé par

ERVIN SZABÓ
bibliothécaire de la ville de Budapest

Prix 1 franc

Preis 80 Pfennig

BUDAPEST 1907.

Kiadja a Fővárosi Könyvtár — Publié par la Bibliothèque Municipale
(IV., KÁROLY-KÖRUT 28.)

KILIAN FROYES UTOODA BIZOMÁNYA — EN VENTE CHEZ F. KILIAN, SUCCESSEUR, LIBRAIRE
(IV., VÁCLITCA 1.)

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR KÖZLEMÉNYEI

3. szám

PUBLICATIONS
DE LA BIBLIOTHÈQUE MUNICIPALE
DE BUDAPEST

VERÖFFENTLICHUNGEN
DER STADTBIBLIOTHEK
VON BUDAPEST

No. 3

A VÁLASZTÓREFORM

Válogatott jegyzék a parlamenti és községi választójog, a parlamentárizmus,
a demokrácia és a politikai pártok irodalmából

LA RÉFORME ÉLECTORALE

Liste choisie d'ouvrages sur l'électorat
politique et administratif, la démocratie,
le parlementarisme et les partis
politiques

DIE WAHLREFORM

Verzeichnis von ausgewählten Schriften
über parlamentarisches und kommunales
Wahlrecht, Demokratie, Parlamentarismus
und Parteienwesen

BUDAPEST 1909

— KILIAN FROYES UTOODA BIZOMÁNYA (IV., VÁCLITCA 1.) —
EN VENTE CHEZ F. KILIAN, SUCCESSEUR, LIBRAIRE (IV., VÁCLITCA 1.)

A lakáskérdés és a városszabályozás kapcsolatos kérdéseinek irodalma.

Szerkesztette: dr. Szabó Ervin könyvtáros.

(Liste de livres et d'articles de périodiques concernant l'habitation et les questions corrélatives de la construction des villes. Redigé par Ervin Szabó, bibliothécaire.)

Bevezető.

A főváros Tanácsa már 1901-ben, röviddel a fővárosi könyvtár létesítése után, elrendelte (200.434/904—VII. t. sz.), hogy a könyvtár szakkatalógusa kinyomassék. Minden szakkönyvtárnak ezen legfontosabb segédeszközt nem lehetett elkészíteni, mielőtt a könyvtár véglegesen rendezve és nagy hézagai kitöltve nem voltak. A rendezésnek, osztályozásnak és kiegészítésnek munkája folyt azóta

és folyik ma is. Ennek folyamán kifűnt, hogy a könyvtárnak hézagai éppen a városigazgatás és a városi élet alapvető problémáiban oly lényegesek, hogy — anyagi eszközeink elégtelensége miatt is — évekre telik, míg azokat ki lehet tölteni. Jobbnak látszott ezért, hogy az egész könyvtár katalógusa helyett egyes részeinek szakjegyzékét bocsássuk időnkint közre, lépést tartva a kiegészítéssel és — az aktualitással.

IV-İK ÉVF.
I-SÓ SZÁM

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉRTESÍTŐJE

4^É ANNÉE
N° 1. 1910

BULLETIN DE LA BIBLIOTHÈQUE MUNICIPALE DE BUDAPEST

TARTALOM:

Jelentés 1909-ről	5	Jogtudomány	90
Kurresz folyóiratok 1910-ben	17	Közjog és közigazgatás	92
Új szerzemények 1910. I. negyedében	30	Pénzügytan	107
Könyvtársan	39	Köznevelés. Közkultúra	111
Általános munkák	43	Történelem	114
Bölcsészeti	44	Földrajz és etnológia	117
Vallás és Egyház	44	Természettudomány	118
Társadalomtudomány, Társadalmi kérdés	45	Közegészségügy, Orvostudomány	118
Statisztika, Demológia	54	Mathematika, Technika	125
Közgazdaságtan	57	Nyelvészet, Szépirodalom	126
Magán- és társadalmi élet	72	Adományozók jegyzéke	127
Szociológia és társadalmi élet	73	Hírek és közlések	131
Szociológia, Jótékonyág	82	Tárgymutató	143
Államtudomány	85		

HIREK ÉS KÖZLÉSEK

A Fővárosi könyvtár ügye a főváros közgyűlésén. A Fővárosi könyvtár működési körével és eredményeivel egyáltalán nincs összhangban a könyvtár elhelyezése, amely a legkezdetlegesebb követelményeknek sem felel meg. Ez indította arra Ballagi Aladár egyetemi tanárt, hogy a f. évi március hó 16-án tartott közgyűlésen a könyvtár elhelyezése tárgyában interpellációt intézzen a polgármesterhez. Az interpelláció Ballagi Aladár felszólalásának kivonatával együtt megjelent a Fővárosi Közlöny f. évi 25. számában s onnan vesszük azt át:

Dr. Ballagi Aladár utal arra, hogy a székesfőváros újabb alkotásai között a legsikeresebb alkotások közé tartozik a Fővárosi könyvtár, amely céltudatos munkát fejt ki, olyan katalógusokat ad ki, amelyeket egyetlen fővárosi könyvtár sem publikál és oly szolgálatot tesz főképp az aktuális kérdések iradalmának összeállításában és a folyóirat cikkek lajstromba vevésével is, hogy minden gondoskodásra méltóvá tette magát.

Ez az intézet ez idő szerint a központi város-házának a Károly-körúti frontján egy oly épületben van elhelyezve, amelynek felerésze már omló felében van, felerészét tudomása szerint már ki kellett ürít-

tetni, a másik felére nézve is külsőben van az omladozás, bármikor bekövetkezhetik a katasztrófa és ez nagyon veszedelmes lesz a fővárosi könyvtárra nézve. A tanács ezt tudomásul véve, amint szülő értesült, azon tervet forgatja a fejében, hogy a könyvtár telepítették át a Sándor-utcai régi országház épületébe, pedig ez nem volna helyes, mert ez az épület semmiféle közkönyvtár céljára nem alkalmas, az egy teljesen körülzárt terület, kicsiny, sötét és tűzveszélyes; 1865-ben építették azt 1-2 esztendőre, tehát ép oly omlatag, mint az az épület, melyből kiköltöznék a könyvtár.

Igen fontos szempont ennek a kitűnően működő könyvtárnak az elhelyezése. Ez a könyvtár egyesíti magában a másutt, pl. Párisban is különválasztott tanácsai és törvényhatósági könyvtárak feladatát: itt a kettő együtt van és maradjon is együtt, mert ez a helyes fejlődés, de ennek a könyvtárnak természet-szerűleg a központi városháza területén kell lennie, ha másutt nem, a központi városház nagy udvarán kell ideiglenesen elhelyezni. Ez a terv nagyon csekély költséggel megvalósítható, annyival inkább, mert ami a legrágább, a szekrények és a polcok olyan rendszerűek, hogy azokat akármilyen helyiségbe bármikor át lehet vinni, tehát a legnagyobb költség meg van kimélve.

Ezek vezették szót arra, hogy a Fővárosi könyvtár, ügyében a közgyűlésen interpellációt terjessen elő, amely hivatva van arra, hogy megnyugtatást szerezzen a város köreiben.

Interpellációja a következő:

1. Van-e tudomása a polgármester úrnak arról, hogy a Fővárosi könyvtár kitűzött céljának immár alig-alig tud megfelelni, amiatt, mert rozoga és szűk helyiségeiben az új szerzeményeket nem lehet többé elhelyezni, és mert az olvasószoba sötét, alacsony és állandóan tűlszűfolt?

2. Van-e tudomása arról, hogy a Fővárosi könyvtár ebbeli bajain azzal akarnak segíteni, hogy 1911-től fogva a könyvtárt a Sándor-utcai régi országházban helyezik el, holott ennek mindenfelől körülzárt, terjeszkedésre nem alkalmas területen fekvő, ócska és tűzveszélyes épülete egyáltalán nem való semminő közkönyvtár céljaira?

3. E körülmények tekintetbe vételével helyénvalónak látja-e a polgármester úr minél előbb akként intézkedni, hogy a Fővárosi könyvtár a központi városháza területén, a közigazgatási hivatalok tőszomszédságában állíttassék föl, egyelőre ideiglenesen ugyan, de a modern kívánalmaknak megfelelő helyiségben és felszereléssel?

Az interpelláció közöltetik a polgármester úrral.

Az interpellációra dr. Bárczy István polgármester az április 13-iki közgyűlésen válaszolt és pedig úgy, hogy a Fővárosi könyvtár körüli bajokról van tudomása, még pedig oly értelemben, amint azt a biz. tag interpellációja alkalmával kifejtette.

A könyvtárnak Sándor-utcai elhelyezésére nézve tulajdonképpen még hivatalos tárgyalás nem volt, ez csak több alternatíva között merült fel, de maga is abban a véleményben van, hogy ez a hely nem alkalmas a Fővárosi könyvtár elhelyezésére. Ami a bajokon való segítséget illeti, most készül az előterjesztés, legközelebb össze fogja hívni a könyvtári bizottságot, azután a többi illetékes szakbizottság és a tanács útján a javaslatot a közgyűlés elé fogja terjeszteni, még pedig lehetőleg mielőbb.

Kéri válaszában tudomásul vételét.

Dr. Ballagi Aladár köszönettel tudomásul veszi a választ és bizalommal, hogy az megtörténik, amit kilátásba helyezett a polgármester úr.

A közgyűlés a választ tudomásul veszi.

1910. VÉGÉTŐL A VILÁGHÁBORÚ KITÖRÉSÉIG A LEGKOMOLYABB FORMÁBAN NAPIRENDE
TARTOTTÁK A NAGY KÖZPONTI KÖNYVTÁR FELÉPÍTÉSÉNEK A PROGRAMJÁT. RÉSZLET
SZABÓ ERVIN EGYIK VONATKOZÓ TANULMÁNYÁBÓL

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR KÖZLEMÉNYEI

6. szám

VERÖFFENTLICHUNGEN
DER STADTBIBLIOTHEK
VON BUDAPEST

PUBLICATIONS
DE LA BIBLIOTHÈQUE MUNICIPALE
DE BUDAPEST

No. 6

EMLEKIRAT KÖZSÉGI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR LÉTESÍTÉSÉRŐL BUDAPESTEN

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁRI BIZOTTSÁG MEGBÍZÁSÁBÓL

IRTA

Dr SZABÓ ERVIN
FŐKÖNYVTÁRS

BUDAPEST, 1910
A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR KIADÁSA
IV. KÁROLY-KÖNYVTÁR

SZABÓ ERVIN □□□□□□□□□□
A MODERN KÖNYVTÁRÉPÍTÉS □
NEMELY ELVÉRŐL, TEKINTETTEL
A FŐVÁROS TERVEIRE □□□□□□
ELŐADÁS KILENC, KÉPPEL □□□□□□□□□□

BUDAPEST, 1911. □□ BENKŐ GYULA CS. ÉS KIR. UDV.
KÖNYVKERESKEDÉSE (V., DOROTTYA-UTCA 2. SZ.)

Legelőször azt kell tehát megmondanom, hogy mit akarunk? Mi az, amiben az új könyvtár a régiéktől eltér?

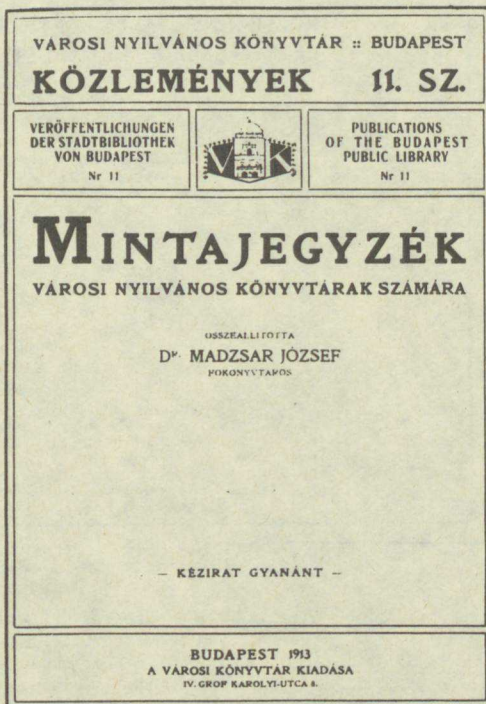
A *public library* — magyarul: nyilvános könyvtár — nem azonos a könyvtárak nálunk is ismert két fajtájával, az ú. n. tudóskönyvtárral és az ú. n. népkönyvtárral.

A tudóskönyvtár jellegét az adja meg, hogy igyekszik minél több könyvet összegyűjteni és azokat minél biztosabban megőrizni. Ez a törekvés teljesen jogosult volt addig, ameddig a könyvtermelés igen csekély volt és a sokszorosító eljárások fejletlenebbek. Addig helyén való volt, hogy az aránylag kevés és drága könyvet úgy őrizték, mintha múzeumi darabok volnának. De kell-e és lehet-e ma ezt a törekvést komolyan érvényesíteni? Lehet-e a könyvgyűjtésben teljességet elérni? 1904-ben 14 millióra becsülték a nyomtatott művek számát; évenként kb. 300.000 munka jelenik meg ma. Nincs könyvtár, amely ezt az áradatot befogadni bírja. De nincs is erre szükség. Hála a reprodukáló ipar fejlettségének, kevés ma a pótolhatatlan könyv. És ezért elég, ha minden országban egy könyvtár van, amely a nemzeti könyvmúzeum funkcióját tölti be. Ez a könyvtár aztán tényleg ne legyen más, mint a mai korha áthelyezett régi láncos könyvtár: páncélos *safe deposit* a nemzet irodalma számára. Itt nehezségek meg a használatot, amennyire a könyvek biztonsága és épsége csak megköveteli, s ne engedjék meg más esetben, mint amikor másutt tényleg meg nem találhatók.

Minden egyéb könyvtárnak — és különösen minden új könyvtárnak — ellenben nem lehet más célja, mint hogy a használatnak szolgáljon. Nem az a probléma többé, hogy minél több könyvet gyűmőszöljenek össze egy helyen; hanem inkább az, hogy a lehető leghasznosabb, legaktuálisabb könyveket a lehető leggyorsabban közvetítsék a lehető legtöbb embernek. Nem az a cél tehát, hogy sok könyv legyen a raktárban, hanem az, hogy csak hasznos könyvek legyenek ott; nem szigorú „örökre”, irodalomtörténészekre és régészekre van szükség, akik feltékenyek: minden olvasóra, hanem gyakorlati, hogy úgy mondjam: világi emberekre, gentlemanekre, akik megérzik, hogy az élet harcában álló embernek a tudás legmodernebb fegyvereire van szüksége és akik örülnek, ha ezekkel a fegyverekkel föl-szerelhetik őt.

1913-BAN VETIK MEG AZ UJ TIPUSU KÖZMÜVELŐDÉSI KÖNYVTÁRHÁLÓZAT ALAPJAIT.

ENNEK FONTOS MOZZANATA A LAKOSSÁG MINDEN RÉTEGÉT KIELÉGÍTŐ
MAGAS SZÍNVONALÚ KÖNYVÁLLOMÁNY KIALAKÍTÁSA

ELŐSZÓ

Ennek a jegyzéknek Közleményeink sorában megjelenése határt jelez könyvtárunk történetében. Mindazok a bibliográfiák, amelyeket eddig kiadtunk, szoros értelemben vett tudományos szakjegyzékek; ez az első, amellyel arisztokratikus korlátozottságunkból kilépve, a nagyközönség olvasószükségletét akarjuk kielégíteni. A társadalomtudományi szakkönyvtárból városi nyilvános könyvtárrá lett intézménynek első könyvészeti szereplése ez.

Szerettük volna, ha ez a jegyzék a tökéletességhez oly közel állana, mint amennyire ezzel az átalakulással a városi könyvtárak igazi hivatását is megközelíteni hisszük. De bár idestova két esztendője, hogy dolgozunk rajta — a munkát Staindl Máttyás könyvtári főtiszt 1911-ben kezdte volt meg — távolról sem hisszük, hogy bevégzett munkát bocsátunk a nyilvánosság elé. Mégis ki kellett adnunk, mert fiókkönyvtáraink küszöbön álló megnyitásokor ezt a technikai segédeszközt nem nélkülözhetnők.

Kedves kötelességet teljesíték, amidőn köszönetet mondok azoknak, akik e munkánkban segítségünkre voltak. Ezek: elsősorban a jegyzék szerkesztője és a Könyvtár néhány hivatalnoka, akik a nagy üggyhöz méltó nagy szeretettel foglalkoztak velem. Továbbá a következő urak és hölgyek, akik egy-egy

tárgycsoportra vagy műre vonatkozólag voltak szivesek tanáccsal ellátni; nevezetesen: Ágoston Péter, Alexander Bernát, Almády Géza, Angyal Dávid, Baumgarten Nándor, Bátky Zsigmond, Beke Manó, Czákó Elemér, Dániel Arnold, Dienes Lajos, Exner Kornél, Fellner Frigyes, Ferenczi Imre, Gárdonyi Albert, Gaul Károly, Glücklich Vilma, Gorka Sándor, Hanvai Sándor, Harrer Ferenc, Heller Farkas, Hevesi Sándor, Horvát Henrik, Imre Sándor, Jánosi Imre, Jászi Oszkár, Katona Sándor, Kelen Béla, Kóris Kálmán, Kovács Gábor, Láncki Jenő, Lyka Károly, Madzsar Imre, Mandello Gyula, Márki Hugó, Meller Simon, Osvát Ernő, Rácz Gyula, Radó Sámuel, Reinitz Ernő, Riedl Frigyes, Rónai Zoltán, Selymes Károly, Simonyi Zsigmond, Somló Bódog, Somogyi Mihály, Stankovits Szilárd, Szalay Károly, Szende Pál, Szlaidits Károly, Thirring Gusztáv, Tóth Elemér, Vágó József, Vámbéry Rusztem, Varró István, Weiner Leó, Weszely Ödön, Wildner Ödön és Zemplén Győző. Végül azok a nagyobb könyvkiadó cégek, amelyek e jegyzék első levonatát számos értékes pótlással és kiegészítéssel tőkéltesbítették.

Budapest, 1913. november 1-én.

Dr. Szabó Ervin
könyvtárigazgató.

A BUDAPESTI SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRAK 1978. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

A Szakszervezetek Budapesti Tanácsa Kulturális, Agitációs és Propaganda Osztálya márciusban könyvtárvezetői értekezleten elemezte a fővárosi szakszervezeti könyvtárhálózat elmúlt évi munkáját. Az ott elhangzottakból érdemes idéznünk néhány gondolatot, következtetést.

Az elmúlt években a budapesti szakszervezeti könyvtárhálózat egésze folyamatosan fejlődött. Jelentős mennyiségi- és minőségi előrelépés történt 1978-ban is. A könyvtárak általában teljesítették a munkatervekben vállalt feladatokat, sőt több hálózatban, nem egy területen a tervezettnél is többet végeztek. Az 1918/19-es évfordulók méltó megünneplése jelentős feladatokat rótt a könyvtárakra. Tevékenységükben kiemelt szerepet játszott az erre való felkészülés: irodalmi műsorok, több fordulós vetélkedők, kiállítások, egyéb színvonalas rendezvények szerepeltek a könyvtárak programjában. A letétekhez is eljutottak az ezzel kapcsolatos és hozzáférhető központi - és a hálózatok saját erőforrásaiból közreadott - szemléltető anyagok, módszertani- és propaganda kiadványok.

1978-ban még erőteljesebben és következetesebben érvényesült a gyakorlatban az az alapelv, hogy a könyvtári munka nem választható el a szakszervezeti nevelőmunkától; a könyvtárak a munkahelyi kulturális nevelőmunka bázisai. Tudatos volt a törekvés, hogy a munkahelyi könyvtárak saját eszközeikkel segítsék a szakszervezetek nevelőmunkáját. Öröndetes, hogy a központi könyvtárak igyekeztek segítséget nyújtani ahhoz, hogy a könyvtárosok megismerjék a vállalati művelődési bizottságok feladatait, tevékenységüket, hogy fejlődjék a munkakapcsolat a VMB-k és a könyvtárosok között. Emelkedett azon munkahelyek száma, ahol a könyvtáros tagja a VMB-nak.

A könyvtárak sajátos eszközeikkel jól szolgálták a felnőttoktatás és a szakszervezeti tisztségviselők oktatásának segítését. (Általában kiemelt példányszámban vásárolták a kötelező és ajánlott irodalmat, vagy pl. a MEDOSZ Központi Könyvtára a tanfolyamok tematikájához ajánló bibliográfiát készített.) Különös gonddal foglalkoztak a különböző rétegek - szocialista brigádok, szakmunkástanulók, a nők stb. - sajátos igényeinek kielégítésével.

Tovább gazdagodtak a könyvtárak és a

szocialista brigádok együttműködésének formái. (Az önálló könyvtárak sok helyütt eljuttatták rendezvényterveiket a brigádok tagjaihoz, s további munkájukban figyelembe vették az ő véleményüket, javaslataikat. Gyakran nyújtottak segítséget a "brigádnévadó"-hoz; pl. a MVDSZ hálózatában, ahol a szocialista brigádok kb. 40%-át köti szerződés a könyvtárakhoz, többször szerveztek "Ismerje meg a névadóját" címmel műsort.) Jó kezdeményezés valósult meg a VDSZ-ben, ahol a központi könyvtár és a kulturális osztály közös javaslatot dolgozott ki a szocialista brigádok kulturális vállalásai tartalmi színvonalának fejlesztése érdekében.

A "Kell a jó könyv 77" olvasópályázat adta lehetőségeket kitűnően használták fel a könyvtárak a szocialista brigádokkal való foglalkozásban. Több szakmai hálózatban - sokszor munkahelyenként is - vetélkedőket szerveztek, amelyekben igen sok brigád adott számot a kitűnően válogatott művek ismeretéről. A vetélkedősorozat budapesti döntőjében a Kőbányai Sörgyár "Biológia" brigádja első helyezést ért el. A végzett munkáért kiemelt elismerésben részesültek az ÉDOSZ, a MEDOSZ és a Textiles szakszervezet könyvtárai, illetve munkatársai. A hálózatokon belüli képzési, továbbképzési formák rendszerek, színvonalasak és hasznosak voltak. Pl. igen hasznos anyaggal jelentkezett a Postás Szakszervezet központi könyvtára: módszertani levelet adott ki "Tudnivalók a letéti könyvtárak kezeléséhez" címmel. Tiszteletreméltó kezdeményezést valósított meg a Vasas Szakszervezet központi könyvtára: a komplex államvizsgára készülőknek négy alkalommal felkészítő jelleggel előadást rendezett szakelőadókkal. Külön említésre méltó a Szakszervezetek Budapesti Tanácsa által szervezett 2 hetes alapfoku könyvtáros tanfolyam, amelyet közel száz társadalmi munkás- és tiszteletdíjas könyvtáros végzett el eredményesen.

Ha nem is a kívánatos mértékben, de általában fejlődtek a könyvtárak működési feltételei. Befejeződött az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete központi könyvtárának rekonstrukciója. Több hálózatban nőtt a letétek száma, több könyvtár önálló helyiséget kapott, másutt a meglévő helyiség felújítására, korszerűsítésére ke-

rült sor. (Noha a könyvtár átadása 1979 elején történt meg, mindenképpen meg kell említeni, hogy a Textiles Szakszervezet központi könyvtára gyönyörű 600 m²-es új otthonba költözött.)

A fenti néhány általános következtetést igazolják a fővárosi szakszervezeti közmuvelődési könyvtárhálózat főbb 1978. évi statisztikai adatai:

A könyvtári szolgáltatóhelyek száma az 1977. évről - az 1978. évre számottevően, 29-cel növekedett, de ezen belül - átszervezésből adódóan - csökkent a könyvtárak száma 1191-ről 1145-re. A könyvtári állomány gyarapítására közel 9,4 millió forintot fordítottak 1978-ban, amely 1,1 millió Ft-tal haladta meg az 1977. évit. Ennek eredményeként - a leltári állomány selejtezési pótlásán túlmenően - a tényleges állománygyarapodás 160 000 kötetet tesz ki, amely 4%-os növekedésnek felel meg. (A könyvtári állomány 1978-ban csaknem 4,210 000 kötet, amely összesen 2488 szolgáltató helyen található.) A könyvtári állomány összetételében nem történt változás: az ismeretterjesztő- és szakirodalom aránya 32% volt az állomány egészén belül.

A beiratkozott olvasók száma 1978-ban hétezerrel csökkent. 1977-ben: 273 000, 1978-ban: 270 870 fő volt. A KPVDSZ hálózat kivétel: itt nőtt az olvasólétszám. Az olvasók számának ilyen alakulását nagymértékben a munkaerővándorlás okozta. Több üzemből számolni kellett létszámcsökkenéssel, fluktuációval, sőt idénymunkásokkal és ez - a könyvtárosok maximális erőfeszítése ellenére - éreztette hatását a könyvtári munkában is. A fenti problémák ellenére a legjobb szakma könyvtári szervezettsége jóval meghaladja az "Alapelvek"-ben megfogalmazott minimális 25%-ot. A könyvtári olvasók csaknem fele (48,3%-a) fizikai munkakörben dolgozik. A beiratkozott olvasók 51,4%-a szocialista brigádtag. Ezt az arányt az 1976. évvel érdemes összevetni, amikor is az olvasóknak csupán kb. 48%-a volt szocialista brigádtag. (Az egyes hálózatok közül kiugróan magas az Építőknél az arány: a beiratkozott olvasók 62%-a szocialista brigádtag.) A beiratkozott olvasók számának csökkenése ellenére 117 000 fővel emelkedett a könyvtárlátogatók száma. Ez a szám így meghaladja az 1,800 000 főt. (Az 1977. évihez képest ez mintegy 7%-os növekedést jelent.) A megnövekedett látogatottság érződik a kölcsönzések számának alakulásában is. 1978-ban a könyvtárak csaknem 5,430 000 könyvtári egységet kölcsönöztek. Ez kb.

160 000 állományegységgel több, mint 1977-ben volt. Így - bár a beiratkozott olvasók száma nem éri el az 1977. évi mértéket - 1978-ban mégis az olvasottság növekedéséről adhatunk számot. Ennek kifejezője, hogy 1977-ben egy olvasó 19 könyvet kölcsönözött, 1978-ban pedig 20-at.

Végül: kik, hányan és milyen végzettséggel dolgoztak 1978-ban a fővárosi szakszervezeti könyvtárhálózatban?

Az elmúlt évben 2115 fő volt a könyvtárosi munkakörben dolgozók száma. Ez 73 fős növekedést jelent egy év alatt. Noha 1978-ban 11 százalékkal nőtt a főhivatású könyvtárosok száma, még mindig csupán 272 főt számlálnak. (Részfoglalkozású és tiszteletdíjas: 445 fő. A többiek társadalmi munkás könyvtárosok.)

A könyvtárakkal szemben támasztott társadalmi igény növekedése, a könyvtárosok szerepe a politikai agitációs és nevelőmunkában, szakmailag és politikailag jól képzett munkatársakat követel. Ezzel szemben a könyvtárosok iskolai-, szakmai-, politikai végzettsége csak lassu javulást mutat. Iskolai végzettségüket tekintve 12,7 százalékuk rendelkezik egyetemi, főiskolai végzettséggel, 56,1% érettségizett, de 31,2% még mindig az általános iskolát végzetek aránya. Természetesen a főhivatású könyvtárosok esetében jobb a helyzet: az érettségizettek aránya megegyezik az átlagossal, de a főhivatású könyvtárosoknak már csaknem 50%-a rendelkezik egyetemi vagy főiskolai végzettséggel.

Az értekezleten elhangzottakból is megállapítható, hogy 1978-ban is továbbfejlődött a fővárosi szakszervezeti közmuvelődési könyvtárhálózatok egészének tevékenysége.

Bosnyák Péter
SZBT Kulturális
Osztály

JÓZSEFVÁROSI GYERMEKKÖNYVHÉT
1979. június 1-8-ig

"Nem fecske módon kell átsuhanni a könyvön. Meg is kell abban mertülni."

Móra

meghívó

NÉGY BUDAPESTI KERÜLET KÖNYVTÁRI HELYZETE

ÁTTEKINTÉS A SZAKFELÜGYELETI JEGYZŐKÖNYVEK ALAPJÁN

1979 első félévében összegező szakfelügyeleti vizsgálat folyt a VII., a IX., a XVI. és a XVII. kerület könyvtáraiban. 21 könyvtár munkájának részletes elemzése, széles körű helyszíni tájékozódás és a vonatkozó dokumentumok tanulmányozása alapján alakult ki a kép az eltérő települési helyzetű és lakosságösszetételű kerületek könyvtári ellátottságáról.

A főváros legkisebb kerülete a VII. kerület, népsűrűsége azonban igen nagy, - 51 400 fő/km² - a lakónépeség számának lassu csökkenése ellenére. A foglalkoztatottak többsége hivatalokban, a szolgáltatóiparban és vállalatoknál dolgozik. Régi, beépített kerület, új építkezésekre ritkán adódik alkalom, ezért két tanácsi könyvtára üzlethelyiségekben, 664 m²-en üzemel. A kerületi tanács jóvoltából a Kertész utcai főkönyvtár egy, a közvetlen közelében lévő, új egységgel bővül, ahol gazdag prezens állomány biztosítja majd a helybenolvasást és fonotékával is kiegészül a szolgáltatás. Így a normák szerint kívánatos alapterület egyharmada fog rendelkezésre állni.

A 14 éven aluliakat jelenleg csak a 2-es könyvtár gyermekrészlege fogadja. Az új helyiség elkészülte után a Kertész utcában is megindul részükre a kölcsönzés, a kölcsönzési nehézségek miatt azonban a kölcsönzési lehetőségek további bővítése, biztosítása szükséges.

A szakszervezeti könyvtárak 48 egysége 14 szakmához tartozik. 8 közülük 10 000 kötetnél nagyobb állománnyal rendelkezik, 3 körzeti feladatokat is ellát. A mintegy 300 m² alapterület 8 könyvtár között oszlik meg, a többi helyen könyvszekrényekből történő kölcsönzésre korlátozódik a könyvtári szolgáltatás.

Az adatok alapján a IX. kerület a viszonylag jobb helyzetben levők közé tartozik. A főváros hét kisebb kerületének egyike, régi ipari és munkáskerület, népsűrűsége közepes, a lakosság azonban nem egyenletesen oszlik meg. A belvároshoz közel lévő része nagyon sűrűn lakott, más területein lakótelepek is találhatók, de kertvárosias övezete is van. A tanácsi könyvtárak alapterülete nem mindenütt éri el az igényeket, pl. a Boráros téri könyvtár nagyon rossz elhelyezési körülmények

között fogadja 4500 olvasóját. A 6 könyvtári egység közül csupán a József Attila lakótelepi és ennek fiókjai képesek még új olvasók befogadására.

A gyermekek ellátása az uttörőházban lévő önálló gyermekkönyvtárban és a 39-es könyvtár részlegében ugyancsak szűkös körülmények között biztosított, a többi részlegben jobb a helyzet.

A szakszervezeti hálózatnak 91 könyvtára van a kerületben, közülük 8 rendelkezik 10 000 kötetes vagy annál nagyobb állománnyal. Ezek többnyire jó működési körülmények között dolgoznak.

A XVI. kerület nagy kiterjedésű, elsősorban családi házas település, az utóbbi 10 évben azonban itt is több lakótelep épült, tehát a népesség száma fokozatosan emelkedik. A kerületben foglalkoztatottak többsége munkás.

A tanácsi hálózat két egysége 367 m² alapterületű, főként a 32/1 sz. fiókkönyvtár nagyon zsufolt. A terület ellátását 3 bibliobusz állomás és az IKARUSZ művelődési ház könyvtára - amely a lakosság számára is nyitva tart - segíti. A szakszervezeti hálózatnak ez az egyetlen számottevő könyvtára, kivéve még 6 egység van, amelyből 3 rendelkezik 2-5000 kötetes állománnyal.

Budapest legnagyobb kiterjedésű kerülete a XVII. kerület.

A fővároshoz csatolás előtt ezen a területen 5 különálló község volt. A település ma is szétszórt, bár komoly változást jelez az épülő városközpont. Ez a könyvtárügyben is előrelépést hoz, ha a tervek szerint megépül a kerületi főkönyvtár; amely jelenleg a rákoscsabai szabadidő központ egyik kis helyiségében üzemel, szükségmegoldásként. Öt fiókkönyvtára behálózta az említett helységeket, egy - a rákoskerti - kivételével azonban valamennyi nagyon szűkös, rossz körülmények között dolgozik. A bibliobusz itt is három állomáshelyen kölcsönöz.

A lakosság mintegy 70%-a munkás.

Csupán három szakmának 1-1 letéti könyvtára található a kerületben, minthogy kevés üzem működik ezen a területen.

A vizsgált könyvtárak többségében megfelelő a személyi ellátottság mind létszám, mind szakképzettség szempontjából. Az IKARUSZ könyvtárának volna szüksége létszámemelésre ahhoz, hogy szolgáltatásait bővíthesse, amire egyéb feltételei adóttak.

KÖNYVÁLLOMÁNY

A tanácsi hálózat könyvállománya mind a négy kerületben igen gazdag, gondosan fejlesztett gyűjteményekből tevődik össze. Az állományarányok alakulása a könyvkiadás adta mind szélesebb választékot és a jelentkező igényeket tükrözi. Fokozatosan bővül a kézikönyvtári és folyóiratállomány. Igyekeznek eleget tenni az idegen nyelvű könyvek iránti érdeklődésnek is, az állományrész fejlesztésével.

A VII. kerületi 22-es könyvtár az emlitett bővítés révén a tájékoztatást magas színvonalon biztosító állománnyal és fonotékával gyarapszik. A IX. kerület főkönyvtára ugyancsak gyűjti a hangzóanyagokat.

A XVI. kerületben a helyhiány miatt nem növekedhet a könyvállomány; noha évente átlagosan 5000 kötet a gyarapodás, ugyanilyen mennyiséget kénytelenek le is választani az állományból. A főkönyvtár itt is igyekszik a zenehallgatás lehetőségeit megteremteni, hogy egyre bővülő lemezállománya az olvasók rendelkezésére álljon.

A XVII. kerületi főkönyvtár állományának egy része raktárban gyűlik és az új könyvtár megépülése után válhat majd csak közkinccsé. Addig a fiókokat kell bővebb választékkal ellátni a szakkönyvekből is.

A gyermekkönyvtárak állományarányai is jól alakulnak. A könyvmennyiség a hely függvénye, tehát a legrosszabbul a VII. kerület egyetlen gyermekrészlege áll.

A szakszervezeti könyvtárak állománya igen változó. A VII. kerületi HVDSZ könyvtárak ellátottsága nagyon jó a fenntartói gondoskodás eredményeként. Ugyanakkor pl. a XVI. kerületi ÉMG-ben nem biztosítják a dolgozónkénti 8 - Ft beszerzési keretet és az állomány összetétele sem megfelelő. A szolgáltatási szint nem alkalmas önálló könyvtár működtetéséhez.

A IX. kerület vizsgált szakszervezeti könyvtárai a Budapesti Vegyiművek könyvtára kivételével - amely minden tekintetben kiemelkedő - nem rendelkeznek kellő kézikönyvtári gyűjteménnyel és folyóiratállománnyal.

Több helyütt az ismeretterjesztő irodalom aránya is jóval elmarad a kívánatostól.

OLVASÓSZOLGÁLAT, PROPAGANDAMUNKA

A tanácsi könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma valamelyest csökkent. A VII. és IX. kerületben kevesebb lett a lakónépesség és mindkét helyen a hosszú zárva-

tartás is hozzájárult az olvasók kismértékű lemorzsolódásához. A XVII. kerületben a közlekedési csomópont közelében lévő könyvtár megszűnt, olvasóinak nagy része elmaradt, mert a kis fiókkönyvtárak innen mind távol esnek.

A szakszervezeti könyvtárak zömében nem túl magas az olvasólétszám, de több helyen emelkedő tendenciát mutat. Ez egyenes arányban áll a tárgyi és személyi feltételek alakulásával. Pl. az IKARUSZ könyvtár bővítése és a gyáron belül kölcsönző bibliobusz megindítása sok új olvasót hozott. A tanácsi hálózatban jelentősen emelkedett - az elmúlt öt évben - a helybenolvasók száma, a folyóiratok és kézikönyvek forgalma.

Az évfordulókra csoportokat készítettek fel mindkét hálózat könyvtárosai. Ugyancsak fejlődés tapasztalható a különböző olvasói rétegek könyvtári segítségével. Bár a szakmunkástanulók létszáma, és sajnálatosan beiratkozási arányuk is csökkent, intenzív a velük való foglalkozás. Rendszeresen tartanak számukra könyvtár-bemutatókat és könyvtárhasználati foglalkozásokat a tanácsi könyvtárakban és egy-egy szakszervezeti könyvtárban is.

A könyvtárak fontos feladatuknak tekintik a munkások olvasóvá szervezését. A szocialista brigádok kulturális vállalásaihoz sok segítséget adnak. Az "Olvasó munkásért" pályázatban több vizsgált könyvtár jó eredményeket ért el.

A KÖNYVTÁRAK KAPCSOLATAI

A kerületi tanácsok művelődési osztályai figyelemmel kísérik a területükön működő könyvtárak tevékenységét. A vizsgált kerületek közül háromban a könyvtárügy ezévből szerepel a végrehajtóbizottság napi-rendjén.

A tanácsi és iskolai könyvtárak együttműködése mind szorosabbá és tervszerűbbé válik.

A két közművelődési hálózat könyvtárai általában kevésbé ismerik egymás munkáját, de gyakran a különböző szakmákhoz tartozó egységek között sem alakult ki megfelelő kapcsolat.

A hatékonyabb kerületi ellátáshoz a tevékenység jobb összehangolása, egymás lehetőségeinek a kihasználása is hozzásegíthet.

Gálné Ballagi Ágnes

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR

1980. ÉVI KIADVÁNYTERVE

IGAZGATÓSÁG

Jelentés a könyvtár 1979. évi munkájáról	5 iv	300 pld.	Ingyenes
A könyvtár 1980. évi munkaterve	4 iv	300 pld.	Ingyenes
A FSZEK évkönyve (1977-1978)	30 iv	500 pld.	Ingyenes
Könyvtári Híradó (1980/1-4.)	6-6 iv	700 pld.	Árazott
FSZEK tájékoztató	4 iv	200 pld.	Ingyenes
Az "Alkotó Ifjúság" nyertes művei	3-3 iv	300-300 pld.	Ingyenes

BIBLIOGRÁFIAI OSZTÁLY

Csehszlovákia szépirodalma	7 iv	700 pld.	Árazott
Lengyelország szépirodalma	7 iv	700 pld.	Árazott
Solohov. Bibliográfia	8 iv	700 pld.	Árazott
A magyar ellenállási mozgalom bibliográfiája	10 iv	700 pld.	Árazott
Könyvkináló	1 iv	10 000 pld.	Ingyenes
Berda József. Bibliográfia	6 iv	600 pld.	Árazott
A Szocializmus repertórium. 1906-1918.	12 iv	400 pld.	Árazott
Tudományos és ismeretterjesztő irodalom Afrikáról.	10 iv	700 pld.	Árazott
Tudományos és ismeretterjesztő irodalom Indiáról.	8 iv	700 pld.	Árazott
Társadalomtudományi információ. Megjelenik 4 alkalommal.	5-5 iv	400-400 pld.	Árazott.
Társadalomtudományi folyóiratok és tanulmánykötetek bibliográfiai kartotékjai. Megjelenik 4 alkalommal.	25-25 iv	300-300 pld.	Árazott
Irodalomtörténeti folyóiratok és tanulmánykötetek bibliográfiai kartotékjai. Megjelenik 6 alkalommal. Előfizethető a Népművelési Propaganda Irodában.	17-17 iv	60 pld.	
Zenei tájékoztató. Folyóiratok és tanulmánykötetek analitikus bibliográfiája. Megjelenik 2 alkalommal.	10-10 iv	300-300 pld.	Árazott
Hazánk felszabadulásának dokumentumai.	6 iv	800 pld.	Árazott
Az illegális kommunista párt dokumentumai.	6 iv	800 pld.	Árazott
Röplapbibliográfiák (12-16 féle)	0,5-0,5 iv	500-500 pld.	Ingyenes

SZOCIOLÓGIAI DOKUMENTÁCIÓS OSZTÁLY

Szociológiai Információ. Megjelenik 4 alkalommal.	6-6 iv	600-600 pld.	Árazott
Tematikus szociológiai kis bibliográfiák. (20-23. sz.)	2-2 iv	500-500 pld.	Ingyenes

Szociológusok. Személyi bibliográfiák. (4 füzet)	2-2 iv	300-300 pld.	Ingyenes
Tájékoztató külföldi szociológiai folyóiratokról. (12 füzet)	4-4 iv	300-300 pld.	Árazott
A magyar szociológiai irodalom bibliográfiája. 1972-1976	30 iv	550 pld.	Árazott

BUDAPEST GYŰJTEMÉNY

Budapest szobrai (Adattár, dokumentáció.)	20 iv	1 000 pld.	Árazott
Kerületi Figyelő. (2 szám)	20-20 iv	500-500 pld.	Árazott

OLVASÓSZOLGÁLATI OSZTÁLY

Kurrens folyóiratok a központi könyvtárban	1 iv	400 pld.	Ingyenes
--	------	----------	----------

SZERZEMÉNYEZÉSI ÉS FELDOLGOZÓ OSZTÁLY

Újabb külföldi szerzemények (4 füzet)	6-6 iv	450-450 pld.	Ingyenes
Újjonnan érkezett külföldi szociológiai művek jegyzéke. (12 füzet)	1-1 iv	750-750 pld.	Ingyenes

HÁLÓZATI ÉS MÓDSZERTANI OSZTÁLY

Tapasztalataink (felnőtt)	2 iv	300 pld.	Ingyenes
Tapasztalataink (gyerek)	2 iv	300 pld.	Ingyenes
Gyermekrajzok és vizuális nevelés. (Bibliográfia.)	2 iv	500 pld.	Ingyenes
A 75. évfordulóra szervezett hálózati napok elő- adásai, bemutató foglalkozásai	3 iv	300 pld.	Ingyenes
Könyvtári órák (felnőtt)	2 iv	300 pld.	Ingyenes
Katalógushasználati füzet (gyermek)	0,5 iv	1 000 pld.	Ingyenes
Barátunk a könyv (gyermek)	2 iv	500 pld.	Ingyenes
Évfordulós forgatókönyv (gyermek) Jelky András	2 iv	500 pld.	Ingyenes
A gyermekkönyvtári állomány kihelyezés új rendje	2 iv	500 pld.	Ingyenes
Az idegen nyelvű állomány a FSZEK hálózatában (Tapasztalataink.)	2 iv	300 pld.	Ingyenes
Kezelési és ügyviteli szabályzat (II. átdolgozott kiadás.)	5 iv	300 pld.	Ingyenes
Zenei részlegek gyűjtőköri szabályzata	2 iv	300 pld.	Ingyenes
A kerületi könyvtárak 1979. évi jelentése	6 iv	250 pld.	Ingyenes

SZAKFELÜGYELETI CSOPORT

A 8-10 éves gyerekek irodalmi érdeklődése és könyvtári ellátottsága hat budapesti gyermek- könyvtárban.	3 iv	300 pld.	Ingyenes
---	------	----------	----------

PROPAGANDA OSZTÁLY

József Attila. (Dokumentumok)	6 iv	800 pld.	Árazott
Eseménynaptár. Előfizethető a Népművelési Propaganda Irodában.	12-12 iv	-	Árazott

Az 1981-es előterv témáiból:

Jékely Zoltán. Biobibliográfia.

Nemes Nagy Ágnes. Biobibliográfia.

Pest-Buda a kuruckorban. (Tanulmány és dokumentumok.)

Gyermekkönyvtári kézikönyvek jegyzéke.

A 75 éves Szabó Ervin Könyvtár. Album.

A Társadalmi Szemle repertórium. 1972-1981.

A TIM VITÁJA ÉS JAVASLATA A FSZEK ORSZÁGOS SZOCIOLÓGIAI FUNKCIÓJA TOVÁBBFEJLESZTÉSÉRŐL

A Társadalomtudományi Információs Munkabizottság (TIM) április 13-án tárgyalta meg a FSZEK szociológiai dokumentációs osztálya által még 1978 tavaszán benyújtott hosszabb (37 oldalas) helyzetképet és fejlesztési programot a hazai szociológiai dokumentumbázisról és információellátás helyzetéről, valamint fejlesztésük lehetőségeiről. A Remete László által készített tanulmányt a FSZEK 1977-1978-as Évkönyve fogja közölni.

Az Akadémia épületében Rózsa György, az MTA Könyvtára főigazgatója elnökletével lefolyt anketon többek között Papp István, a KMK igazgatója, Vályi Gábor, az Országgyűlési Könyvtár igazgatója, Földi Tamás, az MTA Gazdaságtudományi Információs Intézete igazgatója vett részt az igen élénk vitában. A FSZEK előterjesztéséhez három opponensi véleményt is csatoltak: kettőt a "felhasználók", azaz kutató szociológusok készítettek (Cseh-Szombathy László és Surányi Bálint), a harmadikat könyvtári szakember: Zircz Péter, az OSZK helyettes főigazgatója. A FSZEK-et Szóke Tiborné főigazgató helyettes, Remete László, mint a tervezet szerzője és Hiripiné Vágh Mária képviselte.

A TIM már 1978-ban megtárgyalta és jóváhagyta a politikai és neveléstudományi dokumentumbázis és információellátás hely-

zetét elemző hasonló előterjesztéseket és ez év májusában kerül napirendre a gazdaságtudományi dokumentáció és információ problematikája.

A négy "kemény" ("hard") tudomány: a közgazdaság, a politika, a szociológia és a pedagógiai áll nemcsak Magyarországon, hanem nemzetközi viszonylatban is az információs szakemberek érdeklődésének előterében, miután ezek közvetlenül, a legszélesebb hatókörrel szolgálják (jól-rosszul?) a fejlődést - ellentétben a "lágy" ("soft") ágazatokkal, mint amilyen a nyelvészet, az irodalom, a történelem, a néprajz.

A feladat annál is inkább sürgető, mert a "kemény" társadalomtudományok irodalma rohamosan nő. Az UNESCO 1975-1976-os kiadványa szerint a világon kereken 3500 társadalomtudományi folyóirat jelent meg a jelzett években, az "Ulrichs" féle folyóiratok világbiibliográfiája ennél jóval többet mutatott ki ugyanazon években - és egyik számbavétel sem hiánytalan. Így az önállóan megjelent műveket figyelmen kívül hagyva évente talán 80-100 000 társadalomtudományi publikációval számolhatunk. Az ideális cél lenne a bennük való gyors tájékozódás, ennek alapján a felesleges, már másutt hasz- talannak bizonyult vizsgálati módszerek ki- küszöbölése és persze főként a legújabb tudományos eredmények felhasználása ér-

dekében. Hozzá kell tenni, hogy a legértékesebb anyagok egy része nem is kerül publikálásra, disszertációkban, néhány példányos kéziratokban rejtőzik és ezek közkinccsé tétele még a publikált anyagokénál is fontosabb feladata lenne az információ-ellátásnak.

Egyelőre sehol sem tudták megoldani kielégítően a nemzetközi méretű információszolgáltatást, a földkerekség legnagyobb ilyen vállalkozása a philadelphiai Institut for Scientific Information monumentális címszó (és szerzői) indexe (1974 óta) is csak 1300 folyóiratra támaszkodik, a társadalomtudományok feltárásában.

Az 1970-es években a szocialista és kapitalista országok szakemberei előbb párhuzamosan, 1978 óta az európai országok közös (bécsi) központra támaszkodva kooperáció útján fejtenek ki erőfeszítéseket e területen. A TIM, az európai (keleti-nyugati) országok most megalakult közös szervezetének hazai reprezentánsa, a Kulturális Minisztérium, az MTA és a Tudománypolitikai Bizottság ösztönzésével és támogatásával kezdte meg 1977-ben tevékenységét.

Az eddigi előkészítő munka célja: a négy nagy társadalomtudományi szakközpont (politikai, közgazdasági, szociológiai, pedagógiai stb.) egyesített fejlesztési programjának a Tudománypolitikai Bizottság elé terjesztése, amely a Pénzügyminisztérium útján előreláthatóan az év végéig bocsjátja rendelkezésre a fejlesztéshez szükséges alapot.

Miután gépi beszerzésre és a személyzet létszámának megerősítésére nyílik így perspektivikusan lehetőség, különösen fontossá vált számunkra a FSZEK előterjesztésének sorsa.

Magát az előterjesztést előreláthatóan a FSZEK legközelebbi Évkönyve közre fogja adni, de az addig is megtekinthető központunkban.

E helyen csupán az április 13-i vita anyagát ismertetjük távirati tömörséggel.

x

Az opponensi vélemények egybehangzóan magasra értékelték az előterjesztést, közülük a két "felhasználó - információ-fogyasztó" (Cseh-Szombathy László és Surányi Bálint szociológusok) különös nyomatékkal emelte ki a FSZEK központja, mint az ország legfontosabb, folytonosan gazdagodó szociológiai dokumentumbázisának és információszolgáltatásának jelentőségét a hazai

kutatók számára. A tárgyalt tervezet fejlesztési programját számos új javaslattal egészítették ki és sürgették a hely és létszám tekintetében mostoha feltételek között dolgozó szociológiai dokumentációs osztályunk anyagi és személyzeti megerősítését. Zircz Péter opponensi véleményében ugyan csak indokoltan látta egyes meglévő szolgáltatások, különösen a Tájékoztató külföldi szociológiai folyóiratokról c. havonta kiadott Current Contents-ünk bővítését - megfelelő létszám biztosításával.

Mindhárom opponens elutasította a tervezet azon pontját, hogy a FSZEK valamilyen kisebb számítógépben tárolja anyagát, valamint azt, hogy a FSZEK gyűjtse a konkrét kutatási jelentések (tesztek stb.) nagy tömegét.

Egyöntetű állásfoglalás született a történeti (retrospektív) és a kurrens magyar szakbibliográfiai vállalkozások folytatása mellett.

A FSZEK képviselőinek így alig maradt vitatkozni valójuk, a kritikai észrevételhez csatlakozó ellenérveik többségét helyettük mások sorakoztatták fel.

Szókéné helyettes főigazgató hozzászólásában rámutatott arra, hogy a Fővárosi Tanács, amely 75 év óta nagy áldozatokkal fejlesztette ki a szociológiai gyűjteményt, létrehozta ennek önálló információs osztályát, a továbbépítéshez nem rendelkezik megfelelő tartalékokkal, az ehhez szükséges fedezetet, országos funkcióról lévén szó, állami forrásokból kell biztosítani.

Rózsa György zárszavában felhívta a FSZEK-et, hogy mintegy millió forintos keretben jelölje meg részletesen a gépi és személyzeti igényeit.

Május 29-én nyújtotta be a FSZEK a TIM határozatának megfelelően a 37 oldalas tanulmány rövid (5 és fél oldalas) summázátát, amelyben már az április 13-i ülésen javasolt kisebb módosítások is szerepelnek. Feltehetően ez a sommázat kerül majd a felsőbb szervek (MTA Tudományos Koordinációs Bizottsága, Tudománypolitikai Bizottság, végül Pénzügyminisztérium) elé -, a többi társadalomtudományi gyűjtemény hasonlóan rövidített helyzetképeivel és programjával együtt.

A TIM által jóváhagyott és rövidesen továbbításra kerülő programban a FSZEK pontokba foglalva sorolta fel szociológiai információs tevékenysége fejlesztési tervét, rámutatott arra, hogy ez csak országos erőforrások biztosításával lehetséges. Végül a sommázat konkrétizálva az igényeket a je-

lenlegi könyvbeszerzési keretnek 50%-kal (az elkövetkező években pedig a könyvek árainak emelkedésével arányos összegekkel) való kiegészítését indítványozta, javasolta, hogy a FSZEK szociológiai osztálya létszámát három kvalifikált dokumentátori, egy gépkezelői státusszal és 1 fő betanított

munkással erősítsék meg, továbbá három fő négyórás részfoglalkozású dokumentátorral. Végül egy telexgép, egy PENTACTA típusú (NDK gyártmányú) másoló-sokszorosító gépsor és egy irattároló automata beszerzésének igényét jelentette be.

Remete László

NYITÁS ELŐTT...

A budapesti közművelődési könyvtárhálózat jelentős állomáshoz érkezett 1975-ben: létrejött és elkezdte működését a FSZEK 12. sz. kerületi könyvtára a Pataky István Művelődési Házban. A következő nagy könyvtár terveit 1973-ban készítették, s az építéshez 1975 második felében kezdtek hozzá a Vahot utcában. Az épület tervét Zilahi István és Bada József vezetésével a LAKOTERV építész kollektívája készítette, a belső építészeti terv Horváth Jenő munkája. A kivitelezés a 43. sz. Állami Építőipari Vállalat feladata volt. Az átadási határidő többszöri módosítása után végre elkövetkezett a várva-várt pillanat: 1979 március közepén megkezdhattuk a költözést. A XI. kerületben ezzel az új könyvtárral lényeges változás következik be, de ez sem oldja meg teljesen a nagy kiterjedésű, több településcentrummal, nagy lakószámmal rendelkező kerület könyvtári ellátási gondjait.

A 3-as könyvtár részleges felsőfoku gyűjtőkörű vegyes könyvtár, biológiai szakrészleggel, zenei gyűjteménnyel is rendelkezik. A nyitásra tervezett kötetszámot már túlhaladtuk, mintegy 100 000 kötet könyv és 3000 hanglemez és egyéb hangzóanyag várja az olvasókat.

Folyóirataink között szerepel a majdnem teljes hazai, s válogatással a külföldi laptermés jelentős része, melyet a működés során jelentkező igényeknek megfelelően bővítünk. Idegen nyelvű szép- és szakirodalmunk segíti majd az idegen nyelven tudókat és tanulókat egyaránt.

1975 végén kezdtük el a könyvanyag gyűjtését, feldolgozását. Miután teljesen 0-ról indultunk, elég sok gondot okozott a régebbi megjelenésű, de törzsalománynak számító könyvek beszerzése. A FSZEK könyvtári hálózatából, könyvárusi forgalomból, a régi 3-as könyvtár anyagából, a dupluraktárból, az idegen nyelvű könyvesboltból, a Természettudományi Múzeum könyvtárából, a Tudományos Akadémia könyvtárából

vettünk át, illetve vásároltunk könyveket. A könyvanyag beszerzése, feldolgozása folyamatosan történt. Ehhez nem mindig állt rendelkezésre megfelelő számú és felkészültségű munkaerő. Azt mondhatjuk, hogy kb. egy éve - a létszám bővítésével - jelentős előrelépés történt.

A könyvanyag beszerzése és feldolgozása mellett lényeges feladat volt az új könyvtári szervezet kialakítása, a kollektiva megteremtése, folyamatos építése. Ez utóbbit elsősorban a rossz körülmények között végzett munka nehezítette. A könyvtárosok számára alapvető követelmény az olvasókkal való foglalkozás, s ez az előkészítés időszakában teljesen hiányzott. Ezen úgy próbáltunk segíteni, hogy felváltva mindenki egy-egy hetet olvasószolgálati tevékenységgel töltött valamely működő nagy, vagy kisebb könyvtárban. Legtöbbször a 3/1-es fiókkönyvtárunkban és a 12-es könyvtárban végeztünk ilyen munkát. Több esetben segítettünk a hálózat könyvtárainak vizsgaidőszakban is. Szeretném megköszönni a 12-es könyvtár vezetőinek, munkatársainak kollegiális segítségét, az együttérző drukkolást, szeretetteljes magatartásukat.

Több tapasztalatcserén vettünk részt a hálózat könyvtáraiban és néhány vidéki könyvtárban. Nagy sulyt helyeztünk a havonkénti rendszeres könyvismertetések megtartására, szakmai továbbképzésünkre. Az "igazi" könyvtárosi munka azonban mégiscsak akkor válik mindennapjaink éltetőjévé, amikor a könyvtárat megnyithatjuk a XI. kerület lakosai számára.

Egy kulturális vonatkozásban is jól szervezett kerületbe új intézménnyel beépülni bizonyos vonatkozásban könnyebb, de ugyanakkor más szempontból nehezebb. A kerületi állami, párt és társadalmi szervekkel nagyon jó kapcsolat alakult ki. Jó tapasztalatokat szereztünk a kerületi közművelődési munkával kapcsolatban: koncepció, jó hagyományok, mind a párt, mind a tanácsai vezetők részéről hozzáértő, munkára inspi-

ráló tevékenység jellemző.

A múlt év közepe óta több iskolát, pártalapszervezetet, üzemet felkerestünk, hogy a kapcsolatok építéséhez hozzákezdjünk. Mindannyiunk számára jóleső tapasztalat volt, hogy szeretettel, segítőkészséggel, az együttműködés igényével fogadtak bennünket. Pl. a Bikszádi uti három pártalapszervezet tagjainak aktív közreműködésével tudtuk eljuttatni kérdőíveinket a lakótelepi lakókhoz, az iskolások részére összeállított kérdőívek kitöltéséhez pedig a közeli iskolák pedagógusaitól kaptunk komoly segítséget. Nyolc üzem szervezeti könyvtárosaival szerveztünk egy vetélkedőt a Kerületi Közművelődési Napok keretében... s még sorolhatnám a kapcsolatokat, az együttműködést. Ezzel a közös munkával lehetőség teremtődött számunkra, hogy a várható igények ismeretében alakíthassuk tovább könyvtármányunkat, s szervezhessük szolgáltatásainkat.

A közvetlen házon belüli kapcsolatok alakulása is figyelemreméltó. A Budapesti Művelődési Központ komplex célu új kulturális intézmény: művelődési ház, könyvtár és mozi. (Ez utóbbi most épül, 1980-ra lesz kész.)

A BMK feladatai közé tartozik a területi munka mellett a szakfelügyeleti módszertani tevékenység irányítása; szervezési és továbbképzési teendők végzése.

Az intézmény főigazgatója Tarján Béláné, a módszertani tevékenység irányítója Malomsoki Jánosné, a művelődési ház vezetője Kiss Benedekné. Mindhármukat jól ismerik a könyvtárosok, az élet különböző területén többször találkoztunk, dolgoztunk együtt, s ez a tény is biztosítéka a hasznos együttműködésnek.

Megállapodási tervezetünkben a közös feladatokat tisztáztuk, s amikor a felügyeleti szerv jóváhagyása után folytatjuk a tervek alapján az erők jobb összefogásával a munkát, ennek hasznát a lakótelep, a kerület lakói fogják élvezni.

A könyvtár berendezése a svéd licence alapján (ALLMEDIA) készült, szép, hangulatos, kulturált környezet, melynek kialakításában a tervezőkön, kivitelezőkön kívül a FSZEK központi hálózati és módszertani osztályának vezetője, munkatársai, a gazdasági főosztály munkatársai, a propaganda osztály vezetője és munkatársai egyaránt sokat segítettek. Köszönet érte.

Azt hiszem, hogy a nyitás előkészítéseként ennyi elég is, s valószínű, hogy a jövőben többször fogunk jelentkezni hirdással a 3-as könyvtár munkájáról.

Mindannyian nagy várakozással tekintünk a július 3-i megnyitónk elé, s július 4-én szeretettel várjuk az olvasókat.

Horváth Györgyné

A BUDAPESTI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
és a
FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
3-as számú kerületi könyvtára 1979. július 3-tól
szeretettel várja látogatóit.
Bp. XI. Szabadság Árpád út 55.

MŰVELŐDÉSI HÁZ	NYITVATARTÁS:		KÖNYVTÁR
Naponta 10-22 ^h ig	hétfő keddi csütörtök pénnek	10- 18 ^h	szombat 10-18 ^h szombat 10-18 ^h vasárnap csak ővisezőtárolni 9-12 ^h

1949-BEN KERÜLTÉM A KÖNYVTÁRBA

Történelmünknek ezt a szakaszát többféleképpen szokták értékelni. A "fényes szelek" és a "személyi kultusz" évei közt elég széles skálán ítélik meg és emlékeznek az emberek erre a korra. A korszak definiálása nem az én feladatomban, mégis zavarba ejt, mikor néhány sorban kell erre az időszakra emlékezni. Mindenekelőtt el kell határolnom magam azoktól, akik az "ötvenes évek hibái" címszó alatt

elvetnek mindent, ami abban az időben született, létezett. Sajnos azokkal sem tudok azonosulni, akik elhomályosult szemmel emlékeznek vissza: "bezzeg a mi időnkben"... Középutas volnék, sem ide, sem oda nem kötődő? Nem hiszem. Egy újpesti munkás gyermekeként 18 évesen kerültem a Szabó Ervin Könyvtárba. Ugy hiszem, ez sok mindenre választ ad. A dolgozók létszáma akkoriban 135 volt, ebből mindössze

ketten voltunk 20 éven aluliak.

Ha nagyon röviden kellene jellemeznem az indulást és az akkori légkört, a "nagy tenniakarások korszaka"-ként emliteném.

Ez statisztikailag is mérhető volt. Míg 1949-ben a könyvtárosi munkakörben dolgozók nem egészen három százalékának volt egyetemi végzettsége, addig ez az arány 1954-ben hatvan százalékra emelkedett. Elképesztő adatok! Tizennyolc évesen nem rendelkeztem sem hivatástudattal, sem műveltséggel, sem különösebb tudásvágygal. Mindezt az akkori kollegáim és az akkori fiókközpont vezetője oltotta belém. Hogy mivel? Nagyon sok előlegezett bizalommal, szakmai tekintélyükkel és nem utolsósorban könyvtárszeretettel. Az első lépéseknél ők húzták fel bennem azt a szerkezetet, amely mind a mai napig nem tudott lejárni, pedig sokszor most már de jó lenne...

Az akkori fejlődés méretére a következő adatok jellemzők: 1948-ban 19 volt a könyvtárak száma, 1954-re 42-re emelkedett. 1951-ben Budapest valamennyi peremkerülete könyvtárhoz jutott. Lehet vitatkozni azon, hogy milyen körülmények között és milyen szakmai felkészültséggel, de hogy mindez óriási akarással és a legnemesebb szándékkal történt, az nem kétséges. Ma, amikor a fluktuáció könyvtárunk legfőbb problémája, érdemes elgondolkozni azon, hogy bennünket, az ötvenes évek fiataljait mi kötött életre-halálra ehhez a könyvtárhoz? Mi volt az az erő, ami reánk a mai napig olyan irányba hatott, hogy más munkahely számunkra komolyabb formában fel sem merülhetett. Inspirált bennünket a már említett előlegezett bizalmon kívül a perspektiva valamennyiünk számára. Természetes volt az is, hogy kérés nélkül - sőt parancsszóra - beiskoláztak bennünket - engemet is. Boldogan tanultam és közben teljesítettem szülési programomat is, államvizsgáig 2 gyermeket tudtam már magaménak. Sem GYES, sem említésre méltó tanulmányi szabadság nem volt. Ahhoz az atlétához hasonlítottunk, aki elé mindig jóval magasabbra állítják a lécet, mint ami könnyűszerrel átvihető. A gyerekek felnőttek, apám, akitől talán a legtöbbet kaptam az életben, meghalt. Legnagyobb büszkesége mindvégig - kimondatlanul is - az volt, hogy én tanultam és könyvtáros lettem. Vajon így éreznek-e ma is a pályakezdők szülei? Nem tudom. Nem vagyok erről meggyőződve.

Mai tapasztalataim birtokában meggyőződéssel állíthatom, hogy az életem nem így alakult volna abban az esetben, ha a

könyvtárba kerülésemtől, csak adminisztratív munkaerőnek tekintettek volna. Az első perctől kollégaként kezelték, éreztem a felelősséget, láttam saját perspektívámat.

E kis kitérő után, visszaemlékezve a kezdő évekre, a bőség zavarával küzdök. Olyan dolgok történtek, mint a budapesti közművelődési könyvtárhálózat kiépítése, a mindmáig működő K. C. létrehozása stb. Könyvtárakban, üzemekben, kollégiumokban százsámra rendeztünk író-olvasó találkozókat, könyvkiállításokat. Állomások tömegét hoztuk létre, többek közt szinte valamennyi kórházban. (Szeretnék itt a napjainkban zajló kórház-könyvtár tengerikigyó vitára utalni. Abban az időben jól, vagy rosszul, de csináltuk.) Végül szeretném megemlíteni az önmagunkban és másokban létesítendő műveltség-piramis építésének - napjainkban ugyancsak sokat emlegetett - problémáját. Tény, hogy a művelődés a mindenkori könyvkiadásnak is a függvénye. Az is tény, hogy jelentek meg az ötvenes években rossz, sematikus regények is. De az is tény, hogy nagy számban láttak napvilágot a magyar és a világirodalom remekei is. Akszajev mellett azért végig olvastuk Móriczot, Mikszáthot, Jókait, Shakespeare-t, Moliere-t, Zolát, Tolsztojt, Thomas Mannt. Krimi még nem volt, így az olvasók is rákényszerültek, hogy helyette remekműveket olvassanak. Az akkori Olcsó Könyvtár - véleményem szerint - kulturpolitikai missziót teljesített. Igaz, hogy akkor még nem volt TV és a könyvkultúra képezte az önművelés alapját. Szomorú, hogy mi, akik erre emlékezünk, mégsem mindig tudjuk az olvasók és főleg a fiatalok egy részének figyelmét felhívni egy-egy klasszikus műre, illetve módszeresen a klasszikus műveltség fontosságára rávezetni őket. Ez a gondolat-sor nagyon messze vezetne, sajnos itt nincs mód rá, hogy mindenre kitérjek a továbbiakban. Ugy vélem azonban, hogy az olvasási igény felkeltése, az olvasás örömeinek megosztása ma is a mi legfontosabb feladatunk.

Tény, hogy a körülmények ma bonyolultabbak, de talán éppen ezért izgalmasabb és érdekesebb is a könyvtárosi pálya.

A mi szakmánk is forrong, változik, de a lényeg megmarad. Mindig lesznek emberek, akiket a könyvtár és a könyvtáros a művelődésben segít könyvvel, mikrofilmmel, avagy ki tudja még mivel. Mindaddig, amíg laboratóriumban a teljes tudással felszerelt ember előállítását meg nem történik, szükség lesz ránk, könyvtárosokra.

Zachár Zoltánné

AZ ÁLLOMÁNY VÉDELMEÉRŐL

A központi könyvtár hétszáz ezer egységet meghaladó állományából tekintélyes hányadot képviselnek a ritkabeccsű, régi és nagyértékű könyvek. Ritkaságok nemcsak a Budapest Gyűjtemény állományában találhatók - ahol egyébként XVIII. század előtti könyvek elkülönítését és különleges kezelését könyvtárunkban először valósították meg, - hanem a nagyraktárban is. Az az állomány, ahová olyan jelentős hagyatékok kerültek, mint a Szűry-, a Károlyi-, a Thallóczy-, a Ballagi-könyvtár és ahol az elmúlt 75 esztendő alatt vásárlások során céltudatosan gyarapított "09-es gyűjtemény" alakult ki, ez az állomány becslésünk szerint legalább harmincezer különleges védelmet és bánásmódot igénylő dokumentummal rendelkezik.

Amikor az érintett két osztályon felismerték azt a közhelynek tűnő igazságot, hogy az állományt nemcsak gyarapítani, hanem védeni, gondozni is kell, belekezdtek abba a továbbiakban el nem hanyagolható tevékenységbe, mely a helyzet felmérésétől, a szemlélet megváltoztatásán át, az anyagiak biztosításáig lehetővé tette a konkrét munkát.

Mindenekelőtt a helyzet felmérését kellett elvégezni. B. Kozocsa Ildikó és Óvári Sándor szakértői javaslata az állományvédelem megszervezésére és könyvrestaurátor-műhely létesítésére 1975-ben készült el. Teljes mértékben igazolta ez a felmérés azt a tapasztalati tényt, hogy az urbanizációs ártalmak, a füst, a korom, a por, de mindenekelőtt a könyvtár hallatlanul száraz levegője jóvátehetetlen és visszafordíthatatlan károkat okoz a könyvtár muzeális értékű anyagában. Készült később egy másik felmérés is - ez azonban semmit nem adhatott hozzá az alapos szakértői véleményhez.

Az első feladatokhoz tartozott továbbá az anyagi alapok megeremlése. Az igazgatóság öt esztendeje háromszáz ezer forintot biztosít állományvédelmi célra. Ez akkora összeg, amellyel el lehetett indulni.

Több ezer iv laminálását végeztük el az állományvédelmi munka keretében. Ez olyan eljárást jelent, amely a megvédendő papír mindkét oldalára két átlátszó réteget sajtol, így a további olvasás, kutatás számára megmenti a sérült papírt. Elsősorban ritkabeccsű rőpirat-anyagunkat, folyóiratunkat védjük ily módon. Ezen munka melléktermékeként kialakult egy olyan törzslap,

amelynek alapján előre meg tudjuk határozni, mely régi könyvet kell megvédenünk. Ha ez a kataszter továbbfejlődik, növekvő anyagi lehetőségek esetén könnyen megmondható, mely könyveket, milyen módon kell konzerválni, restaurálni és egyúttal fontossági sorrendet lehet megállapítani. A laminálás drága eljárás, így nagyon lényeges, hogy a számunkra legfontosabb dokumentumokat védjük meg vele.

Itt jegyezzük meg, hogy a pénz önmagában nem biztosítja a munka elvégzését. Az egész országban szűkös a laminátori, könyvkötői, restaurátori kapacitás. Így állhat elő az a fonák helyzet, hogy az állományvédelemre fordítható összegeket nehéz elkölteni. A megoldás: saját kötetési kapacitásunkat úgy fejleszteni, hogy a központ értékes állományának megfelelő volumenben részesedjék a kötetési kontingensből.

További állományvédelmi eszközünk a mikrofilmezés, amelyre további költségvetési összegként évi százezer forint áll rendelkezésre. Régi, faköszőrűletes papírt tartalmazó ujságjaink nem bírják már el azt, hogy sokan forgassák őket, mert a használat során elporladnak. Gyakran használt periodikáinkat ezen az úton védjük meg.

A hetvenes években raktáraink portalanítását, a tizenkétezer polcfolyóméter dokumentumanyag egyszeri porszívózását elvégeztük. Az utóbbi évtizedekben ilyen munkára nem került sor a központban. Reális terveink vannak saját, könyvtisztító raktárkezelők beállítására.

Az idén három hozható higrográf, - a hőmérsékletet, légnedvességet stb. automatikusan mérő osztrák műszer - érkezik raktárainkba. Segítségünkre lesz ez a fontos segédeszköz az objektív diagnózis felállításában.

Végül, hadd említsük az állományvédelmi tevékenység szemmel láthatóan legtöbb eredményt hozó részét: a függetlenített könyvhigiénikus munkáját. Szepesvári Katalint, tanulmányai befejeztével kiemelve a raktárkezelői csoportból teljesen az állományvédelmi munka végzésére szabadítottuk fel. Mintegy fél éve dolgozik ebben a munkakörben és ezalatt több mint tizezer értékes pergament, illetőleg bőrkötést kezelt speciális könyvápólopasztával. A tartását, hajlékonyságát elvesztett, száraz bőrnek a segítség szemmel láthatóan a huszonegyedik órában érkezett. A kezelés hatására a bőr újra "él" kezdett. A

"szomjas" bőr újra felragyogott. A szines és a sajtolt diszke a reneszánsz és barokk diszkötéseken újra előkerültek a gyakran évszázados piszokrétég alól.

Ezzel egyidejűleg megvetettük egy könyvgondozói szoba vegyszeres és műszer-felszereltségének alapjait. Rendeltünk patikamérleget, vettünk mérőhengereket és porcelán mozsarakat és mérreg(drága) vegyszereket. Nem lehet itt eléggé megköszönni az OSZK könyvrestaurátori laboratóriumnak önzetlen, baráti segítségét a betanításban.

További előnye a könyvhigiénikus munkájának, hogy az egyszerű könnyen javítható hibákat még azelőtt kijavítja, mielőtt a könyvből "kötészeti egység" válik. Így évi többszáz kötet köttetését takaríthatjuk meg az amugy is szűkös kötetészeti keretből. Számos könyvritkaságot tékáztunk is már, megvédve a dokumentumokat a további fizikai károsodástól.

Azon tul, hogy elkezdett munkánkat folytatni és kiterjeszteni kívánjuk, az idén megvalósítandó könyvgondozó szobán kívül távolabbi terveink közül kettőt említünk.

Meglévő raktárunk egy helyiségét alkalmassá kell tenni mikroklímájában arra, hogy a központi könyvtár összes ritka könyvét befogadhassa. (Becsléseink szerint kb. 30-40 000 kötetéről van szó.) Ennek feltétele az, hogy raktározási gondjaink külső raktárak igénybevételével is enyhüljenek.

Másodjára egy könyvrestaurátor műhely létrehozása is indokolt, sőt rentábilis. Idézünk az említett szakvéleményből: "Az intézetnek saját műhelyt berendezni és működtetni feltétlenül gazdaságosabb, mint külső munkaerővel restauráltatni. A Szabó Ervin Könyvtár kb. 32 000 bőrkötésének restaurálása és gondozása ezt feltétlenül indokolttá teszi."

Márffy István

EGY KISÉRLET MARGÓJÁRA

Weinreb György, a VI. kerületi uttörőtítkár gyakori vendég könyvtárunkban (gyermekkorában itt volt olvasó). 1978 márciusában, egy uttörő vetélkedő alkalmával szintén meglátogatott bennünket, s miközben a gyerekek dolgoztak, mi is "munkamegbeszélést" tartottunk. Mit csinálhatna közösen, a kerületi gyermekkönyvtár és az uttörőszervezet? Akkor támadt az az ötletünk, hogy a "Barátunk a könyv", "Barátunk a film", "Barátunk a színház" stb. uttörőakciókhoz kapcsolódó foglalkozásokat szervezzünk, megpróbáljuk közelebb hozni a gyerekekhez az irodalom társművészeit: a képzőművészetet, a színházat, a filmet és a televíziót is.

Ugy terveztük, hogy a művészetek iránt érdeklődő hetedik-nyolcadik osztályosokat hívjuk meg majd ezekre a foglalkozásokra, és természetesen olyan előadókat, akik szívesen beszélgetnek ilyen koru gyerekekkel is a nem éppen könnyű témákról. Megegyeztünk abban, hogy a gyerekek meghívását ezekre a beszélgetésekre közösen végezzük. A kerületi tanács népművelési csoportja is bekapcsolódott ebbe a munkába, mégpedig nemcsak mint bőkezű mecénás (hiszen vállalta a költségeket), hanem mint szervező is. A foglalkozások előtt a népművelési csoport levelet írt az iskolák igazgatóinak, az uttörőtítkár pedig a csapatvezetőknek - és segítségüket kérték a gyerekek szervezéséhez.

1978 őszén került sor az első találkozóra. Zsugovits József, a Labda utcai iskola rajztanára volt a vendégünk. Módszere, ahogyan a képekről beszélt és beszélgette a gyerekeket, nagyszerű volt. Modern, nem hagyományos módon festett képeket vetített (pl. Picasso, Chagall műveit). A vetítés közben kérdezett, és a gyerekek elmondhatták, mit látnak a képen, és hogy véleményük szerint mit akart a festő kifejezni. Ezután következett a magyarázat, a kiegészítés, az, hogy mit is kellett volna látni. Ez a foglalkozás nagy élmény volt, a gyerekek még utána is sokat emlegették, ha kölcsönözni jöttek.

A VI. kerület a színházak kerülete, s bár a gyerekek nagyrésze eljut a különböző színházakba, úgy gondoltuk, a dráma, a színjátszás történetéről nem sokat tudnak. A színház történetével két előadás foglalkozott, az ókori és a reneszánsz színházról hallottak a gyerekek. Az előadó György Ágnes, a Budapesti Gyermekszínház dramaturgja volt. Biró József, Erdélyi György és Miklóssy Judit, a színház művészei gondosan kiválasztott vers- és drámarészleteket adtak elő (pl. Sophokles, Shakespeare műveiből).

1979 áprilisában folytattuk a sorozatot. A gyerekek a könyvtár falain kívül, a Szikra mozi kamaratermében - Szekfü András filmesztéta vezetésével - megtekintették és megvitatták a Szárnyak c. szovjet filmet.

A film egy nevelőotthoni igazgatónőről szól, aki a második világháboruban pilótaként nagyszerűen helytállt, de a polgári életbe nehezen tudott beilleszkedni, megmerevedett, kapcsolata a felnőttekkel és a gyerekekkel rosszul alakult, tulajdonképpen elvesztette a talajt a lába alól. A film formáját tekintve is újszerű volt a gyerekek számára, idősikokra bontva láthatták a történetet, a háboru eseményeit és a nevelőotthon életét felváltva.

A vetítést nehezen induló, de annál élénkebb vita követte. Ebben szó volt az emberi személyiség eltorzulásának okairól, arról, hogy miért unalmas vagy humoros egy film, valamint arról, mi a különbség egy téma irodalmi feldolgozása és filmen való megjelenítése között. A gyerekek szinte mindennap látnak valamiféle filmet, ezért úgy itéljük meg, nagyon fontos számukra, hogy megismerjék a filmművészet kifejezőeszközeit és azt is, hogy tudjanak különbséget tenni az értékes és értéktelen alkotás között.

Erre a tanévre terveztük még a televízióval való "szakszerűbb" ismerkedést is,

de ez időhiány miatt ez év őszére maradt.

A sorozat még nem fejeződött be. Már eddig is sokféle kérdés merült fel a könyvtárosokban: a szervezéssel, a gyerekek meghívásával kapcsolatban (mindig ugyanazok vagy mindig más gyerekek legyenek-e, mennyi az ideális létszám) és természetesen a témákkal kapcsolatban is - helyesen választottunk-e, igazán érdeklí-e ez a gyerekeket?

Felmerült az a kérdés is, mennyire kapcsolódnak ezek a foglalkozások a könyvekhez, és hogy megismételhető-e ez a program.

Egészében úgy itéljük meg, hogy ezek az előadások érdekesek, színesek voltak, sok olyan dolgról hallottak a gyerekek, amire az iskolában nem nagyon van idő. Reméljük, kedvet csináltunk ahhoz, hogy belelapozgassanak többféle művészeti könyvbe is, hiszen ezeken a foglalkozásokon mindig kaptak könyvajánlásokat. A megismételhetőség pedig függvénye a gyerekek és a könyvtárosok idejének, vállalkozókedvének is.

Bóta Gyuláné

FOGLALKOZÁS A FIATALKORÚ OLVASÓKKAL EGY KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRBAN

Egy gyermekkönyvtár munkájáról.

(Ahogy azt egy I. éves népművelés-pedagógia szakos hallgató dolgozatában ábrázolja.)

"Fel kell használnunk azokat a könyveket, amelyekkel rendelkezünk, és hozzá kell látnunk, hogy megteremtjük a szervezett könyvtárhálózatot, s így a könyvtárak lehetővé tegyék, hogy a nép minden egyes rendelkezésünkre álló könyvet felhasználjon" - mondta már Lenin, felismerve és értékelve a könyv helyét és szerepét a társadalom és az egyes ember fejlődésében. Ez a hálózat - amely Magyarországon az 1950-es évektől kezdve fokozatosan fejlődik és az emberek nevelését, önművelését, általános és szakmai műveltségének növekedését, s tájékozottságukat segíti elő - a közművelődési könyvtárhálózat.

Feladata, hogy megfelelő és hasznos, ill. szórakoztató irodalmat ajánljon és kölcsönözzön a gyermekeknek és felnőtteknek a szabadidő eltöltéséhez, tanulmányaik kiegészítéséhez, ismeretszerzésükhöz, stb.

Különös gonddal kell foglalkoznia a fiatalokkal, hogy aktív olvasókká nevelő-

jenek. Figyelembe kell venni érdeklődési körüket. Az iskolai oktatás ma már nem tud minden igényt kielégíteni, nem tud minden problémát megoldani. Ezért van szükség az iskolai könyvtáraknak, a közművelődési könyvtárakkal való szoros együttműködésre, egymás kölcsönös segítésére. Ezeknek a feladatoknak sikeres megvalósításával mint követendő példával találkoztam az általam meglátogatott Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 10-es, Tomori-közi gyermekkönyvtárában.

A könyvtár kb. 10 000 kötettel rendelkezik, éves gyarapodása 500-600 kötet, 600 a beiratkozott olvasók száma, 76 m² az összes alapterülete, 1 olvasószobából és kis irodahelyiségből áll. Egy vezető és egy munkatársa végzi itt megfeszített erővel azt a színvonalas munkát, amelyet most röviden vázolni fogok.

A munkatársak sokat fáradoznak az ötletes és figyelemfelkeltő, szemléltető pro-

paganda érdekében. Ez megnyilvánul az olvasószobában elhelyezett faliújságon, s ezt szolgálja az időszerű eseményekkel kapcsolatos tájékoztató anyag váltogatása. Látogatásom alkalmával például a Nemzetközi Nőnappal kapcsolatos emlékcanyag diszitette a termet. Ez ugy kapcsolódott a könyvtár kis olvasóinak életéhez, hogy a faliújság alatti két könyvespolcon híres nőkről szóló életregények, ifjúsági regények sorakoztak, melyeket rögtön ki is kölcsönözhetek (pl. Zrinyi Ilonáról, Szendrei Juliáról stb.).

1978-ban - többek között - a következő fontosabb évfordulókról, illetve alkalmakról emlékeztek meg a faliújságon: mezőgazdasági könyvhónap, ünnepi könyvhét, gyermek könyvhét, Verne évforduló, három tavasz ünnepe, Anyák napja, tanévkezdés stb.

Egy másik faliújság az újonnan megjelent, illetve újonnan beszerzett könyvekről ad folyamatosan tájékoztatást. Ezt az ismertetést is kiegészíti az a két könyvespolc, melyen ezek az új könyvek megtekinthetők.

Szines táblák mutatják, hogy milyen folyóiratok és periodikák olvashatók az olvasóhelyiség kézikönyvtár részében.

Emellett többféle írásos propagandaeszköz segítségével próbálják még jobban a könyvtárba csalogatni a kis olvasókat. Minden évben - augusztus, szeptember hónapban - kiadnak, ill. a könyvtár környékén lakókhöz eljuttatnak tájékoztatót és hívilapot.

A beiratkozott tanulóknak órarendnek használható ötletes propagandaanyaggal kedveskednek.

A szélesebb könyvtárhálózat iránt érdeklődő, komolyabb igényekkel fellépő olvasóknak ad kitűnő tájékoztatást "A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár gyermekkönyvtárai" c. kis füzet.

A gyermekek olvasóvá nevelésének egyik alapvető követelménye, hogy tudjanak tájékozódni - ha először csak segítséggel, de később már önállóan is - a "könyvrengetegben". Minden új beiratkozó olvasóval megismertetik a könyvtár rendjét és a használati segédeszközöket, de a későbbiek során sem hagyják őket teljesen magukra. Kérésükre a gyakorlatban is többször segítenek megkeresni a számukra érdekes, szükséges könyveket. Az életkortól is függ, hogy ki milyen hamar sajátítja el a könyvtárháznál "tudományát". Ehhez nyújt segítséget a "Katalógushasználati útmutató a gyermekkönyvtár olvasói számára" c. kis füzet, melyben az alapvető katalógusokkal

és azok használatával ismerkedhetnek meg az érdeklődők.

A jobb eligazodás, valamint az olvasás iránti érdeklődés felkeltése céljából a közeli általános iskola III. osztályos tanulói tanévenként 1-2 alkalommal kötelező foglalkozás keretében látogatják meg a gyermekkönyvtárat.

Hasznos propagandaanyag még a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó által készített könyvjelző és szórólap is, ezeket a szorgalmas olvasók kapják ajándékba, így örömmel és játékosan értesülnek a legújabb gyermek- és ifjúsági könyvekről. Színes képek, rajzok mellett a könyvek rövid ismertetése, terjedelme és az ára található ezeken a nyomtatványokon.

Az eddig ismertetett propagandatevékenység és a könyvek kölcsönzése mellett jelentős, többirányú közművelődési munkát is végeznek. Ennek a jellegét az 1978. évben megtartott jelentősebb rendezvények, foglalkozások ismertetésével, illetve rövid bemutatásával próbálom illusztrálni.

1978-ban 43 alkalommal 948 gyermek vett részt a könyvtárban csoportos foglalkozáson. A rendezvényeket az iskolákkal közösen bonyolították le. Mindössze 3 alkalommal szerveztek az iskoláktól függetlenül összejevetelt. Ünnepi irodalmi órát 7 alkalommal tartottak: Petőfi Sándor, Ady Endre és József Attila költészetét bemutatta.

Egyetlen külső előadót kértek fel az év folyamán. A Tomori utcai iskola két VII. osztálya részére Lengyel Dénes, a Petőfi Irodalmi Múzeum nyugalmazott igazgatója tartott igen szép, élvezetes előadást Jókai Mórról. Ezt követően két alkalommal vették elő a rendeztek ugyanabból a témából, ugyanannak a társaságnak. Így alkalom nyílt azt is felmérni, mit jegyeztek meg a tanulók az előadáson elhangzottakból.

- Az ősziórszás forradalomról és a Tanácsköztársaságról két csoportos beszélgetés keretében emlékeztek meg Tatay Sándor: Puskák és galambok c. regényének feldolgozása során.

- Irodalmi és anyanyelvi szakköri órát 5 alkalommal tartottak. Ezek között voltak a katalógushasználati ismertető foglalkozások is.

- Két IV. osztály részére rajfoglalkozás keretében beszélgetést folytattak a NOSZF évfordulója alkalmából. Építettek a gyerekek meglévő ismereteire, majd elmélyítették és bővítették azokat. A beszélgetés során bemutatták a téma gyermekeknek szóló irodalmát. Felolvastak Varga Katalin: Le-

nin lámpácskái c. művéből. A gyerekek verset mondtak és forradalmi indulókat énekeltek.

- A KMP megalakulásának 60. évfordulója alkalmából a Tomori utcai iskola VIII. osztályos irodalmi szakkörének kérésére irodalmi műsor céljára anyagot gyűjtöttek. Az irodalmi műsort a szakkör tagjai megtanulták, és ünnepi csapatgyűlésen adták elő, mely tevékenységükért igazgatói dícséretben részesültek. Az iskola meghívására a könyvtár dolgozói is részt vettek a csapatgyűlésen.

- A könyvtárban 4 alkalommal voltak órasi órák. Népmesékkel kapcsolatos meghatározott tematikájú foglalkozást két III. osztály számára tartottak.

- Napközis foglalkoztatás nyolc alkalommal volt. Ilyenkor általában meséltek, diafilmet vetítettek vagy dramatizáltak. Napközis foglalkozások keretében emlékeztek meg a gyermek könyvhétről is. Csukás

István: Hogyan fogtam el Settenkedő Tódort c. új regényét olvasták fel, igen kedvező fogadtatás mellett.

- A könyvtárat hat alkalommal mutatták be az általános iskolásoknak, egy alkalommal az óvodásoknak.

Ez a röviden, tömörítve ábrázolt munka csak egy része annak a széles körű tevékenységnek, amelyet a könyvtárban végeznek. Ami még a munka végzésénél is sokszor többet ér, az a kedves, meleg hang és barátságos törődés, ahogyan a gyerekekkel bánnak. Nem mindegy, hogy hány gyerek jön vissza szívesen és egyre gyakrabban a könyvtárba, és hány barátjának, ismerősének mondja el, hogy milyen jó dolog könyvtárba járni. Merem remélni, hogy még sok könyvtárban folyik ilyen szép munka - mert ez lenne a célravezető - vagy talán még ezt is lehet fokozni?

Garáné Szigeti Judit

GYÉMÁNT "FÉLKAJCÁR"

Nem sajtóhiba. Így, következetesen kajcár, mert életre kelteni a saját készítésű bábut, igazán nagy dolog. Ki tud ekkor arra ügyelni, hogy a "r" hangot jól roportatva ejtse ki. Izgalom, gátlás, kitarulkozás, beleélés egyszerre hatott bénítólag és felszabadítólag. Mindez "A kis kakas gyémánt félkrajcárja" c. mese bábjátékká alakítása közben. Az 1. sz. Szabó Ervin Gyermekkönyvtárban, ahol Koós Iván bábtervező-művész vezetésével és a VI. Lovag u. általános iskolai 3. osztályos napközis tanulók részvételével életre keltek a mese figurái. Elkészült az okos kis kakas, a kapzsi török császár és marcona vitézei, a nagy gonddal készített szegény asszony, az ötletes háttérdiszlet és a botra szerelt zizegő-szálldosó darazsak. Mindez a bábo-soknak kincset érő hulladékból - rongy, papír, madzag színes egyvelegéből - a kívülállónak vicik-vacakból.

Amikor minden elkészült, következett a játék, önfeledt zsbongás, csetlő-botló diszletmozgatás, boldog felkiáltás: "ereszd ki begyem a darazsat, hadd csipje meg a török császár farát..." S végül a mese szabálya szerint a kis kakas gazdaggá tette a szegény asszonyt, s minket is, gyerekeket, felnőtteket egyaránt. A félkrajcár he-

lyett arany tallért vittünk magunkkal, s azt az elhatározást, hogy jövőre bábozással tesszük színesebbé a napközis gyerekek életét.

Ünnep volt ez a délután, különös találkozásunk a könyvvel. Ötletet, élményt adó, s egy sóhajt, ami hazafelé hangzott el: "De jó volt bábut csinálni, szívesen maradtam volna még!"

K L-né
napközi vezető

"GÓLYÁK A KÖZPONTI KÖNYVTÁRBAN"

Könyvtárlátogatásra gyülekeztek június 13-án a központi könyvtár olvasótermébe a FSzEK "ujoncai". Lehattunk vagy harmincan, akik néhány hónapja, de legfeljebb egy-másfél éve dolgozunk a könyvtár munkatársaiként, kerületi könyvtárakban, fiókokban, jómagam pedig a Zenei Gyűjteményben. Többször jártam már a központban, de látogatásaim inkább a Baross utcában zajlottak, s bár a FSzEK-nek kétszeresen, mint kerületi olvasó is, tagja vagyok, a központi könyvtárban folyó munkáról mindezt ideig keveset tudtam, így örömmel mentem erre a látogatásra. Könyvtári pontossággal, 10 órakor kezdődött az ismerkedés és a szűkre szabott időben is sok mindent megtudtunk. Kalauzaink Márffy István, Dr. Remete László, Dr. Berza László, Ecsedy Andorné, Tóth Endréné és Winter Pálné voltak. Az olvasóban megismerkedtünk a nyilvános szolgálat munkájával, hallottunk a legfontosabb állománytestekről, lényeges számunkra is fontos szolgáltatásokról (pl. másolási lehetőségek), s néhány lényeges dologról, ami a "Tájékoztató"-ból kimaradt, de könyvtárosoknak mindenképpen érdekes lehet. Szívesen megnéztem volna a katalógus-folyosót, szerettem volna valamelyik raktárba bemenni, a kölcsönzési rendszert közelebből megnézni és belelaptopozni néhány friss ujságba az említett mintegy 900 közül a folyóiratolvasóban, erre azonban sajnos nem volt idő. A nyári nagytakarítás előkészületein (felszedett szönyegek) keresztül a szociológiai (dokumentációs) osztályra vezetett utunk. Rengeteg érdekeset tudtunk meg a gyűjtemény kialakulásáról, jelenlegi helyzetéről, munkájáról, kézbe fogtam a tanulmányaimból már ismerős, rangos kiadványokat, többek között az oly sokat emlegetett szo-

ciológiai "currens content"-t. Előttünk voltak a folyóiratok, kézikönyvek, kiadványok, katalógus, lehetett volna bennük buvárkodni, ha nem hajt az idő innen is tovább bennünket a Budapest Gyűjteménybe. Érdekes munka folyik itt, ebből azonban mi csak a körben elhelyezett kézikönyvekkel találkoztunk. Egyetlen plakátot, térképet, fényképet, ritkaságot, aprónyomatványt, kiadványt még mutatóban sem láttunk, pedig ez lett volna valóban érdekes. Utolsóként a bibliográfiai osztályon jártunk, ahol közelebről megismerkedtünk az itt folyó, országos jelentőségű munkával, hiszen az osztály kiadványait szinte minden közművelődési könyvtárban ismerik és használják. Itt már ki-ké érdeklődése és ideje szerint keréghelhetett az archívum ujságkivágataiban, katalógusban, bibliográfiákban. Sok kérdés volt, s rögtön a gyakorlatban is láttuk, hogyan is folyik itt a munka, hogyan kezdnek hozzá, akár egyik pillanatról a másikra (mondjuk irodalmi díjak átadásakor, halálesetkor) egy-egy bibliográfia készítéséhez.

Sok helyen jártunk, de sokat el is kerültünk. A látogatás sok minden iránt felkeltette bennem az érdeklődést, s mint olvasó rövidesen vissza is fogok térni, hogy kíváncsiságomat kielégítem. Ugy érzem, ez a rövid idő nem volt elég, hogy átfogó képet kapjunk a központi könyvtár munkájáról, de lehet, hogy csak én vagyok telhetetlen. Talán ha kisebb csoportokban, s egyszerre kevesebb helyen járunk, - no meg ha nincs olyan szörnyű meleg - másként lett volna.

Köszönjük az intézetvezetésnek, hogy ezt az ismerkedést megszervezte. Igen sokat kaptunk és tanultunk, köszönjük a kollégáknak, akik mindenhol nagy szeretettel fogadtak bennünket és kalauzoltak.

Pethó Klára

TAPASZTALATMORZSÁK

A 11-ES SZÁMÚ FELNŐTTKÖNYVTÁRBÓL

Felújított és kedvezőbb körülmények között működő könyvtárunkban a decemberi nyitás óta eltelt pár hónap alatt megfigyelhettünk néhány jelenséget. A régi olvasók felé már visszatért hozzánk. Legnagyobb számban a nyugdíjasok és a vezetők - szakalkalmazottak - csoportjai jelentkeztek. Mindnyájan örömmel tapasztalják, hogy meg-

érte a hosszas várakozás: szép könyvtárban ujdonságok nagy választéka fogadja őket, a bőség zavarában nehezen tudják igényeiket az engedélyezett kölcsönzési keretbe szorítani. A kibővített folyóirat-állomány szintén jelentős vonzóerő számukra.

Jó bornak nem kell cégér - tartja a közmondás, de egy könyvtár (ha jó is), nem

nélkülözheti a propagandát. Ezért nagyon hiányzik, hogy a külső tábla máig sem készült el, így csak közvetett módon irányíthatjuk a járókelők figyelmét könyvtárunkra, az utcai ablakokra szerelt kiállítópolc segítségével. Legérdekesebb, és váratlan tapasztalatunk, éppen a "kirakat" nagy népszerűsége. Erről szeretnék elsősorban írni. Változatos anyagot helyezünk el a kirakatban és gyakran cseréljük. Egyik részében a könyvtári használatra alkalmatlan, füzetlen képgyűjtemények lapjait állítjuk ki. 1838-as pest-budai litográfiákkal kezdtük, majd kitettünk Rembrandt másolatokat. Mindegyiket sokan nézegették, de a legnagyobb sikere eddig a budai Várnegyed felszabaduláskori és a 30 évvel későbbi részleteiről készült fotóknak volt.

Az irodai munka közben, az utca zajától csak néha hallottuk a megjegyzéseket, vitákat, de a feszülten figyelő arcok, az ablakon látható ujjlenyomatok így is sokat elárultak számunkra. Sokszor csak a kopogás-

ra figyeltünk fel, pedig ez nem nekünk szólt, csak a lelkesedés hallható jele volt. Nem telt el 5 perc érdeklődő nélkül. Az idősek emlékeiket idézték, pl. egy férfi a körülálló idegeneknek hosszasan mesélte meg-elevenedő "élményeit". A fiatalabbak csodálkozva és csak nehezen ismerték fel mostani környezetük egy-egy akkori részletét. "Még sose láttam! Itt van a házunk lebombázva!" - mondta döbbenet kisfiának egy másik. Sokszor hiányoltuk a fényképezőgépet, jónéhány önfeledt arcot lehetett volna megörökíteni. Gyakran kérdezősködtek, hol lehetne megszerezni a kiállított képeket, akár rézkarcok, reprodukciók, akár plakátok vagy fotók voltak éppen "műsoron". Azt is megfigyeltük, hogy a másik ablak könyvkiállításai iránt kisebb az érdeklődés.

A Krisztina körut kirakatainak száma így egy "kulturális kirakattal" bővült; jó érzés látni, hogy élénk érdeklődés kíséri.

Regőciné Lendvai Klára

KÉT NAP SZOMBATHELYEN

A feldolgozó osztály tanulmányi kirándulásáról

Osztályunk immár hagyományosnak tekinthető évi tanulmányi kirándulásának uticélja az idén Szombathely volt. Május közepén nem volt könnyű szálláshoz jutnunk, ezért örömmel fogadtuk a lehetőséget, hogy a nem éppen olcsó Isis Szállóban helyet kapva megismerkedhetünk a nagymultu nyugat-dunántúli várossal és hírneves könyvtárával.

Indulásunk éppen az osztály festését megelőző nagy költözködés után történt, s ráadásul ekkor tört ránk a májusi kánikula. Ez az utóbbi körülmény jelentősen módosította programunk alakulását s megérkezésünk délutánjának legszebb óráit a hangulatos csónakázó tó és a strand vonzókörzetében töltöttük. Kisebb csoportokban néztük meg a szép barokk Berzsényi teret Hefele Menyhért alkotásaival: a későbarokk püspöki palotát, a klasszicizmusba hajló hatalmas barokk székesegyházat, mely méreteit tekintve harmadik legnagyobb templomunk, vele szemben Szily János püspök szép ülő szobrát s a teret záró Eölbeyházat, mely a Forradalmi Múzeum épülete. Rábukkantunk a Savaria tér gótikus emlékeit őrző ferences (Szent Erzsébet) templomára is, majd a római kor emlékei közt megcsodáltuk a Romkertben a Quiri-

nus bazilika maradványait, mozaikjait és padlófűtésének emlékeit, s ebédidő lévén besétálhattunk az egyébként feltárások miatt lezárt Borostyán ut területére is. A Smidt Múzeum és az Iseum megtekintését másnapra halasztva néhányan hosszán elidőztünk az egyre jobban kiépülő skanzenben, a Vasi Falumúzeumban. A forró délidőben tett hosszas séta után igazi felüdülést jelentett a csónakázás a festői környezetű nagy tavon. Feledhetetlen volt a késő délutáni séta a város északi szélén fekvő kámoni arborétumban.

Másnap reggel kilenckor teljes létszámunkban a Berzsényi Dániel Megyei Könyvtárban voltunk, ahol Takács Miklós igazgató baráti beszélgetésben, üdítő kávé mellett mondta el gondjaikat és örömeiket. A közel száz éves könyvtárat, mely 1880-ban "városi közkönyvtárként" nyitotta meg kapuit, dr. Pável Ágoston múzeumigazgató, szerkesztő, tanár fejlesztette szinte a semmiből a huszas-harmincas években "a Dunántúl legnagyobb közművelődési könyvtárává". Megyei könyvtárként a könyvtár 1952 augusztusában nyitotta meg kapuit, a városi és az 1949-ben létesített körzeti könyvtár összevonásával. Berzsényi Dániel nevét 1956 óta viseli az intézmény. Mis-

kolc és Nyiregyháza után harmadik legnagyobb vidéki könyvtárunk máris kinőtte nyolc éve kapott új, sokunk által irigyelt épületét. Raktári férőhelye már alig van, a feldolgozó osztály munkatársai hihetetlenül szűk helyen összezárva végzik igényes feltáró munkájukat. A tanács bőkezű gondoskodása révén azonban máris megvannak a tervek a hatodik ötéves tervben történő bővítésre: a keleti oldalon bontással mintegy 2000 m² területhez jutnak, s ezzel raktárgondjaik jó időre megoldódnak.

Raktáraikban most mintegy 290 000 kötet könyv foglal helyet, ezen kívül van a folyóiratállomány, a térképek, a hanglemezek. Az 1100 féle folyóiratnak kb. egyharmada külföldi. A könyvanyag évi gyarapodása 27 000 kötet, ami hat-hétezer műnek felel meg. A könyvtár teljes kötelesempéldány-ellátásban részesül.

Dolgozók összlétszáma 67, ebből 36 könyvtáros, nagy részük az olvasószolgálatban működik. A feldolgozó osztály létszáma tíz fő, közülük egy gépiró.

A könyvtár este 8 óráig, szombaton délután öt óráig tart nyitva. (A különgyűjtemények valamivel rövidebb ideig.) A vasárnapi nyitvatartást 1975 óta megszüntették a csekély látogatottság (40-50 olvasó) miatt.

A rövid általános tájékoztatás után a tágas, világos felnőtt olvasóterembe vonultunk. Itt mintegy ötven ezer kötet van szabadpolcon, külön a kölcsönözhető szépirodalom, külön a szakirodalom és a kézikönyvtári anyag. A kora délelőtti forgalom megengedte, hogy röviden megismerkedjünk az egykártyás, a lejáratokot öt eltérő színnel jelző kölcsönzési rendszerrel. Örömmel nézegettük a nekünk oly kedves katalógusokat, melyek közt a cimszó- és irodalmi analitikus katalógus mellett a helytörténeti anyagot részletesen feltáró helyismereti katalógust is találtunk, valamint nyomdai és nyelvi katalógust is. Tanulságos, hogy a nem nagyszámú régi nyomtatványanyagnak is külön katalógusfiókot rendszeresítettek, s időrendi elrendezésben tárolják ott a katalóguslapokat. A kurrens periodikákról és a rejtett bibliográfiákról is külön katalógu-

sok tájékoztatnak. - Az új magyar könyveket ÁKV-kartonokon külön katalógusokban tárolják a méret-eltérés miatt, a saját feldolgozású anyagot ugyanis - az igényesebb leírás végett - csak a szabványosnál nagyobb méretben, minigráffal sokszorosítva tudják előállítani.

Meglátogattuk még a fénylukkártyán őrzött helytörténeti anyag és a mikrofilmen őrzött források tanulmányozására fenntartott kutatószobát (a Savariensia-gyűjtemény 1955-ben létesült), a hangulatos gyermekolvasót, s a modern studióval felszerelt zeneműtárat. Utóbbi rendkívül kis alapterületen nyújt színvonalas lehetőséget művész- és nyelvi lemezek, s hangszalagok lehallgatására, átjátszására. A hanglemezek precíz leírása, valamennyi előadóművészhez és zeneszerzőhöz történő besorolása mintaszerű.

A reprográfiai szolgáltatásokról ügyes szórólap tájékoztat. (Xerox- és savin-másolat díja 5 Ft/db, de kérhető fotomásolat is, mérettől függően 5-30 Ft között, sőt mikrofilm és diafilm készítés is. E szolgáltatás minden nap elérhető a nyitvatartási időben.)

Elgondolkoztató, hogyan tudnak a lelkes munkatársak a még a mienkénél is szűkebb helyen, a legkülönbözőbb munkafolyamatokat egyetlen teremben végezve ilyen színvonalasan dolgozni. Látogatásunk idején ugyanabban a helyiségben hanglemez-feldolgozás is folyt, ami sokszor bizony "hangos" művelet. Ilyenkor a munkatársak más munkába kezdenek. - Ebben a helyiségben találkoztam, "előrendező dobozok" felirattal, olyan katalógusszerűen gyártott karton dobozokkal (négy összetartozó fiók), amelyeket szívesen látnának olvasóink a kölcsönző asztalán az új szerzemények katalógusaként... (Megtudtuk, hogy a Könyvtár-ellátónál szerezték be.)

Szívesen megnéztük volna a régi gyűjteményekben gazdag Egyházmegyei Könyvtárat, valamint a környéken Jákot, Kószeget, Sárvárt. Beláttuk, hogy egyetlen alkalommal mindez lehetetlen, és máskor is el kell még mennünk Vas megyébe.

Klinda Mária

AZ ANGLIAI TANULMÁNYÚTRÓL. II.

A gépesített és tömörraktározás módját és megoldásait idő hiányában nem volt alkalmunk vizsgálni. Szóbeli kérdéseinkre elmondották, hogy elavult megoldásnak tartják, feltétlen hívei a hagyományos raktári rendnek, ezen belül a szakraktárak kialakításának.

A kölcsönzőkönyvtár és a referenszkönyvtár szolgáltatásainak megszervezésében, térkialakításában tapasztaltuk a legnagyobb racionalitást. A nagy alapterületű birminghami könyvtár szakrészlegei és gyorstájékoztatója az egész várost kiszolgálja. S bár a kölcsönzőkönyvtár felnőtt- és gyermekkönyvtára is nyújt városi szolgáltatásokat, de elsősorban a vonzasköréhez tartozó lakosság ellátására törekszik. (Pl. gyermekkönyvtára a nemzetközi normáknak megfelelően alig 250 négyzetméter.)

A 22 ezer négyzetméteres birminghami könyvtár kölcsönzője, galériás térkiképzésével hatalmas területet kínál olvasóinak, külön folyóiratolvasóval, gyermekrészleggel és vizuális részleggel. Ennek ellenére az alapterület nagyobb részét a referenszkönyvtárnak biztosították. Meghökkenítő ésszerűséggel, modern gépekkel és butorokkal látták el a nyilvános szolgálat övezeteit, de feldolgozó osztályukon és egyéb zárt munkahelyeiken 50-60 évvel ezelőtti butorokkal is találkoztunk.

A gyorstájékoztató és a szakrészlegek tájékoztató munkáját tekintik egy egész rendszernek - ezért a részlegek egyike sem törekszik totalitásra, illetve állományukban és szolgáltatásaikban kevés a duplikálás. Az általános tájékoztatóban - a napi praktikumból kiindulva - gazdagon gyűjtik, kínálják azokat a dokumentumokat, melyek a nagyközönség eligazítását szolgálják. Európa összes telefonkönyve mellett az üzemek, intézmények évkönyvei csakugy megtalálhatók itt, mint a fontos - több nyelvű - standard referensz-állomány. Számítógépes állományfeltáráruk, telex összeköttetések lehetővé teszik, hogy színes televízió segítségével (országos programba kapcsolódva) egy percen belül válaszoljanak pl. arra, hogy milyen Budapest időjárása, vagy mennyi a forint napi árfolyama Angliában. Mig a birminghami könyvtár telepítésénél a szakrészlegek teljességére törekedtek, hogy a referensz-könyvtár nyujtsa az ETO teljes színképét, addig a westminsteri hálózatban - valószínűleg a telepítések történései és a helyproblémák miatt - ugyanezt a

szakrészlegek összehangolt tevékenységével érik el. (Bárhol is helyezkedjék el földrajzilag a szakrészleg.)

Mellőzve az épület építészeti leírását, számunkra a következő képet nyujtotta a birminghami könyvtár:

A szolgáltatások differenciáltságát nyomon követő vertikális megoldást alkalmazták a telepítésnél. Még az ellenőrzési pont előtt helyezték el a gyermekkönyvtárat kettős bejárattal. (A gyermekkönyvtárnak külön barkácshelyisége van.)

Kiállító helyisége kicsi, nem esztétikus, egyben várószoba és pihenőhely is. Elmondották, hogy a szabad területre pótlólag építenek egy nagy alapterületű, reprezentatív kiállító termet.

A földszint nagyobb részét a gyorstájékoztató foglalja el, gazdag anyaggal, teljes technikai apparátussal, az olvasók számára szabadon használható másológépekkel. (Ennek forgalma és az egész könyvtár forgalma a déli órákban óriási, megfelel egy átlagos pesti áruház forgalmának.)

A második szint ismertetése előtt szólnunk kell a szállítási megoldásokról. Kettős liftrendszerüknél (teher és személy) még arra is gondoltak, hogy a kocsin közlekedő, járóképtelen betegek is eljuthassanak bármelyik szintre. A mozgólépcső alkalmazása - mely kiküszöböli a személyi lift zsufoltságát - gyors és hangtalan közlekedést biztosít az olvasók többségének és a dolgozóknak.

Az első emeleten elhelyezkedő kölcsönzőkönyvtár anyaga gazdag mind a könyvek, mind a periodikák területén. Több száz olvasó egyidejű ott-tartózkodása sem kelti a zsufoltság látszatát. Anyagának elrendezése nem nyujtott újdonságot, találtunk viszont polcsorokat "nagybetűs" könyvekből. E kiadványokat külön kiadó gondozza. Nem esztétikusak, de az abszolút rövidlátók is jól olvassák őket. Figyelembe véve a magánvásárlásokat: üzleti szempontból is rentábilis a vállalkozás. Ezért kettős értelemben is érthetetlen, hogy könyvkiadásunk a mai napig sem kíséreltezik hasonló megoldással. E szinten találjuk a "nem kötelező" ruhatárat, valamint a második ellenőrzési, számlálási pontot, ahonnan a szakrészlegekbe juthatunk. A második szinttől kezdődnek a szakrészlegek. Gazdag anyaguk (prézens állománnyal) a következő tárgykörökben nyujt szolgáltatásokat:

- filozófia és vallás,
- műszaki és természettudományok,

- történelem és földrajz,
- irodalom és nyelvészet,
- művészetek,
- zene,
- egyéb társadalomtudományok (ebbe beletartozik a napi hasznos tudnivalóktól kezdve, a sporton keresztül a politikai gazdaságtanig mindaz, ami nem fér a többi szakrészleg gyűjtőkörébe - de teljessé teszi az ETO szinképet).

Végül a felső szinten helyezkedik el a helytörténeti gyűjtemény. A szakrészlegek állományának és tájékoztató munkájának tanulmányozására nem volt időnk - így csak általános benyomásokról számolhatunk be. A könyvtár egésze 1200 ülőhelyet biztosít olvasóinak. A prézens állományok közelébe kis ülőszámu olvasót helyeztek el, de a szabad terek minden használható részén kényelmes ülőhelyeket, pihenőket telepítettek (másológépek mellé, katalógusok mellé, kiszélgellésbe stb.), hogy a kutató olvasók elmélyülhessenek, nyugodt légkörben dolgozhassanak.

A szakrészlegek - kivételt képez a zenei részleg - nem kölcsönöznek. Tájékoztató munkájuk a gyorstájékoztatóval együtt nyújt egész rendszert, s ez szolgáltatását egyaránt biztosítja a közvetlen látogatóknak, intézményeknek és a hálózat minden egységének!

Munkahelyeik zömmel "bürók", a szakraktárak, illetve az olvasói ülőhelyek közelébe telepítve. Csak a jelentősebb vezetőknél és az adminisztrációnak van külön irodája. A felső szinten található büfé és pihenőövezet (ahol a zuhanyozótól kezdve a pihenőszobán keresztül minden megtalálható) biztosítja a könyvtár dolgozóinak kényelmét. Dohányozni is csak itt szabad.

Zenei szakrészlegeikben sok racionális elemmel, megoldással találkoztunk. Nem választjuk külön a két helyütt látottakat. Találtunk olyan gyűjteményt, mint a mi zenei könyvtárunk (ahol nincs hangzó dokumentum!), és láttunk csak hangzó anyaggal dolgozó részlegeket. Amit kiemelünk: a zenei részlegeknél és a helytörténeti gyűjteményeknél közművelődési és nem szakkönyvtári funkcióknak értelmezik a könyvtári feladatokat.

Kotta- és könyvgyűjtésük, valamint feldolgozásuk hasonló a miénkhez. Nagyobb eltérés van a hangzódokumentumokat tároló részlegek munkájában. Bár van lehallgatás és jó minőségű másolás, a fő hangsúlyt nem a technikára, hanem az állományra helyezik és gazdag kölcsönző állományt biztosítanak, nagyon racionális feltárással, egyszerű és

gyors kölcsönzési adminisztrációval. Egy nagy demonstrációs táblán, kis katalógus csikokon sorolják fel az állományt, rövidített címfelvétellel, helyszámmal. Az olvasó választás után ezt a csikot leveszi, átnyújtja a könyvtárosnak, aki a szám alapján adja a lemezt. Visszahozatalig e lapocska van a lemez helyén, majd visszakerül a táblára. (Tematikus megoszlásban csak a lemezeket, a kazettákat és a szalagokat választják külön.)

Szervezeti felépítésről és hálózati irányításról a Westminster City Libraries-ben kaptunk részletes tájékoztatást. A központi állományfeldolgozás és feltárás mellett - hozzánk hasonlóan - egy sor területen központi ellátást és irányítást valósítanak meg. Összehangolják a személyzeti munkát is. A gépesítés és szervezeti ésszerűség eredményeként egységeikben nagy a munkaerő megtakarítás, racionális a szakképzett munkaerők hasznosítása.

Egy "B" típusu, nagy alapterületű könyvtárukhoz hasonló egységben maximum két képzett könyvtáros és 5-6 technikai munkaerő látja el a feladatokat.

A már ismertetett gépi felszereltség, a centrális szolgáltatások és a centrális állományfeltárás mellett funkcionális szervezeti strukturájuk biztosítja az egész hálózat színvonalas és sokrétű szakmai munkáját. Az egységek (könyvtárak) és a speciális szolgáltatások vezetőit az igazgató alá tartozó főosztályvezetők irányítják és felügyelik. (Az igazgatónak egy általános helyettese van.) Érdekesség, hogy a feldolgozás - valószínűen a gépi megoldás igényelte speciális szakmai ismeretek miatt - külön osztályvezető hatáskörébe tartozik.

Másik érdekesség, hogy az adminisztratív (gazdasági és egyéb ügyekkel foglalkozó) osztályvezető hatáskörében van a személyzeti és munkaügyi tevékenység is.

A könyvtárak forgalma óriási - időben fordítottja a miénknek. (A legtöbb olvasó a déli órákban van.) A miénknél nagyobb zsufoeltság mellett is fegyelmezett és olvasócentrikus könyvtári munkát láttunk mindenütt.

Az állomány-megőrzés érdekében minden technikai eszközt felhasználnak. Tartva az IRA támadásoktól, kettős ellenőrzést valósítottak meg, de a továbbiakban az olvasó háborítatlanul közlekedhet, dolgozhat a könyvtár bármelyik övezetében.

A birminghami könyvtár alapterületének, funkcióinak a miénkhez való hasonlósága, valamint hálózatának szervezete kellő módosításokkal példa lehet számunkra új köz-

ponti könyvtárunk tervezésében.

Az angol helytörténeti gyűjtemények általában történeti, elsősorban gazdasági fejlődés eredményeként alakultak ki. Ezért található együtt az irattári és nyomtatott - gyakran még a tárgyi-helytörténeti dokumentumanyag is.

Utunkon számottevő helytörténeti gyűjteményt a birminghami könyvtárban láttunk, ahol nem csupán a város történetének, hanem a környező öt megyének az irodalma, forrásanyaga is megtalálható.

Az állomány gyarapítása csaknem hiánytalan. Bár kötelempéldány-rendelet nem segíti gyűjtésüket, valamennyi nyomda, vállalat és intézmény köteletségének tartja a nyomdatermékek azonnali beszolgáltatását. Hasonlóan természetesnek tartja valamennyi jelentős intézményük, hogy az archivum-anyagot eljuttassa megőrzésre. Látogatásunk ideje alatt az egyik helyi gyár teljes irattárát engedte át a könyvtárnak.

A gyűjtőkör meghatározásában korántsem olyan pedánsak, mint mi vagyunk. Talán egyetlen szempontjuk, hogy mindent gyűjtessenek, ami a várossal kapcsolatos. Így kerülnek be pl. a templomokba temetett neves személyiségek sírfedőlapjainak másolatai is. Különösen érezhető liberalizmusuk a helyi szerzők esetében. Bárki, aki ott született, élt illetve munkálkodott, minden művével bekerül a gyűjteménybe. Ez ellen a megoldás ellen, itthon minden eszközzel hadakozunk. Intő példa lehet számunkra,

ahogyan egy-egy téma teljes anyagát egészen kis könyvtárak őrzik és az így kialakult időtálló együtteseket semmiféle "profitisztitási" törekvéssel szétforgácsolni nem engedik. (London egyik kis könyvtárában pl. teljes Sherlock Holmes gyűjteményt láttunk!)

A londoni kerületi könyvtárakban már nem helytörténeti gyűjteményeket találtunk, hanem néhány kuriozumból, egyéb helyi vonatkozású dokumentumból álló anyagot, melyhez hasonló gyűjtés a mi kerületi könyvtárainkban is kialakulóban van. Anyagfeltárásban a "B" típusú könyvtárak mélységét nem közelítik meg. Egyszerű katalógusokban csupán a nyomtatott anyag egy része szerepel. Gépi feltárással (a kurrens anyagon kívül) még semmit sem adtak át. Hiányoznak a nálunk ismert szak-, illetve földrajzi katalógusok, analitikus kartotékrendszerek. Kiadványokkal sem terhelik munkájukat.

A birminghami 16 fős együttes számára a budapestihez hasonló részletes feltárás távoli elképzelés lehet csupán.

Dokumentumaik jól klimatizált helyiségekben találhatóak. Ilyen körülmények között a régi könyvek és kéziratok nagyon hosszú időre épségben megmaradnak.

Dr. Berza László
Gálné Ballagi Ágnes
Maruszki József
Weisz Sándorné

SZOCIOLÓGIAI RITKASÁGOK A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KÖZPONTJÁBAN

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár ez év őszén ünnepli alapításának hetvenötödik évfordulóját. Az intézmény, élve az alkalommal, a jubileumi év során különböző rendezvények keretein belül mutatja be gyűjteményének legértékesebb részeit.

A közelmúltban nyílt meg a könyvtár központi épületében az "Antikvitások a szociológia országos szakkönyvtárában" című szociológiatörténeti kiállítás, amelyen a társadalomtudományok és a modern szociológia hazai és nemzetközi klasszikusainak, valamint neves polgári művelőinek nagyobb-részt első kiadású művei láthatók.

A szociológia, amelynek a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hivatalosan csak 1968 óta országos szakkönyvtára, intézményünk

legrégibb gyűjtőterülete. Szabó Ervin 1904-től, a könyvtár megnyitásától kezdve, a központot tervszerűen szociológiai műhellyé fejlesztette és azt 1918-ban bekövetkezett haláláig európai színvonalra emelte. Ennek köszönhető, hogy a központi könyvtár régi és újabb állományának gazdagságához legfeljebb az 1902-ben létrehozott brüsszeli Institut de Sociologie anyaga hasonlítható.

A kiállítás jól tükrözi a jelenleg kerekén 300 000 kötetes társadalomtudományi gyűjtemény mélységét, sokrétűségét. A vitrinekben az 1500-as - 1600-as évek kiadásával kaptak képviselőt a szociológiai gondolkodás távolabbi ősei, Machiavelli, Morus Tamás, Montesquieu, az enciklopédisták, Cabot, Fourier és az utopisztikus szocializ-

mus más előfutárai. Owen nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő teljességgel szerepel az állományban, köztük egy saját dedikációval ellátott 1841-es művével. Marxnak és Engelsnek ugyancsak számos, a múlt század negyvenes-ötvenes éveiben kiadott műve található, így Engelsnek 1841-ben megjelent doktori disszertációja és a Deutsch-Französische Jahrbücher 1844-es kiadása. A két klasszikus első közös műve, a Deutsche Ideologie 1845-ös példányával szerepel.

A könyvtár birtokában van Marx főműve, a Das Kapital első, 1867-es kiadása, Marx sajátkezű dedikációjával.

Hasonló teljességgel sorakoznak a könyvtár polcain a polgári szociológia alapítói: Comte, Spencer, stb. Számos kiadás található az újabb szociológusok műveiből: Durkheim, Max Weber stb.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központjának régebbi folyóiratállományában megtaláljuk a múlt század végén indított, részint ma is élő első önálló szociológiai folyóiratok részben hiánytalan sorozatait

is, az American Journal of Sociology-t, a Revue Francaise de Sociologie-t, Durkheim l'Année Sociologique-ját 1895-től a múlt évben megjelent kötetekig, stb.

A gyűjtemény természetesen ugyanilyen gazdag a régebbi magyar szociológiai irodalomban. Eredetiben rendelkezik Tessedik Sámuel "a falukutatás őse" XVIII. századi munkáival, Berzeviczy Gergely, Schwartner Márton, Széchenyi és Eötvös tanulmányaival és a modern szociológia első nagy fellendülése a Társadalomtudományi Társaság 1919-ig tartó működése alatt megjelent kiadványokkal: Szabó Ervin, Jászi Oszkár, Varga Jenő, Braun Róbert, Bolgár Elek, Ágoston Péter, Szende Pál és mások műveivel.

A nemrégiben megnyitott kiállítás tárja fel első alkalommal az egymást követő könyvtáros generációk céltudatos munkájával felhalmozott - európai viszonylatban is kiemelkedően értékes - szociológiai gyűjtemény gazdagságát.

Remete László

ILLVSTRIS VIRI THOMÆ
Mori Regni Britanniarum Cancellarii,

DE OPTIMO
REIPUBLICÆ STATV,

DE QVE NOVA INFULA Vtopia,

LIBRI DVO:

SCRIPTVM VERE AVREUM, nec minus salutare, quam festiunum, quod ex Erasmi Rotrodami, Guilielmi Budei, aliorumque magnorum virorum commendationibus, quæ Epistolis præfixis continentur, liquidum dubitantibus euadet.

Nunc tandem bibliothaphis subreptum, & in gratiam Politicorum, consilio & cura Magnifici Domini Eberarti von Welsche illustris. ac potentiss. Principi ac Domino, Dn. Mauritio. Hassiæ Landgraui, &c. à consiliis, editum.

FRANCOFVRTI

Ex Officina Chalcographica Joannis Saurii, sumptibus Petri Kopsfii.

M. DCL.

Die heilige Familie,

oder

Kritik

der

kritischen Kritik.

Gegen Bruno Bauer & Consorten.

von

Friedrich Engels und Karl Marx.

Frankfurt a. M.

Literarische Anstalt.

(J. Ebeling.)

1845.

RADÓCZY MÁRIA KIÁLLÍTÁSÁRÓL...

A kőbányai könyvtárban működő FSzEK 12-es Galériában májusban a tizenegyedik kiállítás nyílt meg. Ezuttal Radóczy Mária textilművész mutatkozott be.

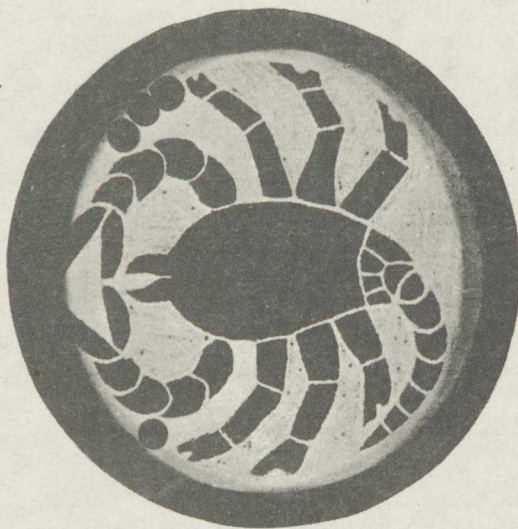
A grafikák, festmények, fotók után látogatóink a batik és a tüzzománc alkotásai-
val találkozhattak. A műfaj ismerőit, rajongóit magával ragadta a népi ihletésű tüzzománcok, batikok szín, harmónia és formavilága, de élményt jelentett a kiállítás azok számára is, akik ezuttal ismerkedtek a műfajjal, "véletlenül" tekintették meg a kiállítást. Ezt bizonyítják a vendégkönyv bejegyzései, és az az önmagáért beszélő tény: egyetlen kiállításunknak sem volt ekkora látogatottsága, közönségsikere. Olvasóinkat vonzották az alkotások, többen hosszasan elidőztek egy-egy mű előtt.

A gyerekek érdeklődését főleg a batikok keltették fel. Ez érthető, hiszen több mű népmesei hangulatot árasztó témájával, pl. A kastély a gyermeki fantáziát megmozgató figuráival, a Körtánc meleg színeivel, játékoságával - szinte vonzotta kis olvasóink figyelmét. Érthetően nagy volt az örömünk, mikor a X. kerületi Tanács művelődésügyi osztálya a kiállított művek közül megvásárolt néhány batikot, és ezeket a könyvtárnak ajándékozta. A textilek ezen-

tul a gyermekkönyvtár falát fogják díszíteni. Ugy érezzük, hogy a szó jó értelmében díszévé válnak a könyvtárnak, és "állandó kiállításává" Radóczy Máriának. Olyan kiállításává, ahol sok-sok gyerek ismerkedhet meg, kerülhet közelebb - képein keresztül - a művészethez, az igazi műalkotáshoz.

Köszönet ezért a nemes gesztusért és lehetőségért a művészek és a kerületi tanácsnak.

Jakubecz Ilona

**KISDUNA
GALÉRIA**

A FSZEK 35.SZ. KERÜLETI KÖNYVTÁRA
BUDAPEST XX. MARX KÁROLY ÚT 128

MEGHÍVJA ÖNT

1979 JÚNIUS 19-ÉN KEDDEN

17 ÓRÁRA

KERESZTY KORNÉL

BIO-COLLAGE
KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITJA:

Balogh András

FESTŐMŰVÉSZ

fővárosi szabó ervin könyvtár
GALÉRIA

MAGYAR JÓZSEF
kiállítása

BUDAPEST X. PATAKY ISTVÁN TER 7-14

A KÖNYVTÁR RITKASÁGAIBÓL

A VOLT BUDAI GRANÁTUSOK MAGYAR LÁBRA ÁLLOTTAK.

Putnoki Józseftől

Buda-Pest, 1848.

Nyomatott s kapható Bucsánszki Alajosnál,
Kerepesi-ut 1508-ik sz. a.

A magyar irodalomban, történetírásban, filmművészetben és egyebütt, időről-időre fölbukkan az 1848-1849-es szabadságharc kitörésekor külföldön szolgáló, s onnan hazatérni vágyó magyar katonák témája. Eleget, ha csak Petőfi, Jókai, Nemeskürty vagy Sára Sándor műveire gondolunk.

Putnoki József alkalmi rigmusát, természetesen, a háládatlan utókor nem őrít meg emlékezetében. Egyike volt a forradalom "névtelen" tollforgatóinak. Igazából talán verses publicisztikának nevezhetnénk versezeteit, ezeket a néhány oldal terjedelmű, néhol mosolyra fakasztó, naiv, de mindenképpen tiszteletet érdemlő írásokat. Névtelen volt, olyannyira, hogy a mindentudó "Szinnyei" a Petrik-féle bibliográfiára hivatkozva, mindössze egy, Rózsa Sándorról szóló, 1848-ban megjelent művét említi, mindennemű életrajzi adat közlése nélkül. A könyvtár tulajdonában lévő, s a Balagi gyűjteménybe tartozó írásairól (számszerint ötről van szó) sem neki, sem a könyvtárban fellelhető más kutfőnek nincs tudomása.

Az említett művek egyébként a következők: A buda-pesti nemzeti ór; A volt budai granátusok magyar lábura állottak; Latour (bécsi minister) az akasztófán; Fegyver és szerelem; A kézműves és a varró leány.

Putnoki alkalmi verse távol áll attól, hogy irodalmi alkotásnak nevezzük. Inkább

a versfaragó, rigmuscsináló fajtából való, olyan, aki hol országos eseményt, lásd: forradalom; hol lakodalmat, temetést, betyárokat (Rózsa Sándor), vagy éppenséggel nevezetes történéseket énekel meg. Afféle XIX. századi Tinódi, Ilosvai, falusi kántor, kóbor deák, egyszóval: ujságírói funkciót betöltő verselő.

A volt budai granátusokról szóló költemény kétszáz sorából legyen szabad néhányat, kései és kevésbé harcias utókorunk számára, felidézmem:

Mi a manó lelte magát Jancsi sógor?
Hol veszi magát Pesten ilyen jókor?
Hisz kendtek eddig Budán állomásoztak,
Soha még illy tájban szét nem bocsájtattak.

Mi a manó? ezt meg nem foghatom;
Hisz az egész companiát Pesten látom
Csoportonkint idestova kalandozni,
És mint lagziszokat fenésen tánczolni.

De mint látom kendtek uj bőrbe öltöztek,
A mióta láttam, sokkal szebbek lettek;
Ha hitelt adhatok macska szemeimnek,
Feje tetejükön szép csákót viselnek.

Aztán ni milyen szép az a magyar dolmány,
Beléje szeret most minden magyar leány;
Szebbek kendtek higyjék a' magyar ruhában:
Mint a medvebőrben, és a' fecske frakban.

Beszélje el nekem, mi történt kendtekkel?
Nem jönnek-e értek fegyveres kezekkel?
A tisztek kendteket majd jól fölvágtatják -
A fekete levest tudom hogy megisszák.'

"Dehogy iszuk kedves Andris sógor uram,
Dehogy iszuk sógor a' ki angyala van;
Nem ugy van már napjainkban mint volt régen,
Sokkal szebb nap világít most az égen.

Mi eddig nem voltunk más mint granátusok,
Német tiszteinknek rongylábakapczájok;
Akként bántak velünk mint rabszolgákkal,
Nem úgy bántak velünk mint magyar polgárral.

Aztat verték nekünk mindég a fejünkbe,
Hogy a császár legyen egyedül eszünkbe;
Ne gondoljunk mással, csak ő érte vivjünk,
Ha szükség kívánná, érte megis haljunk.

Sót a mi több Budán a macskazenénél,
Midón titkon, órtállottunk Léderernél,
Német tiszturaimék kutya módjára
Ráusztottak a szegény magyarokra.

Forrt a méreg bennünk, remegtünk magunkban,
Többször mondogattuk: hogy ez így rosszul van;
Boszusan hallottuk, hogy bécsi társinkat
Olaszthonba vitték a német tiszturak.

Nehogy tehát miis külföldre vitessünk
Feledékenységből, s bolondokká legyünk,
Vagy a mi még rosszabb, a német parancsra
Fegyveres kezekkel menjünk a magyarra:

Batthyány Lajos minister elnök urunknak,
Elmondtuk: hogy hiven szolgálunk hazánknak,
Csak tegyenek minket nemzeti állásba,
Soroltassanak a Hunyadi csapatba.

Három színű zászló lobog fejünk felett,
Német helyett tisztünk bajuszos magyar lett;
Ezután bennünket magyarul szólnak,
Mósószéken többé föl nem vágattatnak.

Hátat fordítunk hát a volt tiszturaknak,
Elég idejük van, most már kártyázhatnak;
Dobolhatnak magok reggel és estére,
A fekete zászlót tarthatják kezükbe.

A magyarok ellen fentük fegyverünket,
Most pedig érettük csorbityuk élüket;
Addig Andris sógor higye el nem nyugszok,
Mig Jellachich urnak képire nem mászok.

Hangzik már a dobszó glédába kell álni,
A véres csatába kell elmasirozni;
Isten áldja meg hát kedves sógor uram,
Kend soh'se busuljon sógorkám én rajtam."

A volt budai granátusokról szóló verses
történetet közreadta:

Aknay Tibor

KÖZÉRDEKŰ VÁLASZOK

Az éveleji könyvtárosi értekezleteket 11 csoportban április 5-e és 25-e között szervezte meg a hálózati és módszertani osztály. A téma az 1978-as évi munka értékelése és az 1979-es munkaterv megbeszélése volt.

Az értekezleten részt vettek a kerületi pártbizottságok, tanácsok és könyvtárak munkatársai, továbbá a FSZEK vezetői és osztályvezetői. Valamennyi csoportban jegyzőkönyv készült. Azokra a kérdésekre, amelyekre a helyszínen nem állt módunkban válaszolni, az illetékes vezetők írásban adtak választ. Ezek egy részét személyesen közöltük a könyvtárvezetőkkel, más részüket itt a Híradóban tesszük közzé:

A HÁLÓZATI ÉS MÓDSZERTANI OSZTÁLY SZAKREFERENSEINEK VÁLASZAI:

A Kezelési és Ügyviteli Szabályzat új kiadása a könyvtárközi kölcsönzés kártérítési és perlési kérdéseivel is foglalkozik majd. Megjelenéséig Weiszné szóban minden esetben felvilágosítást ad.

A régi diafilmeket - a könyvekhez hasonlóan - átadási-átvételi jegyzőkönyvvel át lehet adni iskoláknak. A jegyzőkönyv tartalmazza a darabszámot és a diafilmek nyilvántartásbeli értékét.

Az új XIII. kerületi könyvtár tervdokumentációja nincs a FSZEK birtokában, ezért nem áll módunkban azt a könyvtár vezetőjének megmutatni.

Néhány könyvtár könyvbeszerzési kéréstének kiegészítését kérte. A HMO állományfejlesztési szakreferense minden kérést megvizsgált, s a könyvtárvezetők javaslatait figyelembe véve augusztusban kiegészítést igényel a gazdasági főosztálytól.

Az elavult könyvek jegyzékének kiadása a többszörös revízió miatt késik, az év végére elkészül.

Kötészeti keret kiegészítésére nincs mód, indokolt esetben átcsoportosítással próbálunk segíteni.

Az új tantervben előírt kötelező olvasmányok jegyzékét kérték a könyvtárosok. Az általános iskolák részére előírt művekről a jegyzéket tavasszal minden gyermekkönyvtár és részleg megkapta. A középiskolákét a nyár folyamán beszerezzük és a könyvtárakba kiküldjük.

A lengyel rajzpályázatra a felhívás a Köznevelés című lapban jelent meg. Az eredményeket is itt közlik. Minden részt-

vevő könyvtár innen tájékozódhat, központi értesítést nem tartunk szükségesnek.

A gyermekkönyvtári szépirodalmi állomány módosított kihelyezéséhez az év utolsó negyedében készül el az új katalógushasználati tábla.

Ugyancsak az év folyamán többféle plakátot készít a propaganda osztály a kerületi könyvtárak részére, amelyeken szolgáltatásaikat népszerűsítik.

Szabó Jánosné

PAPP GYÖRGYNÉ GAZDASÁGI IGAZGATÓ VÁLASZAI:

A 25/1-es fiókkönyvtár tatarozása befejeződött, jelenleg hiánypótlási munkák folynak.

A fűtőmegoldás eredeti elképzelését azért kellett megváltoztatni, mert a Fővárosi Gázművek a korábban (1978. V. 29-én kelt nyilatkozat) megadott engedélyt visszavonta. Többszöri levélváltás és fellebbezés ellenére is végleg elutasította a kérelmet.

A 25-ös könyvtár zenei részlegének gépparkja megfelelő, biztosítani kell a hozzáértő kezelőt. A fejhallgatók belső szerkezetében ritkán fordul elő meghibásodás, azonban a vezetékeket gyakran kell cserélni. A Gelka megrendelésünkre a könyvtárban lévő összes berendezést átvizsgálta és javította, kivéve a fejhallgatók betétjének cseréjét, melyet alkatrészhiány miatt eddig nem tudott elvégezni, de folyamatba helyezte. A következőkben a Gelkával folyamatos szerződést fogunk kötni.

A fejhallgatók beszerzését szorgalmazzuk, de megrendelésünket eddig a főelosztó cég kielégíteni nem tudta.

Menet közben a továbbiakban is tájékoztatást adunk.

A 25/3-as fiók alatti száraz pincehelyiség raktári kialakítását az 1980. évben tudjuk megoldani, ezévből felmérjük és előkészítjük. Az idején kapacitás már teljesen leköltött, a munka kb. 60 000 Ft-ba kerülne.

Az anyagraktár az igényeket igyekszik kielégíteni. Időközönként azonban bizonyos cikkek nem kaphatók, ezek miatt sok a türelmetlenség.

A 36/2-es fiók helyett felajánlott helyiség ügyében intézkedni fogunk, ha a felajánlás írásban megérkezik.

A XVII. Lemberg u. 38. sz. alatti Szabadidő Központban működő fiókkönyvtár átkapcsolási rendszerű telefon megoldását a Szabadidő Központ hozzájárulásával tudjuk

csak megoldani. Mai napig az engedélyük nem érkezett meg.

A hálózat számára kötött könyvek tervezett darabszáma idén sem csökkent, évek óta nem változott. Jelen körülmények között emelésre nincs lehetőség. A helyzetet nehezítette az 1979. jan. 17.-i Baross utcai nyomócsőtörés, melynek következtében a köteteszen is több hétig szünetelt a munka. (Áramhiány, fűtésihiány, helyiséghiány stb.)

A köteteszen könyv nem vész el, hanem előfordul, hogy be sem érkezik (mint pl. a Pillangó) vagy elmosódott bélyegző vagy egyéb hiba miatt 1-1 könyvet más könyvtárnak küldenek ki. Amennyiben visszakerül, rövid időn belül rendezik. Sok az olyan könyv is, melyet bélyegző hiányában nem tudnak visszaküldeni. Ezek egy részét keresik és leltári szám alapján könyvkártya ellenében visszakerül a könyvtárakba. Más részét nem is keresik, vagy könyvkártya csere miatt mást keresnek, mint ami hiányzik. 1979. januárban kb. 200 db bélyegző nélküli könyvet adott át a köteteszen a létesítendő raktárnak. A könyvtárosok itt megtekinthetik és saját könyveiket kiválaszthatják.

A 46-os sz. könyvtár tatarozásának kezdési időpontját 1979. április 26-án a helyszínen a könyvtárvezetővel és a Művelődési Ház igazgatójával megbeszéltük. Közös megegyezés alapján a könyvtár tatarozása július 15-én kezdődik.

A 30-as könyvtár telefonigénylését állandó jelleggel szorgalmazzuk, legutóbbi kérelmünket V. 25-én ismét elutasították, műszaki akadályok miatt. Kérelmünket azonban a Távbeszélő Üzem előjegyezte, az akadályok elhárítása után intézkedik. Több sürgető levelet már nem fogad el.

A 24/1-es könyvtár tatarozása az 1980. évi tervben szerepel. Akkor kerülhet sor a butorok felújítására is.

A 7/3-as könyvtárban a tatarozás befejező szakasza - az asztalosipari munka - folyik.

Általában a tatarozási, felújítási munkák átutalási ideje még a legkisebb egységben is hónapokig tart, mert ilyenkor több szakipari munka követi egymást. A vállalt határidőket igyekszünk betartatni.

A IX. ker. Tanács VB. elnökhelyetteséhez kérelmet irtunk a 39-es sz. kerületi könyvtár helyiség bővítésének ügyében 1979. május 16-án. Várjuk a kerületi Tanács VB. szóban többször megígért támogatását.

A 11/1-es sz. könyvtárfiók soron kívüli tatarozási igénye nem indokolt, a helyszíni szemle alapján megállapítottuk, hogy a könyvtár műszaki állapota megfelelő, de festésére ebben az évben még sor kerülhet.

A 11-es könyvtár bővítésének kérdéséről az Attila utcai helyiségről írásbeli felajánlás részünkre nem történt. A FSZEK addig nem kezdeményezhet helyiség-kiutalást, ameddig a helyiség más intézmény vagy vállalat bérleményében van.

A Mártirok utja 9. sz. helyiség ügyével a Fővárosi Tanács VB Igazgatási Főosztálya foglalkozik. Ez ügyben többször kerestem meg Kulka elvtársnőt, aki ezt intézi. Legutóbb 1979. V. 7-én beszéltem vele, egyelőre nem tud még érdemben intézkedni, mert többszörös cserét kell végrehajtania, mielőtt a könyvtár számára kiutalhatja. Ez még eddig nem sikerült.

A 37/1-es fiókkönyvtár helyiségihiánya enyhítésére a polcmagasításról pontos írásbeli megkeresést várunk.

A XV. ker. Tanács VB által felajánlott lábasház beépítési lehetőség kérelmét a Fővárosi Tanács VB Művelődésügyi Főosztályához továbbítottuk 1979. május 23-án, támogatás céljából. Funkcionális tervet, vázlatrajzot készítettünk a beépítési elképzelésekre, valamint fényképeket a jelenlegi állapotról.

ZENEI SZEKCIÓ ÜLÉS KAPOSVÁRON

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének Zenei Szekciója és a Könyvtártudományi és Módszertani Központ 1979. május 8-án és 9-én zenei szekció ülést szervezett a kaposvári megyei könyvtárban.

Megérkezésünk után a könyvtár igazgatója üdvözölte az ország különböző területeiről megjelent zenei könyvtárosokat, majd bemutatott nekünk a szép, modern megyei könyvtárat. Miközben végigmentünk az egyes helyiségeken, részle-

tes tájékoztatást kaptunk a különböző szolgáltatásokról és az egyes munkaterületekről. A felnőtt kölcsönző és olvasóterem területét öt részre tagolták, az általános részlegre és a szakrészlegre (p. helytörténeti részleg, társadalomtudományi részleg stb.) ahol a témában járatos szakemberek tájékoztatják az olvasókat. Zenemű és hangtárunkban 1978 júliusában adták át a teljesen új, magas színvonalú technikai apparátust. Nyelvtanulás szempontjából nagyon hasznosnak találtuk

a nyelvi lehallgató fülkéket, ahol az olvasók saját maguk kezelhetik a magnetofonokat.

Ebéd után két órakor kezdtük el a zenei szakmai programot. Először Vavrincez Veronika az OSZK munkatársa számolt be a kották és a nyomtatott zeneművek új szabvány szerinti bibliográfiai leírásáról. Ezután Skaliczky Judit a KMK munkatársa tájékoztatott bennünket a hangzó dokumentumok bibliográfiai leírásáról és a lemezek ETO rendszer szerinti szabadpolcos raktározási rendjéről. Az utóbbi témához kapcsolódott a mi hozzászólásunk. Beszámoltunk annak a féléves kísérletnek a tapasztalatairól, melyet a FSZEK kistérségi zenei részlegében folytattunk. Ehhez a feltételeket a KMK biztosította azzal, hogy a könyvtár rendelkezésére bocsátott hét db függőtasakos állványt. Ezekre kb. 900 db átlátszó műanyag tasakban elhelyezett hanglemez került "szabadpolcra".

A korábbi raktározási rend nem bizonyult megfelelőnek. Kialakítottunk különböző csoportokat, de az egyes csoportokba sok lemez került, így az egy nagy betűrend nem segítette az eligazodást.

Őrültünk tehát, hogy a KMK-ban kidolgozták a zenei hangfelvételek raktározási rendszerét, amely az ETO 78-as szakcsoportjait követi. A lemezállomány ETO szerinti átrendezésével kb. két hét alatt végeztünk, rövidebb idő alatt, mint gondoltuk. Az átcsoportosításnál nem követtük azt a részletes bontást, amely a KMK által kiadott anyagban szerepel, mert még nem rendelkezünk olyan nagy állománnyal, ami ezt indokolta tenné.

Először kialakítottuk a három fő csoportot, melyek a következők:

Szerzői fölvételek

Előadói "

Gyűjteményes "

Az első két csoporton belül a következő szakrendben helyeztük el lemezeinket:

782 Színházi zene

784 Vokális zene

785 Zenekari művek

785.7 Kamarazene

786 Billentyűs hangszerekre irt művek

787 Huros " " "

788 Fuvós " " "

Ezt a csoportosítást elsősorban a szerzői fölvételeknél alkalmaztuk, mivel az előadói fölvételeknél nem volt szükség ilyen részletes bontásra. A szakcsoportokon belül a szerző, - több szerzős lemez esetében az "A" oldal első szerzője - illetve az előadó neve szerinti betűrendben raktuk sorba lemezeinket. A gyűjteményes fölvételek egy nagy cím szerinti betűrendben kerültek fel az állványon lévő tasakokba. A lemezek ETO szerinti felállításához feltétlenül szükséges egy jól kiépített, raktári jelzettel és Cutter számmal ellátott katalógus, melynek elkészítése könyvtárunkban folyamatban van. Erről a munkáról és az az olvasóknak az új elrendezéssel kapcsolatos véleményéről adtunk beszámolót a megjelent kollegáknak.

Délután hat órától egy nagyon szép kamarazene műsort hallgattunk végig, előadói a kaposvári Zeneiskola tanárai voltak. Végül a napi program befejezéséként egy hangulatos, vidám közös vacsorán vettünk részt.

Másnap délelőtt Forrai Magda - a Zeneművészeti Főiskola könyvtárának tudományos főmunkatársa - kitűnő előadásában Mozart Don Giovanni című operájának ismertetését élvezhettük, majd a kétnapos programsorozat záróakkordjaként megtekintettük a Rippl-Rónai házat.

Végezetül megköszönjük azt a figyelmességet, és szíves fogadtatást, melyben a kaposvári kollegák bennünket részesítettek. Elmondhatjuk, hogy hasznos volt a zenei könyvtárosok találkozója, megbeszéltük a különböző problémákat és kicseréltük tapasztalatainkat.

GULYÁSNÉ PÓKA MÁRIA

"NEM ÉG A VILLANY?"

Riportszerű beszélgetés a T. M. K. műhely munkájáról

Nemrégiben történt, hogy egy nyájas idegen öregúr tanácstalanul álldogálva a központi könyvtár aulájának "hármasszögében", utbaigazítást kért tőlem: hol merre találja egyik osztályunkat. Egy óra múltán viszontlátam őt még tanácstalanabban topogva, forogva az éppen üres udvar közepén. Restelkedve bevallotta, hogy már harmadszor tévedt el a kijáratot keresve, de most aztán nagyon - hiszen itt a közel-

ben valami asztalosműhely üzemel, hallja a fűrészszelést, még az enyvszagot is érzi.

"Ez a traktus már nem is tartozik a könyvtárhoz, ugye?" - kérdezte.

"De még mennyire a könyvtárhoz tartozik, kedves ismeretlen látogató" - mondtam volna, ha el nem tűnik boldogan a meglelt, labirintusunkból kivezető Ariadnefonal birtokában a főlépcső felé. Ha olvasóként térne vissza ide vagy akármelyik

városbéli fiókkönyvtárunkba, természetesen tekintené, hogy az armatura világít fellette az olvasóban és a mosdóban nincs dugulás; hogy a szék nem reccsen össze alatta, a zárok működnek, az ablakokon forgó ventilátor cseréli a levegőt. A könyvtár technikai üzemelése, azoknak a feltételeknek a lehetőleg folyamatos biztosítása, amelyek, ha megvannak, annyira természetesnek tűnnek, hogy észre sem vesszük őket, de annál inkább bosszantóak, ha hiányoznak vagy "meghibásodnak" - ebben rejlik annak a szolgáltatásnak közhasznú és mégis oly kevésbé látványos jellege, amit a T.M.K. műhely működése jelent.

x

"Tervszerű megelőző karbantartás" - hogy ez a minden gazdasági-ipari egység és objektum, mindenfajta intézmény olajozott, zökkenőmentes üzemeléséhez nélkülözhetetlen szervezet-sejt feladatának három betűre rövidített megjelölése hányféle tevékenységet takar, azt nemcsak a csoport vezetőjének, Varga Józsefnek az elbeszéléséből tudhatom meg - elárulja a sürgősségi sorrendet követő munkarendelési füzet 4 rubrikája: a segítségért kérő könyvtár adatai, a kérést, illetve hibabejelentést tartalmazó rovat; a bejelentés dátuma; végül a javítás elkészülésére vonatkozó bejegyzés. De beleszörren a beszélgetés másfél órájába legalább tízszer a telefon is. Ebből csak az "iroda-öltöző" helyiségben lezajlott párbeszédet hallom a hálózatiakkal; egy jelzés a sok közül: segítség, elromlott a bojler...

Ez még szelid probléma az S.O.S. hívásokhoz képest. Csőtörés... Elromlott a téli hónapokban az egyik kerületi könyvtár pincevilágítása - leáll a fűtés, ha nem javítják meg azonnal... Egy 1979. májusi bejegyzés a mindent tudó füzetben: X. könyvtárban a kéménylyuk szabadon maradt az elszállított kályha helyén, ahonnan füst és korom áramlik a helyiségbe. Tűzveszélyes!... Derűsebb epizód: az egyik könyvtár napok óta a "Kulcskeresők"-et játssza - siker nélkül. Amig nem kapnak pótkulcsot, nem tudják kinyitni az erkélyajtókat...

"Sok munka járul a nagytatarozásokkal kapcsolatban a műhelyre is" - mondotta Rajnoha Béla, a műszaki osztály vezetője a későbbiekben részletesebben idézett egyik munkaértekezleten. Elromlott ajtózárok, kitörött ablakok, felszerelésre váró poroltók, ventilátorok, hűtőszekrények és fűtőberendezések, megreparálandó porszívók,

padlókefélék, szivattyúk, konnektorok, polcok, bojlerok, katalógusfiókok - hadserege a tárgyainak, amit rendbentartani, állandó megelőző karbantartással óvni, hadrendbe állítani könyvtáraink zavartalan működtetése érdekében: ez T.M.K. műhelyünk nem kis fegyverténye.

"És akkor még nem beszéltünk a központi könyvtárban adódó speciális tennivalóinkról" - teszi hozzá Varga József. "Mi ebben a speciális? Könyvtár - könyvtár, gondolhatná az ember. De ez a valamikori palotaépület extra méreteivel, "romantikus" jellegével mindenben elút attól, amit szabványosnak nevezhetünk. Mást ne említsék, mint az ablaküveg kérdést, állandó problémáink egyikét. A 7 fős csoportból a központ munkája két embert lefoglal; égőcserektől kezdve a kiállításoknál való közreműködésig sorolhatnám az univerzális készséget kívánó tennivalókat: sokszorosító gépek beállítása, kötészet gépek javítása, hangosítás az olvasóban rendezvényeknél - röviden szólva, ezermestereknek, mindegyiknek kell lennünk, ha a munka úgy kívánja."

Ezzel a végszóval át is kanyarodhatunk a "feladatok - hogyan oldják meg - melyek a problémák" kérdéssorából a harmadikra: a gondokra.

x

Részlet az üzemfenntartási osztály 1978. november 23-i munkaértekezletének jegyzőkönyvéből:

"A T.M.K. műhely feladata megnövekedett, a hálózat bővüléssel a létszám nem emelkedett, a műhely nem megfelelő sem berendezésileg, sem nagyságrendjében, 1978. I.-IX. hónapjában kb. 358 esetben vonult ki a műhely a területre különböző sürgős javítások miatt."

Hogyan, miként orvosolják belátható időn belül a jegyzőkönyvileg lefektetett, a munkafeltételeket jellemző kórtüneteket?

Ugyanitt találjuk meg - a szorongató gondok egy részére legalábbis - a választ:

"A feladatok tovább növekednek, tehát a munkát még tervszerűbbé kell tenni. Ennek érdekében 1979. év elején megszervezzük a megelőző karbantartás új rendszerét. A T.M.K. műhely berendezését, gépigényét felülvizsgáljuk és a lehetőségekhez képest a műhelyt rendbehozzuk..."

Ami a jegyzőkönyvekből kimaradt, mert évek óta "visszaköszönő", mindenki által tudott probléma:

1. Az anyagbeszerzés módját, lehetősé-

geit, körülményeit meg kell oldani. Az ideális persze az önálló raktár lenne az üzemenntartási osztály részére, de ez a "luxus" lekötne egy ember teljes munkaidejét.

2. A tárolással kapcsolatban a folyosói zsufoltság önmagáért beszél: a beszállított és kijavított székek sokszor hónapokig porosodnak ott és foglalják az amugy is szűkös helyet.

3. A helyszínre való eljutás sokszor Canossa-járás a kiszállókna. Szinte illusztrációnak tűnik ottlétem alatt a példa erre: a 30 kg-os furógépet s.k. cipelik a város tulsó végébe; "tömegközlekedési eszközökön" téve meg az utat a segítségkérő könyvtárba.

Az asztalosműhelynek kinevezett helyiségben a realista irodalomban olyannyiszor dicsért gyaluforgács-illat keveredik az olaj- és gépszaggal. Szolnoki Pál jót nevet igyekeztem, ahogyan a szerszámok nyelv-

törő szakmai zsargonjából próbálok egyet-kettőt megtanulni, vagy legalábbis helyesen kiejteni. Köszörűgép, szalagfűrész, gyalugép - édes anyanyelvünk szépen ejthető szavai. De a "streimodli"! Háromszor is rákérdézek, jól mondom-e? Párhuzamvonalzó egyébként, azaz így is lehetne mondani, de kell ez a "csak mi értjük" adta cinkosság, ami a szakembereket a laikusokkal szemben összefüzi. "Roppánt" = eresztőgyalu; "spakli", "fandli" = keverő, ill. kőműveskanál - sorolja tovább Szolnoki kolléga, de esetleges olvasóim türelmére és "megbízóim"-ra (T. szerkesztőség) gondolva abbahagyom a további felsorolást és kíváncsiszkodást.

A továbbiakban a beszélgetés minden utja a műhelykocsihoz vezetett, egyelőre "álom" halmazállapotban. Jó lenne, ha a közeljövőben materializálódott változatával közlekedhetnének a műhely dolgozói.

Zimáné Lengyel Vera

KIADVÁNYAINK

BIBLIOGRÁFIA CSORBA GYŐZŐRŐL

A kiadvány 210. tételszáma után olvashatjuk: Költők találkoztak. (A budapesti nemzetközi költőtálalkozóóról.) = Dunántuli Napló, 1970. máj. 17. 6. 1.

Ennek a költőtálalkozóának a fogadásán történt a budai Várban, hogy egyik - akkor már hatodik évtizedében lévő - jeles költőnk félrehívott s lelkifurdalásos-halk hangon megkérdezte: "Mondd, ki ez a rendkívül szimpatikus ember, akivel az imént beszélgettél?" - "Csorba Győző!" - feleltem, s most látom a róla készült bibliográfiából, hogy a pécsi költő, kinek karakteres arcát nemrégiben még a céhbéliek sem tudták mindig művével azonosítani, már 1942-ben cikket írt szóban forgó idősebb pályatársáról.

Elgondolkoztató, mekkora fáziskésésekkel, kényszerű kitérőkkel kell megküzdeniük olyan íróknak, akik nálunk eltökélten egy-egy régióhoz kötik szellemi érvénysülését sorsát.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igen hasznos Mai Magyar Költők sorozatában talán éppen azért illeti külön elismerés ezt a füzetet, mert segít ráébreszteni arra, amit Tüskés Tibor előszava a második mondatban így fogalmaz: "Élete és mun-

kássága annak példája, hogy az irodalmi élet központi intézményeitől távol is lehet teljesértékű, öntörvényű, egyéni életművet létrehozni."

Csorba Győző egyike volt az első költőknek, akivel életemben találkoztam, mégis, Tüskés föltáró munkájából tudom meg, hogy Csorba meséket, bábjátékszövegeket is írt, sőt 1945-ben színpadra alkalmazta a Feltámadás Makucskánt, s hogy kritikai működésében, a negyvenes évek elején nemcsak költőtársait kereste meg (Berda, Jankovich, Takáts Gyula, Tüz Tamás, Dudás Kálmán, Képes Géza), vagy bucsuztatta el (Babits, Gulyás Pál), de Kodolányiról, Németh Lászlóról is írt.

A jó bibliográfiát arról ismerem meg, hogy tételei mögül szinte virtuális életrajz olvasható ki. Sokat mondó, már-már kortörténeti jelentésű az ilyen közlés: "Felejthetetlen élményem marad Róma, amíg élek." "Uj verseskötetének kiadására fordítja Csorba Győző elvtárs a Baumgarten-díjat". "A pálya tekintélyét a könyvtárosok értékei adják. Beszélgetés Csorba Győzővel."

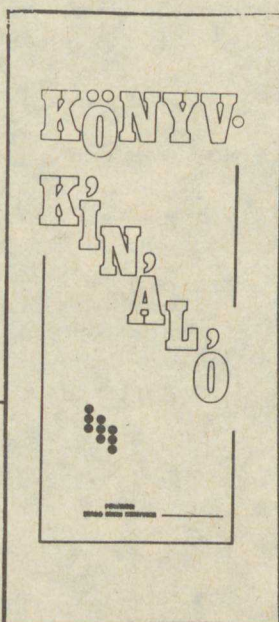
Megfigyelhető, hogy az 1955-ös Ocsudó évek körül még éppen csak ocsudó kritikák

Láttuk, hogyan készítenek felvételeket Földünkről, s miként kezelik óriási szaktudással a különböző műszereket. Megtekinthetjük, hogy milyen rakéták segítik az űrhajót a megjelölt pályára. Láttuk, hogy a szellemi erőfeszítések mellett milyen testi, fizikai, biológiai előkészítés előzi meg az űrben végzendő munkát; valamint azt is, hogy a szakszerűen berendezett űrhajóban, a súlytalanság állapotában hogyan lehet élni, dolgozni, üzemanyagszállító űrhajót fogadni, táplálkozni, tornázni, pihenni és e közben hónapokat eltölteni. Teljesítőképeségüket, tudásukat minden földi halandó

megcsodálta, és Ők még az eddigi teljesítményt is fokozni tudják, hisz három év szükséges ahhoz, hogy egy űrhajó a Marsra eljusson.

A kis bibliográfia segítséget nyújt a könyvtárosnak a TV-műsorok népszerűsítéséhez. Kereső, feltáró és ajánló tevékenységét könnyíti meg. Természetesen, ahol gazdagabb az 520-as és a 629-es anyag, ott bővíthető a kínálat. A Szputnyik című folyóirat cikkeit különösen ajánlhatjuk az érdeklődőknek.

Farkas Józsefné

BUDAPESTI TANÍTÓKÉPZŐ FŐISKOLA
1531 BUDAPEST PI. 10
XII. Kiss János oltóbernygy utca 40.
Telefon: 150-826

Ügyiratszám:
Ügyintéző:

A Szabó Ervin Könyvtár Vezetőjének
Budapest, VIII.
Szabó Ervin tér 1.

Tisztelt Könyvtárvezető Elvtárs!

Ez úton kívánjuk megköszönni hivatalos formában is azt a szakmai és pedagógiai segítséget, amelyet a kerületünkben működő gyermek- és felnőtt-könyvtári fiókok vezetői és munkatársai nyújtottak.

Állandó és alkalm szerű könyvtári gyakorlólhelyek biztosításával pótolhatatlan segítséget nyújtottak mind népművelés-, mind könyvtáros szakkollégistáink oktatásában a Főiskola Közművelődési Tanszékének.

Elvtársi Üdvözléttel

Budapest, 1979. június 26.

Bánki László
/Bánki László/
tanszékvezető

ÖRKÉNY ISTVÁN
1912-1979

Április 7-én a II. Rákóczi Ferenc Gimnázium III. osztályának tanulói ismerkedtek a központi könyvtár szolgáltatásaival.

Április 10-i keltezésű levelében Jean Viet a társadalomtudományi információs és dokumentációs nemzetközi bizottság tagja közönetet mondott szociológiai dokumentációs osztályunknak a "Bibliographie internationale de Sociologie" című nemzetközi szociológiai bibliográfia anyagának gazdagításáért.

Április 17-18-án könyvtárunk vezető munkatársai részt vettek a Fővárosi Tanács által rendezett kulturális aktiván.

Április 24-én a FSZEK rendezésében a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában Elbert János irodalomtörténész a szovjet-orsz irodalomról tartott előadást érettségizők számára.

Május 7-én Kjell Lillevik a norvégiai trondheimi városi könyvtár vezetője tekintette meg a központi könyvtárat, tanulmányozta a hálózati és módszertani munkát, valamint meglátogatta a Vadász utcai, a kőbányai és a nyitásra készülő kelenföldi könyvtárat.

Május 11-én bolgár könyvtáros küldöttség látogatta meg a központi és a 12-es könyvtárat.

1979. május 12-én "Az olvasók számának alakulásáról és a szünetelések okairól" szakmai vitát tartott a hálózati és módszertani osztály munkatársa, Kiss Jánosné. A vita alapja az a vizsgálat volt, amit 1978-ban a hálózat 19 könyvtárában a felnőtt olvasók körében folytattak a könyvtárosok.

A gyermekkönyvtárak szépirodalmi állományának módosított kihelyezéséhez május folyamán elkészült a jegyzék. A nagy gonddal és igen rövid idő alatt elkészített lista a gyermekkönyvtári szakbizottság Barta Andrásné, Godányi Ákosné, Jakubecz Ilona, Kepes Ágnes, Óhegyi Pálné, Szathmári Imréné és Bánhegyi Gyuláné munkája. A gyakorlati munkákról május 10-én, 12-én, 15-én és 17-én szakmai értekezlet keretében esett szó. Előadó: Bánhegyi Gyuláné volt.

Május 30-án a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése és a FSZEK, az Európa, Kossuth, Magvető, Móra és a Szépirodalmi Kiadó könyvheti bemutatóját rendezte meg a könyvtár olvasótermében. A kiadványokat Kristó Nagy István irodalomtörténész mutatta be, közreműködött Dévai Nagy Kamilla. Káldy Nóra, Szemes Mari, Lóte Attila és Nagy Attila színművész.

Junius folyamán dr. Gerő András az ELTE Új és Legujabkori Történeti Tanács munkatársa, szociológus, szociológiai dokumentációs osztályunkon folytatja gyűjtő munkáját a szovjet életmód-kutatások irodalmáról.

Juniusban Emery George amerikai egyetemi tanár Radnóti szakértő és műfordító központi könyvtárunkban folytatott kutatásokat.

Junius 6-án pozsonyi könyvtárosok tettek látogatást a központban, a 3-as, a 12-es, 25-ös és 25/3-as könyvtárban.

Munkaértekezletek: Április 5. és 25-e között 11 csoportban szervezték meg a HMO munkatársai az első féléves csoportos könyvtári munkaértekezleteket. Az értekezletek napirendjén az 1978-as munka értékelése és az 1979-es év legfontosabb feladatainak megbeszélése és információk szerepeltek.

Április 11-én a Budapest-gyűjtemény és az olvasószolgálat, 25-én a szociológiai dokumentációs osztály tartott munkaértekezletet.

Befejeződött a 2-es könyvtár tatarozása. Megkezdődött a 8-as felnőtt- és gyermekkönyvtár tatarozása, ugyancsak tatarozás miatt július 1-én bezár a 34-es és a 46-os könyvtár.

Junius 1-én könyvtárfiók nyílt Albertfalva u. 9-11. szám alatt a Petőfi Sándor általános iskolában. Ez alkalommal nyitotta meg Juhász János a XI. ker. Tanács művelődési osztálya vezetője a könyvhét kerületi eseményeit. Közreműködött Bánki Zsuzsa érdemes művész és az iskola énekkara.

E Z T Ö R T É N T A F E L N Ő T T K Ö N Y V T Á R A K B A N

Az 50. évfordulóhoz méltó témával ünnepelte a könyvhetet a Vadász utcai 1-es könyvtár, amely a FÓMO-val és az V. kerületi KISZ Bizottsággal közösen Vészi Endre: Angi Vera c. könyvéről, s a belő-

le készült filmről rendezett vitát a Tanács Filmszínházban. A vendégektől - Vészi Endrétől, Gábor Páltól, Pap Verától, Dunai Tamástól és Gyertyán Ervintől - számos érdekes kérdésre kaptak választ az érdeklődő olvasók.

döntőkre május 31-én, illetve június 6-án került sor. Az 5-6. osztályosok közül mindhárom forduló feladatait közel 60 órs, a 7-8. osztályosok közül kb. 20 órs oldotta meg. A korosztályonkénti döntőbe tizenegy 5-6. osztályos és öt 7-8. osztályos csapat került be.

A legjobb teljesítményt nyújtó közösségek az alábbi könyvtárakban készültek fel a versenyre: 11-es gyermek- (I. ker.), a 37-es könyvtár (II. ker.), az 1-es gyermek- (VI. ker.), a 2-es könyvtár (VII. ker.), a 12-es könyvtár (X. ker.), a 10-es gyermek- (XIII. ker.), a 24-es könyvtár (XVIII. ker.) és a 27/4-es könyvtár (XX. ker.).

A döntő valamennyi résztvevője könyvvásárlási utalványt kapott, hasonlóképpen jutalmaztuk a legjobb egyéni eredményt elérő pájtásokat is. Rajtuk kívül tizenöt csapat tagjai részesültek könyvjutalomban.

A fenti gyermekkönyvtárak, illetve részlegek munkatársain kívül a következő könyvtárak járultak hozzá a vetélkedősorozat sikeréhez: a 26-os gyermek- (II. ker.), a 28-as könyvtár (IV. ker.), a 3/1-es könyvtár (XI. ker.), a 38-as gyermek- (XII. ker.), a 30-as könyvtár (XXI. ker.) és a 13-as könyvtár (XXII. ker.).

A tanév utolsó két hónapjában közel 1500 gyerek kereste fel első alkalommal, szervezeten a hálózat könyvtárait. A látogatóknak több mint kétharmada alsó tagozatos volt.

A tavasz társadalmi ünnepei mellett - április 4., május 1., Anyák napja - színes programokkal emlékeztek meg gyermekkönyvtáraink a Költészet Napjáról is:

- szavalóversenyt rendeztek az 5-ös gyermek-, a 25/2-es és a 27-es könyvtárban;
- a "Kazinczy szépkiejtési verseny" kerületi döntőire került sor (1-es gyermek-, 12-es könyvtárban);
- költőket láttak vendégül, pl. Csoóri Sándort a 37-es, Orbán Ottót a 25-ös, Veress Miklóst a 2-es könyvtárban;
- a gyerekek vagy előadóművészek közreműködésével ünnepi műsort állítottak össze a 3/1-es, a 25/3-as, a 27/4-es és a 35-ös könyvtárban;
- előadást szerveztek a mai magyar költészetéről az 1-es gyermekkönyvtárban.

A Magyar Festészet Napja al-

kalmából a VI. kerületi Tanács évről évre gyermekrajz-kiállítást rendez az 1.sz. gyermekkönyvtárban. Ebben az évben a megnyitó közönségét Kertész Lilla és Prokopus Imre játékos meseműsorral szórakoztatta.

Az Ünnepi Könyvhét rendezvényeinek ismertetését annak a két kerületnek - a VIII. ker. és X. ker. - programjaival kezdjük, amelyek évek óta külön gyermekkönyvhéttel teszik emlékezetessé a könyv ünnepét.

Az 1.sz. gyermekkönyvtárban a VI. kerületi rendezvénysorozat keretében bábkiállítás nyílt. A megnyitó után az érdeklődők Koós Iván bábtervező művész vezetésével maguk is megismerkedhettek a bábkészítés csínjával-bínjával. Más alkalommal Mikó Zoltán vezetésével és a Kaláka együttes közreműködésével irodalmi rejtvenyjátékokkal szórakoztatták a gyerekeket. A XI. kerület programjai között szerepelt a 6/1-es fiókkönyvtár író-olvasó találkozója Varga Tamással, a "Játsszunk matematikát!" c. könyv szerzőjével. Ugyanebben a könyvtárban egy nappal később levetítették az "Árvácska" című magyar filmet.

A Menyecske utcai iskolában működő 3/1-es könyvtárban Káldy Nóra mutatta be műsorát.

A hálózatban szervezett rendezvények egy csoportját a könyvtárosok által tartott vetélkedők, megemlékezések, könyvismeretések alkották: a 3/1-es, a 26-os gyermek-, a 35-ös és a 48-as könyvtárban.

Író-olvasó találkozóra került sor több könyvtárban. Az 5-ös gyermekkönyvtárban Padisák Mihály, a 25-ös könyvtár gyermekrészlegében Lengyel Dénes, a 27/4-esben Sulyok Katalin, a 37-esben Fehér Tibor találkozott ifju olvasóival.

A Hartyán közti általános iskolában működő 34/2-es fiókkönyvtárban Horváth István és Benedek Miklós megzenésített gyermekverseket adott elő.

A 48/1-es fiókkönyvtárban Móricz Zsigmondra emlékeztek Vitai Ildikó és Vas Gábor közreműködésével.

Nemcsak a könyv ünnepén, hanem más alkalmakkor is vendégül láttak írókat könyvtáraink: Ács Katót (37/1-es), Marék Veronikát (26-os gyermek-), Padisák Mihályt a 12-es és Szentiványi Jenőt a 37-es és a 37/1-es könyvtárban.

Az Uttörőházzal közös rendezvény keretében a Pajtás szerkesztőivel találkoztak az 5-ös sz. gyermekkönyvtár olvasói.

Több ismeretterjesztő előadás-

ra is sor került:

Az 1.sz. gyermekkönyvtár "Hogyan...?" c. rendezvénysorozata keretében Szekfű András filmesztéta beszélgetett a gyerekekkel "Hogyan nézzünk filmet?" címmel.

A 37-es könyvtár gyermekrészele Móczár László egyetemi tanárt hívta meg, aki indiai és nepáli utiélményekről tartott színes beszámolót.

A 25-ös könyvtár gyermekrészele ankétot rendezett "A természet titkai" címmel, melyet D. Nagy Éva, a Bölcs Bagoly sorozat szerkesztője vezetett.

A 26-os ifjúsági könyvtárban Benedek Elekről emlékezett meg Lengyel Dénes, születésének 120. évfordulója alkalmából (közreműködött Kóka Rozália mesemondó és Fábíán Éva népdalénekes). Egy másik alkalommal pedig Forrai Magdával tettek zenei "utazást" a gyerekek.

Az erzsébeti 27/3-as könyvtár gyermekolvasóinak egy csoportja a Planetáriumban tett látogatást s ott meghallgatta a "Verne és a csillagászat" c. előadást.

A 37-es gyermekkönyvtár rejtvénypályázatának nyertesei a Móra Kiadóba látogattak el.

A 35-ös könyvtár gyermekolvasói a soroksári muzeumban egy helytörténeti kiállítást tekintettek meg.

A két hónap alatt gyermekkönyvtárainkban könyvtári órák, napközis, sőt egyre gyakrabban óvodás kulturális foglalkozások keretében a következő témákkal foglalkoztak:

Mesterségek, pályaválasztás: (a 3/1-es, az 5-ös gyermek-, a 27-es könyvtárban); közlekedés: a 25/2-es könyvtárban; az évszakok, a tavasz, a természet változásai: 5-ös gyerek, a 3/1-es, a 25/3-as, a 34-es és a 48-as könyvtárban; az állatvilág: a 3/1-es és a 25/3-as könyvtárban; az élet a Földön az ember megjelenése előtt: a 25-ös könyvtárban; az indiánok élete: a 19-es könyvtárban; magyar színháztörténet: a 12-es könyvtárban.

Vannak témakörök, melyek általában egy-egy könyvtár foglalkozásait jellemzik, pl. a történelem a 3/1-es és 12-es könyvtárat. A kőbányaiak "Hunyadi János élete", "Római emlékek Magyarországon", "Regélő magyar várak" címmel tartottak egy-egy rendezvényt. A 3/1-es fiókkönyvtárban pedig a honfoglalástól Mátyás haláláig foglalták össze a magyar történelmet, illetve honfoglaláskori mondákról beszélgettek. Hasonló témát dolgoztak fel a 34-es könyvtár gyermekrészeleiben is.

A 35-ös könyvtárban gyakoriak a helytörténeti, várostörténeti vonatkozású rendezvények, pl. ebben az időszakban a "Felfedezem Prágát, Budapestet", illetve a "Szülőföldünk Budapest" címűek.

Az irodalmi jellegű gyermekkönyvtári foglalkozások egy része átfogó jellegű volt: a család, a szülői szeretet az irodalomban (3/1-es), a világirodalom humora (27/4-es), gyermekhősök az irodalomban (35-ös), a mesék világa (3/1-es, 19-es, 34/2-es könyvtárban). Mások egy-egy életművet dolgoztak fel: Fekete Istvánét (3/1-es), Móricz Zsigmondét (35-ös, 6/1-es), Petőfi Sándorét (12-es, 27/4-es), Radnóti Miklósét (35-ös) és Weöres Sándorét (27/4-es).

Egy-egy műről beszélgettek: Beecher-Stowe "Tamás bátya kunyhója", Defoe "Robinson Crusoe", Hegedüs Géza "Az erdőntuli veszedelem", Jókai "A kőszívű ember fiai" c. regényéről a 35-ös; Fekete István "Tuskevár"-áról a 3/1-es; Molnár Ferenc "Pál utcai fiúk" c. művéről a 25-ös és a 34/2-es; Petőfi Sándor "János vitéz" c. elbeszélő költeményéről a 12-es könyvtár gyermekrészeleiben.

A 35-ös könyvtár ezekhez a foglalkozásokhoz rendszeresen felhasználja az Iskolardióban elhangzottakat, s több könyvtár jelezte, hogy a megjelent forgatókönyvek (pl. Baán Magda összeállítása a Pál utcai fiúkról a "Könyvtári órák" c. kiadványban, az "Indiánok tomahawk nélkül" c. forgatókönyv a "Tapasztalataink" 12. számában) alapján dolgozik.

A tavaszi szünetben a könyvtári programok bővelkedtek a mesékben, rejtvényekben, versekben, zenehallgatásban, rajzolásban, filmvetítésben, vetélkedőkben. Ilyen típusú rendezvények színhelye volt több alkalommal is a 3/1-es, a 12-es, a 19-es, a 25/2-es, a 26-os, a 34/2-es, a 35-ös és a 48/2-es gyermekkönyvtár, illetve részleg.

A foglalkozások kedvelt formája a vetélkedő. Néhány nagyszabású összeállításra az elmúlt hónapokban is sor került.

Mint már hírül adtuk a "Barátunk a könyv" budapesti szintű akció részvevői - az örsök, rajok, szakkörök - egy-egy kerületi könyvtárban oldották meg az írásbeli forduló anyagát, s a legjobb eredményt elérők ugyanitt készültek fel a döntőre. A budapesti vetélkedőre nem neveztek be, de kerületi szinten versenyeztek a VII. és a VIII. kerület uttörőközösségei. Előbbiek a 7-es, utóbbiak a 9-es és a 44-es gyermekkönyvtárban.

A 8-as gyermekkönyvtár által szerkesztett ötletes "Vörös Újság"-ot a hálózatban közel négyszáz, de magában az óbudai könyvtárban száz pajtás oldotta meg.

A Török utcai 37-es könyvtár a gyermeknapot - az Uttöróházzal közösen szervezett - "Melyik könyv vagyok?" című jelmezes rejtvényjátékkal ünnepelte meg.

"Mi fán terem?" volt a címe annak a XIII. kerületi - az Uttöróházzal közösen szervezett - anyanyelvi vetélkedőnek, amelyet Németh Józsefné a 19-es könyvtár

munkatársa vezetett. A vidám, hangulatos játék forgatókönyvét a Szolnok megyei gyermekkönyvtár vezetőjének, Pápayné Kemenczei Juditnak hasonló című anyaga felhasználásával állította össze.

Bár csak négy könyvtár jelezte (az 5-ös gyermek-, a 12-es, a 25/2-es és a 35-ös), de a gyermekkönyvtárak nagy részében ebben az időszakban bucsuztatták el a nyolcadik osztályosokat s vezették őket át a felnőttérszlegbe, illetve a legközelebbi könyvtárba.

Könyvbarát körök, könyvtári klubok

A 3/1-es könyvtár Bölcs Bagoly klubja rendszeresen tartja összejöveteleit. Ezek témája: "Tavaszi természetben, tavaszi népszokások, tavaszi művészetben", irodalmi játékok, megemlékezés József Attila születésnapjáról. A Könyvbarát kör Kodály "Háry János" szvitje alapján megismertette a legfontosabb hangszerekkel, Garay János "Obsitos"-ával kutatómunkát végzett a dalműben elhangzó népdallal kapcsolatban.

A 7-es gyermekkönyvtár klubja a két

hónap folyamán többször tett közös kirándulást és színházlátogatást.

A 27-es könyvtár gyermekrésztlegében két könyvbarát klub kezdte meg működését külön az alsó és külön a felső tagozatosok részére. Az első foglalkozások mindkét csoportnál oldott, inkább ismerkedő jellegűek voltak, megbeszélve az elkövetkezendő néhány összejövétel programját.

A 48-as könyvtár óvodásklubjában Lázár Ervin: Bikfi-Bukfenc-Bukferenc című meséjét elemezték és illusztrálták a kicsik,

IGAZGATÓSÁGI ÜLÉSEK

Az igazgatóság április 10-i ülésén határozott arról, hogy

- a szerződéses munkavégzés fejlesztési alapjának felhasználásáról részleteiben az első félév eltelte után dönt
- a pótszabadságról szóló rendeletben érintettek egyedi elbírálására létrehozandó bizottságról
- a szakszervezet által bérelt IBUSZ szoba bérleti díjához való 20 ezer Ft hozzájárulásról
- a Marxizmus-leninizmus esti egyetem szakosítóira és
- a KMK által rendezett gyermekkönyvtárosi tanfolyamra javasoltak személyéről

Április 19-én Horváth Györgyné könyvtárvezető beszámolt a 3-as könyvtár megnyitása előkészítésének munkálatairól, valamint az ünnepélyes megnyitó tervezett programjáról.

Szóke Tiborné főigazgató-helyettes tájékoztatást adott:

- a FSZEK fennállása 75. évfordulója megünneplésének előkészületi munkálatairól
- a MTA Könyvtárában április 13-án tar-

tott Társadalomtudományi Információs Munkacsoport értekezletéről, melynek napirendjén a FSZEK szociológiai tájékoztató rendszerének továbbfejlesztése szerepelt,

- a kerületi könyvtárak csoportos értekezleteiről, valamint a Budapest-gyűjtemény és az olvasószolgálat munkaértekezletéről.

Május 8-án Szóke Tiborné javasolta "A társadalmi tulajdon védelméről" szóló tervezet kiegészítését az igazgatóság és a főosztályvezetők javaslataival,

- informált arról, hogy tájékoztatót küldtünk felügyeleti szervünknek, a hanglemez kölcsönzésnek mint új szolgáltatásnak két könyvtárban tervezett elkezdéséről, egyszersmind a Kulturális Minisztérium anyagi hozzájárulását kértük az induló állomány kialakításához,
- ismertette a FSZEK 1980. évi kiadványterve összeállításával kapcsolatos feladatokat,
- az 1980. évi költségvetés összeállításához szükséges előkészítő munkát.

Papp Györgyné gazdasági igazgató tájékoztatása alapján döntött az igazgatóság a Művelődésügyi Főosztálytól soronkívül kapott devizakeretből beszerezhető gépek megrendeléséről (3 db Minigraf, 1 Canon gyorsmásoló, 1 Lick típusú összehordógép és 1 IBM szedőírógép),

- a Katona József utcai bibliobusz tápraktári objektummal kapcsolatos tárgyalásokról.

Május 29-én az igazgatóság Papp Györgyné gazdasági igazgató előterjesztése alapján megvitatta és kiegészítésekkel elfogadta az "Intézkedés a gazdálkodás hatékonyságának javításáról, a takarékoságról, a társadalmi tulajdon védelméről" szülő anyagot, ugyanakkor határozatot hozott fontosabb pontjainak ellenőrzésére.

- Szóke Tiborné tájékoztatást adott személyi kérdésekről
- a központi könyvtár és a kerületi könyvtárak nyári zárvatartásának rendjéről
- a BKM és a 3-as könyvtár együttműködési szerződés tervezete elkészültéről,
- május 14-én Rákoskeresztúron és május 25-én a IX. kerületben lezajlott szakfelüyeleti vizsgálatok megbeszéléséről.

Junius 7-én az igazgatósági tanácsülés megvitatta és módosításokkal elfogadta a FSZEK 1980. évi kiadványtervét.

Junius 14-én Papp Györgyné ismertette az 1980. évi költségvetés elkészítéséhez kapott szempontokat

- az igazgatóság megvitatta a költségvetéshez a főosztályvezetők által benyújtott létszámigényeket

Szóke Tiborné

- a következő igazgatósági ülések és igazgatósági tanácsülések témáival, valamint az ezek előkészítésével kapcsolatos feladatokkal foglalkozott
- tájékoztatót a Fővárosi Tanács Művelődésügyi Főosztályán folytatott megbeszélésről, amelynek napirendjén a FSZEK megalapítása 75. évfordulója megünneplésének terve: az emlékülés és a szakmai napok programja és az ezeket megelőző tervezett sajtótájékoztató szerepelt.
- Foglalkozott további ezirányu folyamatos teendőkkal, a propaganda előkészítésével.
- Tájékoztatót junius 1-én az albertfalvai iskolában egy gyermekkönyvtári fiók megnyitásáról
- a junius 4-én Sashalmon tartott szakfelüyeleti tárgyalásról.
- Gujgiczter Imréné személyzeti vezető beszámolt az Alkotó Ifjúság pályázat előkészítő bizottságának megbeszéléséről és a jelentkezésekről.

Az igazgatósági üléseken megvitattak továbbá személyi kérdéseket.

A TOVÁBBKÉPZÉS HÍREI

Március 31-én H. Sas Judit a MTA Szociológiai Intézetének munkatársa "Az életmód és az elemi emberi kapcsolatok tükröződése az ösköltészet, a mitosz és a Biblia világában" címmel tartott előadást a hálózat tájékoztató könyvtárainak.

Április 18-án Kolosi Tamás az MSZMP KB. Társadalomtudományi Intézet munkatársa "Társadalmi struktúra" címmel tartott előadást a szerzeményezési és feldolgozó osztály szervezésében.

Május 9-én dr. Holdas Sándor főigazgató a Fővárosi Állat- és Növénykert szervezetről és működéséről tartott tájékoztatót a

Budapest-gyűjtemény munkatársainak. Meghívására junius 6-án az osztály munkatársai látogatást tettek az állatkertben.

- Május 16-án a hálózat könyvtárosai a Zeneműkiadó munkájáról Máriaassy István zenei szerkesztőtől, a Hanglemezgyártó Vállalat tevékenységéről Oldal Gábortól, a sajtóosztály munkatársától, a Rózsavölgyi Zeneműboltról Hutyra Albin boltvezetőtől kaptak tájékoztatást.

Junius 13-án az ujonnan belépett dolgozók részére szakmai bemutatót szerveztünk a központi könyvtár osztályain.

PÁRTHÍREK

A propagandistákat köszöntötte a pártvezetőség április 19-én. Ez alkalommal vendégünk volt Oroszi László, a VIII. kerületi PB ideológiai titkára, akivel aktuális művelődéspolitikai kérdésekről, az értelmiségi foglalkozásuak tájékoztatói igényeiről folytattunk eszmecsere-t. Jutalomkönyvet kapott Bóta Gyuláné, Gál Györgyné, Lukács

Jánosné, Maruszki József, Papp Györgyné, Révész Ferenc és Rostás Jenőné.

Az áprilisi taggyűlés megvitatta Maruszki József beszámolóját az új központi könyvtár tervezéséről. A taggyűlésen részt vettek a pártonkívüli főosztályvezetők és a társadalmi tisztségviselők is.

A friss tájékoztató igényének kielégíté-

sére a párt- és tömegszervezeti aktivisták részére Lányi György, az MSZMP KB munkatársa ismertette az agitációs munkáról szóló márciusi KB-határozatot és válaszolt a hallgatók kérdéseire.

A májusi szabad-pártnapon Láng György, a Társadalmi Szemle munkatársa tartott előadást a nyugat-európai kommunista pártok politikájának néhány időszerű kérdéséről.

A pártvezetőség május 9-i ülésén tárgyalta az új KISZ-vezetőség munkaprogramjáról, május 28-án pedig a művelődési főosztály és a VIII. kerületi PB képviselőjének javaslatára az új igazgatóhelyettes ki nevezéséről.

A májusi pártbizalmi értekezleten ismertették Méhes Lajosnak a Társadalmi Szemle 1979/3. -ban megjelent (Gondolatok a párt gazdaságpolitikájáról) cikkét, mely a budapesti pártaktíva-értekezleten elhangzott beszéde alapján készült.

Május 15-én a Gálné Ballagi Ágnes vezette politikai vitakör a nemzetiségi politika időszerű kérdéseit vitatta meg.

Május 31-én a Bóta Gyuláné vezette vitakör Firon András: A kulturpolitika a szocialista országokban című előadását hallgatta és vitatta meg.

Junius 12-én Papp Györgyné csoportja az elmúlt hét év vitaköri munkáját értékelte, s egyben elbucszította vezetőjét.

SZAKSZERVEZETI HÍREK

Köszöntjük mindazokat, akik idén töltik be 25 éves szakszervezeti tagságukat: Csernák Béláné, Tongori Imréné, Garai Ágostonné, Szatmári Imréné, Radnai Mártonné, dr. Káldosi Rudolfné, Sólyom Károlyné, Szentpétery Csaba, Pataki Ferencné, Biró Irén, Debreczeny Csabáné, Szalay Ágnes, Sz. Molnár István.

Április 14-én a központi könyvtár olvasótermében tíz kisgyermek hangulatos névadó ünnepségére került sor.

A Közalkalmazottak Szakszervezete budapesti bizottsága tagdíjvisszatérítési keretéből alapszervezetünknek 30 000 Ft-ot szavazott meg. Ebből a pénzből az idén is tudunk a többgyermekes mamák számára tanszersegélyt adni; az IBUSZ szoba költségeihez hozzájárulunk, valamint a rászoruló nyugdíjasaink karácsonyi segélyezését is ebből oldjuk meg. Ezuton is megköszönjük a budapesti bizottságnak a céltámogatást.

Tájékoztatjuk a főbizalmi (bizalmi) elvtársakat, hogy a SZOT Elnöksége 1979. január 29-i ülésén állást foglalt abban, hogy a magyar szakszervezetek a nemzetközi szolidaritás cselekvő kifejezéseként - az 1979. évtől - évenként szolidaritási akciót szervezzenek. Szakszervezeti tagságunk idén, a nemzetközi gyermekévhez fűződő szolidaritási akcióban példamutatóan vett részt. 27 400 Ft gyűlt össze. Ennek ellenértékeként 10, 20, 50 Ft névértékű szolidaritási bélyegeket osztottunk szét.

Május 24-én a 44-es könyvtárban tartottuk az idei szakszervezeti oktatási év utolsó szemináriumát. A jelenlévők meleg hangon mondtak köszönetet Révész Ferenc főigazgató elvtársnak eddigi értékes társadalmi munkájáért.

Junius 10-én az Asztalos János Ifjúsági Parkban tartottuk hagyományos gyermek- és sportnapunkat, ahol meseműsor, sport- és aszfaltrajzverseny szórakoztatta a gyerekeket. Köszönjük a Sportkör és a KISZ fiatalok együttműködését az előkészítésben és lebonyolításban.

SZEMÉLYI HÍREK

Kitüntetés

Nyugdíjba vonulása alkalmából Hont Péterné főigazgató-helyettes a Szocialista Kulturáért, Harmat Ferencné a 39-es könyvtár vezetője, Marton Jánosné szakmunkás a kötetészet dolgozója és Szilágyi Zoltánné a 34-es könyvtár vezetője a FSZEK KIVÁLÓ DOLGOZÓ kitüntetésben részesült.

Horváth Györgyné a FSZEK Szakszervezeti Bizottságának titkára a Közalkalmazottak Szakszervezetétől jó társadalmi munkája elismeréseként SZOT OKLEVELET kapott.

Miklós Lászlóné a gondnokság dolgozója a Hazafias Népfront VIII. kerületi Bizottságától, valamint Budapest Főváros VIII. kerületi Tanácsától a "Lakóbizottsági munka

területén végzett eredményes társadalmi tevékenységéért" kitüntető emléklapot kapott.

Megbízás

Május 1-től Pobori Ágnes, a 39-es könyvtár könyvtárosa a 39-es könyvtár vezetésére kapott megbízást.

Áthelyezés

Akny Tibor könyvtárost a központi olvasószolgálati osztályról a propaganda osztályra, Dragon Andrásné könyvtárost a 9-es könyvtárból a 39-es könyvtárba, Lakatos Imre gépkocsivezetőt az üzemfenntartási osztályról a mozgókönyvtárba, Tóth Ilona könyvtárost a 39-es könyvtárból a 25-ös könyvtárba és Tóth Sándornét a szakfelügyeleti csoport munkatársát a 22-es könyvtárhoz tartozó prézens részleg vezetőjének helyezték át.

Új munkatársak

Csikósné Divják Mária könyvtárkezelő (25-ös könyvtár), Fazakas Csongor könyvtáros (Budapest-gyűjtemény), Dr. Friedrich Ildikó csoportvezető (központi olvasószolgálati osztály), Lakner Andrásné könyvtáros (43-as könyvtár), Pusztai Ágnes könyvtárkezelő (3-as könyvtár), Séra Jánosné könyvtáros (27-es könyvtár), Szabadfi Endrené könyvtárkezelő (28-as könyvtár), Jakocs Tamás könyvtáros (39-es könyvtár).

Kiléptek

Bagi Ilona (28-as könyvtár), Beutum Judit (10-es könyvtár), Biró Ferenc (12-es könyvtár), Czako Péter (3-as könyvtár), Demeter László (üzemfenntartási osztály), Hegedüs György (28-as könyvtár), Jakus Erika (10-es könyvtár), Juhász László (központi olvasószolgálati osztály), Kerner Imre (üzemfenntartási osztály), Kovács Tiborné (6-os könyvtár), Ludányi Józsefné (37-es könyvtár), Mándi József (kötészet), Neményi András (Budapest-gyűjtemény), Pethó Zoltán (25-ös könyvtár), Sággy Péterné (1. sz. gyermekkönyvtár), Siklósi Ágnes (7-es könyvtár), Simon László (központi olvasószolgálati osztály), Simonyi György (üzemfenntartási osztály), Szabó Ervin (propaganda osztály) és Szebenyi János (központi olvasószolgálati osztály).

Nyugdíjazás

Bárdi Sándorné raktárkezelő (4-es könyvtár), Gáspár Pálné raktárkezelő (9-es könyvtár), Harmat Ferencné könyvtárvezető (39-es könyvtár), Hont Péterné főigazgató-helyettes, Kelemen Jánosné raktárkezelő (12-es könyvtár), Kiss Ferencné raktárkezelő (20-as könyvtár), Lipcsei Ákosné könyvtáros (6-os könyvtár), Póka Lászlóné könyvtárvezető helyettes (39-es könyvtár) nyugdíjba vonultak.

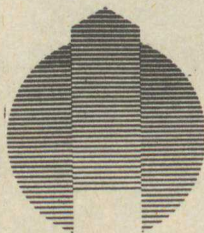
Egészséget és jó pihenést kívánunk mindannyiuknak.

Születés

Cseriné Szilágyi Erzsébetnek (12-es könyvtár) Zsolt nevű kislánya, Klein Péternének (Budapest-gyűjtemény) Gábor nevű kislánya és Sarkar Maloy Ranjannének (6-os könyvtár) Sangita nevű kislánya született. A szülőknek és a kisbabáknak jó egészséget kívánunk.

Halálozás

Beck Lajosné a 25-ös kerületi könyvtár gondnoka 1979. május 25-én elhunyt.

FOLYÓIRATSZEMLE

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS

KIANURI, Nureddin: Új szakasz kezdete a népi forradalomban. = 1979. 4. sz. 111-116. 1.

A szerző az Iráni Néppárt KB első titkára. A cikk 1979. február 20-án íródott, sok hasznos információt nyújt.

A szocializmus és a kommunizmus építése és a világfejlődés. (Nemzetközi elméleti konferencia Szófiában.) = 1979. 4. sz. 3-63.1.

LABORDE, Julio - PAREDES, Milton René - FAZIO, Hugó: Egy egész földrész problémája. Latin-Amerika harcban az agrárreformért. = 1979. 5. sz. 40-47. 1.

FILMKULTÚRA

"Minden tényező együtt van a magyar film megújulásához". Újhelyi Szilárd referátuma a XI. Magyar Játékfilmszemle ankétján. = 1979. 2. sz. 5-16. 1.

KÖNYVTÁROS

FUTALA Tibor: A harmincéves tanácsi könyvtárügy és a központosítás. = 1979. 4. sz. 187-191. 1.

CSÜRY István: Az új kötelempéldányrend, mint a könyvtári gyűjtemények alapja. = 1979. 4. sz. 195-201. 1.

MAGYAR TUDOMÁNY

INKEI Péter - KOZMA Tamás - RITÓÓK Pálné: A köznevelés távlati fejlesztésének fő iránya. = 1979. 4. sz. 251-263. 1.

MOZGÓ VILÁG

(VERESS Miklós): Hely és műhely. Interju a fiatal művészet és művészek helyzetéről dr. Tóth Dezső kulturális miniszterhelyettessel. = 1979. 2. sz. 8-18. 1.

PÁRTÉLET

BÉNYEI Miklós: A könyvtári munka politikai irányítása. = 1979. 3. sz. 40-43. 1.

PÁLOS Tamás: A kínai külpolitika nagyhatalmi céljai. = 1979. 4. sz. 28-33. 1.

RÁKOS Imre: A pártszervezet megvonta a bizalmat. = 1979. 4. sz. 59-61. 1.
Egy fővárosi pártszervezet megvonta a bizalmat a vállalat igazgatójától és a szakszervezeti titkártól.

HORN Gyula: Az Olasz Kommunista Párt XV. Kongresszusa. = 1979. 5. sz. 50-55. 1.

TÁRSADALMI SZEMLE

ANCSEL Éva: A szocialista tudat lehetősége és valósága. = 1979. 5. sz. 38-47. 1.

BENKE Valéria: A marxista-leninista propaganda és a társadalmi valóság. = 1979. 5. sz. 3-12. 1.

VALÓSÁG

ÁGH Attila: Munkaszituáció és munkaszerep. = 1979. 4. sz. 1-12. 1.

GYÜREI Vera: A bölcsészkarra felvételizők irodalmi gondolkodásáról. = 1979. 3. sz. 79-86. 1.

ACZÉL György: Többfelől - egy irányba. = 1979. 5. sz. 1-12. 1.
Aczél György válaszol az Uj-Delhiben megjelenő Mainstream főszerkesztőjének, aki legutóbb 1956 decemberében járt hazánkban. A kérdésekre kapott válaszok 20 év fejlődését adják dióhéjban.

VILÁGOSSÁG

JÓZSA Péter: Ideológiai áramlatok városi ifjúságunkban II. = 1979. 3. sz. 173-181. 1.

TARTALOM

"Az alkotó ifjuság" pályázatra elfogadott nevezések	49
Könyvtártörténeti vetélkedő	50
A vetélkedőre benevezett csapatok	51
Házunktája. Számvetés. (Próbálkozás)	Gerbner Mihály 52
Észrevételek a próbálkozásra	Maruszkai József 53
Asszociációs keresztrejtvény	54
"Könyv és ifjuság" vetélkedő	55
KISZ-hírek	55

IFJÚSÁGI MELLÉKLET

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR

KISZ SZERVEZETÉNEK HIRADÓJA

Szerkesztő: GERBNER MIHÁLY

Szerkesztőbizottság: Kopré Judit, Kovács György Gergely

"AZ ALKOTÓ IFJÚSÁG" pályázati felhívásra beérkezett nevezések közül az igazgatóság a következőket fogadta el:

I.

Igazgatás, hálózatellátás

Bertalan Béla (48.sz. könyvtár)

- A hangtár, mint a közművelődési könyvtár része.

II.

Állományalakítás, feltárás

Enese Laura (10.sz. könyvtár)

- A mikrofilmtechnika szerepe a könyvtári dokumentációs munkában.

Molnár László (48.sz. könyvtár)

- A kerületi könyvtárak helytörténeti állományának kialakítása, feltárása.

III.

Olvasószolgálat, tájékoztatás

Aknayné Benjámín Judit (1.sz. könyvtár)

- Család - otthon - szabadidő. (Ajánló, annotált bibliográfia)

Liber Judit (44.sz. könyvtár)

- Olvasói izlésvizsgálatok.

Mike Györgyné (10.sz. könyvtár)

- Az érdeklődés, a könyvkiválasztás és a könyvállomány összefüggései a 10.sz. kerületi könyvtárban.

Mucsi Katalin (1.sz. könyvtár)

- Új szolgáltatások bevezetése az 1.sz. kerületi könyvtárban.

Novotny Béláné (24.sz. könyvtár)

- A könyvtár szerepe a permanens művelődésben. (Különös tekintettel a művelődési hátránnyal induló, illetve hátrányos helyzetű olvasó, olvasáskulturájának fejlesztésében.)

Oltai Judit (mozgókönyvtár)

- A mozgókönyvtári ellátás.

Rédei Katalin (44.sz. gyermekkönyvtár)

- Hogyan segítheti a könyvtár a hátrányos helyzetű, napközibe járó gyerekeket a tanulásban és a szabadidő helyes eltöltésében.

Szász Ilona (3.sz. könyvtár)

- Fekete István: Tüskevár c. regényének olvasmányfeldolgozó bibliográfiája.

Szász Tibor (24.sz. könyvtár)

- Az Élet és Irodalom történeti tárgyú cikkeinek annotált bibliográfiája, az első 20 esztendőben megjelent példányokból összeválogatva (1957-1976).

Vayné Pádár Éva - Vazinay Mária

(12.sz. könyvtár)

- A középfoku iskolák oktatómunkájának segítése a közművelődési könyvtár eszközeivel.

V.

Könyv - könyvtárpropaganda

Aknayné Benjámin Judit (1.sz. könyvtár)
- Prospektus az 1.sz. kerületi könyvtár használatáról és szolgáltatásairól.

Aknayné Benjámin Judit - Mucsi Katalin - Tamás Julia (1.sz. könyvtár)
- "Az ötlettől a megvalósulásig".
A propaganda tevékenység, kapcsolatszervezés, együttműködés módszerei.

Demeter Gyuláné (9.sz. gyermekkönyvtár)
- A VIII. kerület gyermekkönyvtárainak és iskolai könyvtárainak helyzete és együttműködése.

Igricz Györgyné (48.sz. könyvtár)
- Az audióvizuális eszközök használatának módszertana a csoportos foglalkozásoknál.

Kollár Ágnes (32.sz. könyvtár)
- Plakátterv.

Kovács Mariann (7.sz. gyermekkönyvtár)
- "A barátunk a könyv" budapesti vetélkedő hat írásbeli anyagának és a két szóbeli fordulójának feldolgozása.

Princz Ernőné (48.sz. könyvtár)
- Az audióvizuális eszközök használatának módszertana a csoportos foglalkozásokban.

Váradiné Balasi Ildikó (44.sz. könyvtár)
- Hogyan taníthatjuk meg a katalógus használatát fiatal olvasóinknak.

VI.

Gépesítés

Bori Erzsébet - Vida Emilia (48.sz. könyvtár)
- Módszerek kidolgozása a kölcsönzés gépesítésére.

Egyéb kategória

Aknayné Benjámin Judit (1.sz. könyvtár)
- Textiljátékok készítése.

A pályázóknak eredményes munkát kíván az igazgatóság

KÖNYVTÁRTÖRTÉNETI VETÉLKEDŐ

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár fennállásának 75. évfordulójára rendezendő könyvtártörténeti fejtörőverseny nevezési határideje 1979. május 15. volt. Eddig az időpontig 20 csapat nevezett a versenyre. Tájékoztatásul közöljük, hogy a nevezési határidőt július 10-ig meghosszabbítottuk. (Jelentkezni lehet Kutasnénál a titkárságon.)

TUDNIVALÓK:

A verseny egy előzetes feladatból és két fordulóból áll.

Az előzetes feladat: Minden csapatnak a helyszinre kell hoznia egy dokumentumkiállítást saját könyvtárának történetéről. Amennyiben egyes csapatról van szó, a csapat dönti el, hogy melyik könyvtár történetét dolgozzák fel. A helyszinen egy nagyméretű asztal és egy 70 x 100 cm-es tabló áll a rendelkezésre. A dokumentumok számát ezen túl nem korlátozzuk. Elfogadunk eredeti dokumentumokat, illetve ezek másolatát.

A két forduló időpontja: selejtező - szeptember 1.
döntő - szeptember 29.

A selejtező két helyszinen, azonos időben, azonos játékokkal és kérdésekkel folyik. Helyszinenként öt-öt csapat kerül a szeptember 29-i döntőbe. A selejtezőn egyéni verseny nincs!!!

A selejtezőből továbbjutott csapatok előzetes feladatot kapnak, amit szeptember 29-re kell megoldaniuk.

A selejtező csoportbeosztását a szervező bizottság és a FSzEK vezetősége előzetesen sorsolja. A beosztásról időben értesítünk minden csapatot.

IRODALOMJEGYZÉK

1. A FSZEK éves jelentései. (1970 óta.)
2. (Bánhegyi Gyuláné - Sándor Ottóné): A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kerületi könyvtárai. (Bp. 1977, FSZEK.) 20, XII 1.
3. BERZA László: A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteménye. = Könyvtáros. 1976. 4. sz. 191-195. 1.
4. BIKÁCSI Lászlóné: Gyermekekönyvtárak a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár történetében. /ill./ Bp. 1968, FSZEK. 304 1. 8 t. (Könyvtárosok kiskönyvtára, 6.)
5. KÓHALMI Béla: A tudományos tájékoztatás fejlődése hazánkban. 1945-1965. Bp. 1967, Népművelési Propaganda Iroda, 146-151, 154-175, 184-186, 226-227, 242-246, 345-347, 393-398. 1.
6. MÁNDY Gábor: A főváros bibliográfiai műhelye. = Könyvtáros. 1972. 7. sz. 394-397, 8. sz. 455-459. 1.
7. REMETE László: A budapesti könyvtárügy uttörői. (Hat arcképvázlat.) /Ill./ Bp. 1964, FSZEK. 45 1. 2 t. (Könyvtárosok kiskönyvtára, 5.)
8. REMETE László: A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központja mint a szociológia országos szakkönyvtára. = Könyvtáros. 1974. 10. sz. 582-587. 1.
9. REMETE László: A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár története. /ill./ Bp. 1966, FSZEK. 324 1. 15 t.
10. REMETE László: Kóhalmi Béla. = Könyvtáros. 1975. 1. sz. 13-17. 1.
11. SALLAI István: Tartozásaink Szabó Ervinnek. = Valóság. 1979. 3. sz. 32-43. 1.
12. (SZALAI Ágnes): A tizedik évfordulójára készülő Zenei Könyvtárról. = A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Évkönyve. 16. 1972-1973. Bp. 1975, FSZEK. 109-115. 1.
13. TÁJÉKOZTATÓ a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központjáról. /Ill./ Bp. 1977, FSZEK. 20, XII, /24/ 1.

A vetélkedő szervezőbizottsága

A VETÉLKEDŐRE BENEVEZETT CSAPATOK

Korbulyné, Marosán Ágnes		Antal Benedekné	12 kvt.
Seres Gyuláné		Pádár Éva	12 kvt.
Nagy Marianna	25 kvt.	Kurucz Julia	18 kvt.
Imre Julia		Kováts Bea	
Fratilla Karola		Biró Ferenc	
Kukla Johanna	22 kvt.	Lakatos Péterné	12 kvt.
Papp Györgyné		Balogh Edit	
Major Ildikó		Bencsikné Kucska Zsuzsa	
Dreysier Edit	3 kvt.	Kollár Ágnes	32 kvt.
Horváth Istvánné		Molnár László	48 kvt.
Semmelweis Ilona		Virág Ágnes	
Vészicsné, Juhász Erzsébet	34 kvt.	Szász Tibor	24 kvt.
Kelecsényi Istvánné		Trencsényi Mária	
Ladányi Márta		Lakatos Józsefné	
Péter Iván Tamásné	12 kvt.	Hollós Péter	38 gy.

Benyovszky Katalin	Mozgó	Hammel Erzsébet	
Vörösmarty Ágnes	5 gy.	Móricz Katalin	
Kovács György	9 kv.	Váradiné Balasi Ildikó	44 kv.
Rieth Józsefné		Gérnyi Ferencné	
Hargitai Józsefné		Juhász Katalin	
Babákné, Kálmán Marianna	37 kv	Muhr Lászlóné	27 kv.
Gerbner Mihály		Igric Györgyné	
Katona Péter		Princz Ernőné	
Turi Teodora	közp. kv.	Bertalan Béla	48 kv.
Kolozsváry Bálintné		Paunoch Éva	
Szabó Natália		Kálmán Julia	
Szabó Katalin	6 kv.	Tárnyikné Szepessy Zsuzsa	2 kv.
Hargittay Emilné		Kardos Mihály	
Bendzselné Mráz Borbála		Lukács Jánosné	
Böröczfy Károly	6 kv.	Duffek Ágnes	2 kv.

HÁZUNKTÁJA. SZÁMVETÉS

(PRÓBÁLKOZÁS)

Az ember a munkahelyén sok mindent átél, megél, észrevesz, tapasztal, sokféle véleményt hall, véleményt mond, összevet, összegez. Ujabb hasznos szempontokat adott néhai Sallai Istvánnak a Valóság ez évi márciusi számában megjelent cikke, melynek már a címe is a programadás szándokával választatott ki: Tartozások Szabó Ervinnek. Ha valaki még nem olvas-ta volna, tegye meg, érdemes.

A cikk egyik fő gondolata szerintem annak bemutatása, hogy a közművelődés és különösen a könyvtárügy területén az ország fővárosa, legnagyobb városa mennyire elmaradt az országos átlagtól. Ezt a különféle statisztikák, amelyeket a cikk közöl, nagyon jól bizonyítják. Lélekszám szempontjából Budapesthez képest vidéki nagyvárosaink nagyságrendekkel kisebbek és sok szempontból éppen ezért kedvezőbb helyzetben is vannak. Nem kell olyan dolgokra költenünk, mint a fővárosnak. A főváros és a vidéki városok közötti különbség mérséklésére tett intézkedések sok esetben az egyenlőtlen fejlődés tényezői miatt azt eredményezték, hogy a főváros lemaradt - lásd kórházak, könyvtárak stb.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárral kapcsolatban Sallai István cikkében is szó esik az 1949 utáni hőskorszakról, a menyniségi ugrásról, a szűkös állapotokról,

a "nyomor-ideológiáról", amelyet a könyvtárosok egy része is magáévá tett.

Az egy könyvtárosra eső kikölcsönzött könyvek száma a közölt statisztika szerint igen magas. A könyvtári "páriaság" egyik oldala a tulzsufolt, tuhajsolt munkatársakkal dolgozó könyvtár, ahol gyakran "tüzoltómunka" folyik. A szükségesnél alacsonyabb létszámmal dolgozó kollektiva "létrejöttét" számos szubjektív tényező is okozhatja, de én a magam részéről nem tartom túl szerencsésnek a bérmegetkárításnak ezt a formáját.

Szót kell ejteni a fluktuációról is, melynek részesei, alanyai, szenvedő alanyai az esetek jelentős részében éppen a fiatal korosztályból kerülnek ki. Részben a könyvtártechnikusi rendszerre, illetve a csak a felvételi vizsgáig a cégnél maradókra is alapozott személyzeti politika, részben a "titánhervasztás" különféle eszközei miatt romló munkahelyi közérzet miatt eltávozó munkatársainkról - van szó.

De előfordul, hogy a rossz helyre telepített fiókkönyvtárba az olvasókat "lasszóval kell fogni". A feleslegesség tudatkomplexusa a könyvtárosi munkával kapcsolatos értékítélet, önértékelési nehézségek egyik eleme. A másik, a könyvtárosi munka értékteremtő jellegének meglehetősen közvetett volta, amely a mai termelés-központu

szemlélet miatt hátrányos, kedvezőtlen megítélés alá esik.

A már említett "nyomor-ideológia", amelyet a könyvtárosok egy része is elfogad, csüggedt, bátortalan szemléletmódot eredményez. Végtelenen megfogalmazva azt is mondhatjuk, hogy tulajdonképpen örülni kell annak is, hogy költségvetési, improduktív intézmény lévén megkapjuk azt a költségvetési összeget, amelynek egy töredékét törlesztjük a csekélyke bevételekkel. Legalábbis egyes megnyilatkozásokból ez a kép áll össze. Vannak olyan feladatok, ötletek, amelyekből - anyagi eszközök híján - társadalmi munkafelhívások

lesznek, ez e tevékenységi forma lefokozásának a veszélyeit hordozza magában. A szűkös lehetőségek és a különféle objektív-szubjektív tényezők nem egy esetben a munkahelyi közösség kialakulása, esetleg kialakuló kohéziója ellen dolgoznak, egy mást gyengítő, kioltó interferenciává alakulnak át.

A munkakörülmények, a munkahelyi közérzet, a közösségi szellem javítása terén még bőségesek a belső tartalékaink.

Körülbelül ezek jutottak eszembe Sallai István cikke és a munkahelyi, baráti beszélgetések nyomán.

Gerbner Mihály

ÉSZREVÉTELEK A PRÓBÁLKOZÁSRA

Nem tagadom, hogy kéziratban olvastam Gerbner cikkét és reagálásra késztetett. Mivel nem tudom, hogy mi lesz végső, megjelenési formája - úgy kell írnom, hogy megálljon irásom a maga lábán.

Ott kezdem, hogy kis mondanivalóhoz nagy kár nagy emberek cikkeit támaszul hívni. Itt pedig ez történt. Sallai István mélyen igaz, hivatástudattal teli, poszthumusz cikke nem arra való, hogy azt magyarázzuk vele, miért ázik be évek óta a tető. Olvassa el mindenki, aki még nem olvasta, de felejtjük el, hogy Gerbner "mondanivalójához" őt hívta segítségül. Nézzük mit állít a cikkíró, és miben, mennyi igazság van?

A szükségesnél alacsonyabb létszámmal dolgozó könyvtárakról Gerbner úgy ír, mint ha ezt szándékosan idéztük volna elő, valamiféle praxisból, vagy önös érdekből táplálkozó bérgazdálkodással. E nyilvánvalóan hamis állítással szemben az az igazság, hogy kötött létszámmal dolgozó intézmény vagyunk - s nem bértömeg gazdálkodók. E téren inkább előfordul, hogy nem megfelelő minőségű munkatárs kerül az adott helyre, csak hogy ne hiányozzék a munkaerő, és viszonylag zavartalanul végezhesék a munkát.

A főváros fehér foltjai, vagy a telepítés hiánya, hosszú idő óta legsúlyosabb, fájó gondunk. Nemcsak a vezetésnek, mindannyiunknak. S Gerbner ezt elintézi ezzel: "... előfordul, hogy rossz helyre telepített fiókkönyvtárba az olvasókat lasszóval kell fogni". Azon túl, hogy ilyenről gyakorlatilag nem beszélhetünk, önmagában a "rossz hely" minősítés éppen a nyomor filozófiá-

ból ered, t.i. számunkra eretnekségnek tűnik, ha egy kisebb lakóterületen hatvan négyzetméteres fiókunkban "csak három-négy száz olvasó van".

Térjünk súlyosabb tételekre. Gerbner "a csak a felvételi vizsgáig cégnél maradókra alapozott személyzeti politikáról" beszél, amit megtold "titánhervasztással", s ezzel magyarázza a fluktuációt.

Az utóbbira mindössze annyit, hogy az az ember, akit egy kis megfaragás lehevast, az nem "titán", csak annak fogalmazta magát. Higgye el nekem a cikkíró, hogy intézetünkben titánok voltak az ötvenes, hatvanas években is, s akkor is kiderült, hogy aki annak fogalmazta magát, az már régen nincs itt, aki tényleg az volt, az ma is hivatását gyakorló könyvtáros itt, és most - a felnőtt titánságnak azzal a pluszával, hogy tudomásul vette a realitásokat, és a "folyamatos szükséges változásokért" mindenkor harcba száll.

Ennek bizonyossága, hogy szolgáltatásaink robbanásszerű bővülésének küszöbén állunk. S a ma titánsága lenne: mindezt egyre mélyülő tartalommal formálni. Csak hogy akkor, szembe kell azzal nézni, hogy az elvárás a fogékony, mindig ugrásra kész könyvtáros - és nem a tetőbeázás mögé buvó siránkozó, aki széttárja karját, várakozik a csodára és azt is elfelejti, hogy elméleti igényességgel végiggondolhatná szakmáját.

A személyzeti munkáról szólóan azt feltelezni, hogy létezhet akkora stupiditás, hogy itt fluktuációra alapuló személyzeti politika fogalmazódhat meg - merő meg gondolatlanság. Hogy létezhet olyan politika, amely céljául azt tűzi ki, hogy a politika

ne érvényesülhessen?!

Kezdenék tán ott, hogy alapfogalmakat tisztázzunk!

Szó esik még a társadalmi munka, a szakmai tevékenység társadalmisításának degradálásáról. Igazában nem értem, mit akar mondani ezzel a cikkiró - de hagy tegyem hozzá:

Hogy gügyögő kéziratokra, hevenyészett koncepciókra és gondolatokra, csak mert pályázatok vannak, csak mert mozgalmak vannak - sokszor kifizetünk egy-két ezer forintot, hogy négy-öt éve itt dolgozó fiatalok magas állami kitüntetésben részesülnek... Mindezt másnak minősíteném, semmint a szakmai tevékenység, az üzyszereket "degradálásának"!

Kimondom: Az esetek többségében előlegezett bizalomnak, korai elismerésnek.

S végül - "A feleslegesség tudatkomplexusában tetszelgő, kohézió nélküli önértékelési nehézséggel küszködők"-ról irt

sorait szintiszta badarságnak tartom, mert értelme sincs.

Értelme lenne most már annak, ha fiatal pályakezdőink szembenéznének valóságunkkal, és valamiféle kohézióval, - vagy anélkül csak megtörténjék - előrelépnének és nem kellően megalapozott kritikai észrevételek, állítások helyett aktivizálnák fiatalitásunk szakmai lobogását. Nem beszéltem össze senkivel, de kijelenthetem: Mi, kicsit öregebbek, akikre már nem vonatkozik az ifjusági törvény, de még fiatalnak érezzük magunkat: Boldog partnerei lennénk tapasztalatainkkal, elméleti ismereteinkkel mindazoknak, akik tenni szeretnének.

Nem vitacikknek szántam, nem kioktatásnak - csupán az igazság kedvéért. Remélem, Gerbner nem sértődik meg érte. A kedves olvasótól pedig elnézést kérek, hogy rogyant öregként beloptam magam az Ifjusági Mellékletbe!

Tisztelettel: Maruszki József

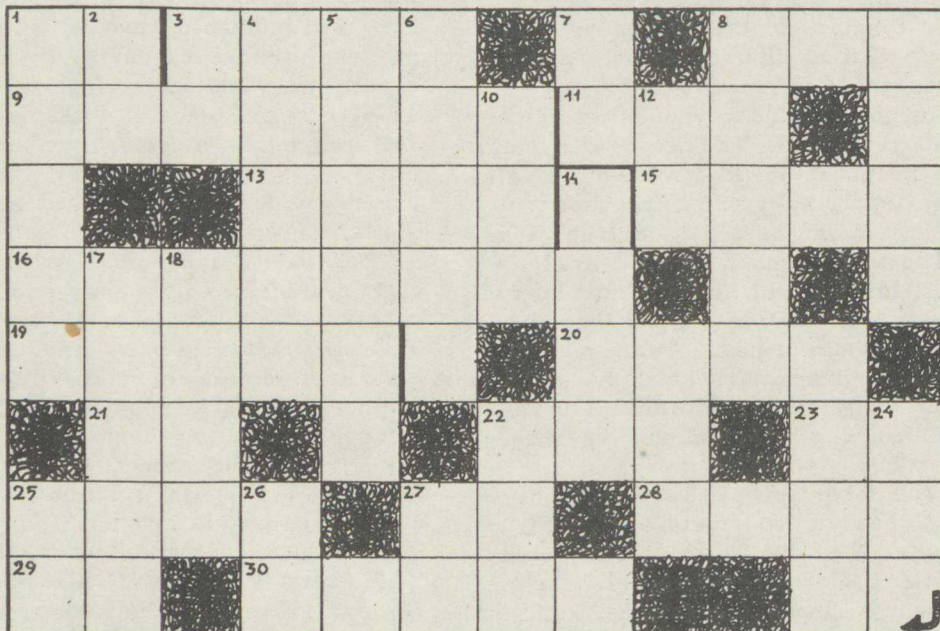

Megköszönjük Maruszki József gondolatébresztő cikkét, amelyre még visszatérünk és várjuk a további vitázók cikkeit.

A szerkesztők

ASSZOCIÁCIÓS KERESZTREJTVÉNY II. FORDULÓ

SZABÁLYOK: Vastagbetűs meghatározás nincs. Minden olyan meghatározást be lehet küldeni, amely kapcsolódik könyvtár(unk)hoz.

Beküldési határidő nincs, de csak mind a négy forduló együttes megfejtései érvényesek.

A megfejtéseket Gerbner Mihálynak (központi olvasószolgálat) kell beküldeni.
JÓ JÁTEKOT KIVÁNUNK!!!

VIZSZINTES: 1. BF. 3. Női becenév - görögül: minden. 8. Görögül: tudás, ismeret, tudomány. 9. A baj alapvető oka, elcsépelet szókapcsolat, betegség régi neve. 11. Női becenév - baszk szeparatista szervezet. 13. Szimmetrikus női név - palindrom. 15. Német nyelvész, antropológus (Franz -). 16. Község Békés megyében. 19. Szalonnasütéshez is kell. 20. Község Tolna megyében. 21. Vallási felekezet rövid. 22. Ut. 23. Személynévmás, tsz. 25. Kiván, szeretne. 27. IÖ. 28. Kar - franciául. 30. Igen - oroszul. 31. Mozart-opera hőse - basszushangra irt szerep.

FÜGGŐLEGES: 1. Barna - németül. 2. FÁ. 3. Msh. kétszer. 4. Ügy - franciául, angolul, kettős betűből egy elhagyva. 5. Céltalanul ódöngsz, ógyelegsz, lébecolsz. 6. Határozatlan számjelző. 7. Ki ellentéte. 8. Távolkeleti, indokinaï ország. 10. EAO. 12. Tiszteletbeli. 14. Az UNESCO zenei neveléssel foglalkozó szakosított szervezete, melynek hazánk 1964-ben lett tagja és abban az évben Budapesten volt a kongresszusa is. 17. A bizánci krónikások ezzel a névvel is emlegették az ősmagyarokat. 19. Növény, melyen csomót szoktak keresni és a tövén egy madárfajta szokott költeni a nóta szerint. 23. Lányainak férjei. 25. ISBN. 26. Akitől kapunk, az... 27. R-hangot jelölő görög betű neve - írásjeleket karcól - megfedd. 28. Ifjusági Magazin rövid.

„KÖNYV ÉS IFJÚSÁG” VETÉLKEDŐ

A KISZ KB olvasópályázatot indít a Könyv és Ifjuság akció részeként, amelynek szervezésében a SZOT és a Könyvtár-tudományi és Módszertani Központ is részt vesz.

A pályázatok helyi elbírálására a KISZ KB a könyvtárosokat kéri fel. Az értékelés

szempontjairól, valamint a szeptember nyolcadikán induló "Könyv és Ifjuság" vetélkedők forgatókönyveiről a Magyar Ifjuság és a Könyvtáros tájékoztató. A Barátaink, a Hazai tájakon, a Könyv és ifjuság és a Művészet és ifjuság akciókhoz az Eseménynaptár 1979/4. száma közöl bibliográfiát.

KISZ - HÍREK

Ez év április havának legfontosabb eseményei közt kell említeni az április 4-i ünnepséget, melynek műsorát idén is KISZ-szervezetünk tagjai állították össze.

Emlékezetes volt az április 14-i névadó ünnepség, melynek lebonyolításában is segítkeztünk - az érintettekről nem is beszélve!

Április 25-én zajlott le KISZ-szervezetünk vezetőségválasztó küldöttgyűlése, amelyen az 1978-79-es mozgalmi év értékelése és az 1979-80-as mozgalmi évben tevékenykedő új KISZ-bizottság választása megtörtént.

Április 28-án az új bizottság tagjai megkapták feladatköruket. Titkár - őt külön kellett megválasztani - Semmelweis Ilona, bizottsági tagok: Sáfár Katalin (szervező titkár), Trencsényi Mária (a szakmai és társadalmi munka felelőse), Vida Emilia (tanulmányi és érdekvédelmi felelős), Biró

Ferenc (agitációs munka felelőse), Bori Erzsébet (propagandamunka felelőse), Gerbner Mihály (közművelődési felelős), Kováts Beatrix (sportfelelős) és Dreysier Edit (gazdasági felelős).

Sokan voltunk ott a május elsejei felvonuláson, ahol jól bőrig áztunk.

1979. május 5-én KISZ-szervezetünk husz tagja vett részt a MÁV Keleti Csomópont KISZ-szervezete által meghirdetett társadalmi munkán, melynek teljes jövedelmét, 1100 Ft-ot (100 társadalmi munkaóra) az Állami Ifjusági Bizottság Központi Ifjusági Alap 232-90179-0092.sz. "Nemzetközi Gyermekev 1979" csekkszámjára fizették be. A társadalmi munkán részt vettek: Hont Péter, Paunoch Éva, Tányikné Sz. Zsuzsa, Duffek Ágnes, Kurucz Julianna, Varga Éva, Nagy Marianna, Dreysier Edit, Szász Tibor, Molnár László, Virág Ágnes, Kollár Ágnes, Bencsikné Kucska Zsuzsa, Hatlaczkó Kata-

lin, Feik Csilla, Láng Endre, Vazinay Mária, Sáfár Katalin, Trencsényi Mária és Semmelweis Ilona.

Május 9-én az új KISZ-bizottság bemutatkozott az Intézet pártvezetőségének. Utána az akcióév konkrét feladatairól és azok ütemezéséről esett szó.

Május 23-án bizottsági ülésen vitattuk meg az elmúlt mozgalmi évben végzett politikai képzési munkát. A politikai vitakör és az aktivisták körének vezetői elmondták

véleményüket és sok hasznos tanácsot is adtak.

Emlékezetes volt az Asztalos János parkban június 10-én megrendezett intézeti gyermeknap is.

Örvendetes a KISZ-szervezet és a Sportkör kapcsolatának megélénkülése, melynek ékes példája a természetjáró szakosztály által szervezett kirándulások növekvő népszerűsége. Ennek jegyében zajlott le június 16-17-én a horányi sátoztáborozás is.

Budapest, 1979.

EMLEKLAP

úttörőcsapat

őrsének

a Nemzetközi Gyermekév alkalmából rendezett
"BARÁTUNK A KÖNYV" VETÉLKEDŐN
való részvételért.

Magyar Úttörők Szövetsége Budapesti Tanácsa
Hazafias Népiroml. Budapesti Bizottsága
Állami Könyvtarfejlesztő Vállalat
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

tartalom

A 75 éves könyvtár első kiadványaiból	1
A budapesti szakszervezeti könyvtárak 1978. évi tevékenységéről	Bosnyák Péter 7
Négy budapesti kerület könyvtári helyzete	Gálné Ballagi Ágnes 9
A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 1978. évi kiadványterve	11
A TIM vitája és javaslata a FSZEK országos szociológiai funkciója továbbfejlesztéséről	Remete László 13
Nyitás előtt...	Horváth Györgyné 15
1949-ben kerültem a könyvtárba	Zachár Zoltánné 16
Az állomány védelméről	Márffy István 18
Egy kísérlet margójára	Bóta Gyuláné 19
Foglalkozás a fiatalok olvasókkal egy közművelődési könyvtárban	Garáné Szigeti Judit 20
Gyémánt "félkajcár"	K. L.-né 22
"Gólyák a központi könyvtárban"	Pethó Klára 23
Tapasztalatmorzsák a 11-es számú felnőttkönyvtárból	Regőciné Lendvai Klára 23
Két nap Szombathelyen	Klinda Mária 24
Az angliai tanulmányutról II.	Berza László
	Gálné Ballagi Ágnes
	Maruszkai József
	Weisz Sándorné 26
Szociológiai ritkaságok a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központjában	Remete László 28
Radóczy Mária kiállításáról	Jakubecz Ilona 30
A könyvtár ritkaságaiból	
A volt budai granátusok magyar lábra állottak	Aknay Tibor 31
Közérdekű válaszok	Szabó Jánosné
	Papp Györgyné 33
Zenei szekció ülés Kaposváron	Gulyásné Póka Mária 34
"Nem ég a villany?" Riportszerű beszélgetés a T.M.K. munkájáról	Zimáné Lengyel Vera 35
Kiadványaink	
Bibliográfia Csorba Győzőről	Fodor András 37
Egy aktuális kisbibliográfia	Farkas Józsefné 38
Ez történt	40
Igazgatósági ülések	44
A továbbképzés hírei	45
Párthírek	45
Szakszervezeti hírek	46
Személyi hírek	46
Folyóiratszemle	48

Szerkesztőbizottság: Bárány Éva, Berki Imre (SzOT Közp. Isk. Kvt.), Dobos Piroška, dr. Ecsedy Andorné, Farkas Józsefné, Gáliczky Éva, Sz. Richlich Ilona, Márffy István, Mihalovits Ervin (Szakszervezetek Budapesti Tanácsa), Mikó Zoltán és Sándor Ottóné
 Felelős szerkesztő: Pataki Ferenc Főszerkesztő: Szőke Tiborné

Felelős kiadó a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója

Készült a FSZEK sokszorosítójában

Engedélyszám: III/ÜHB/30/1976.

Műszaki szerk.: Gosztola Gábor

Terjedelem: 7 A/5 iv

Táskaszám: 79/348

Példányszám: 500

ISSN 0139-1917

Ára: 5-Ft.